FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

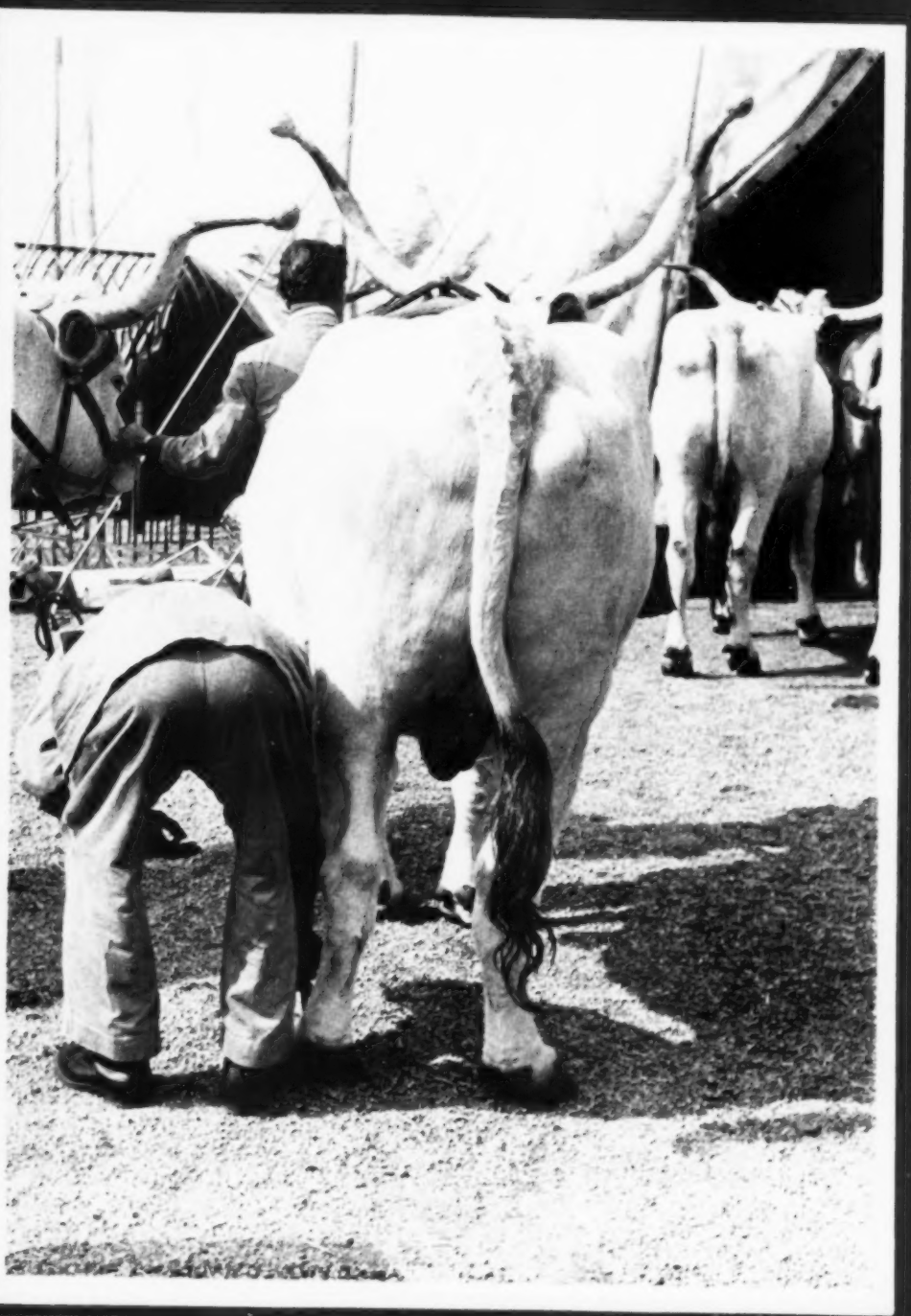

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

8e JAARGANG No. 8
APRIL 1959
VERSCHEEN 1 MAANDELIJKS

GEVAPAN 27
GEVAPAN 30
GEVAPAN 33

FOTOGRAFEER!

Fotografeer onder alle omstandigheden!

Want met de moderne Gevapan films is dit zonder meer mogelijk!
Bij zonnig daglicht neemt U GEVAPAN 27; is er wat minder licht dan neemt U de iets snellere GEVAPAN 30 en is er erg weinig daglicht of als U soms binnenshuis met kunstlicht werkt, dan biedt de ultra-snelle GEVAPAN 33 U onbegrensde mogelijkheden!

Gevaert FILM

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT DEN HAAG

elke verpakkingsvorm voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strobordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO
gouda

★ Voordat U koopt, de REGULA zien!

Regula

met Cassar 3.5 Prontor-S-Sluiter ƒ 147.—
met Cassar 2.8 Prontor-S-Sluiter ƒ 159.—
Ook volgesynchroniseerd verkrijgbaar

De „REGULA", beeldformaat 24 x 36 mm, is met de zeer bekende Steinheil optiek in Compur Rapid (B. 1-1/300 sec.) of Prontor S sluiter met zelfontspanner (B. 1-1/300 sec.) uitgerust en kenmerkt zich door de elegante vorm van het **lichtmetalen huis**, dat met **Gekelit**, een bestendig **krasvrij kunstleder, overtrokken is.** Alle modellen hebben **rompontspanner, diepteschepte ring, flitssynchronisatie** (bij 1/25 sec.), dubbelwerkende **automatische transport- en ontspan-blokkering, ingebouwd signaal en automatisch telwerk** voor 36 opnamen, alsmede **een heldere optische doorzichtzoeker met ruim gezichtsveld. De aangebrachte opsteek-schoen maakt het aanbrengen van een afstandmeter, belichtingsmeter of flitsapparaat mogelijk.**

Ook met sneltransport verkrijgbaar.

ILFORD
★ 's Werelds beste rolfilm

SELOCHROME
ORTHO 30°
voor algemeen gebruik
HP 3
zeer hoog gevoelig PAN 32°
FP 3
fijnkorrel PAN 29°

en ILFORD contact-papier voor ideale afdrukken

ILFORD FOTO N.V. - HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

BIJLAGE VAN **FOTO** No 4 - April 1953

MOMENTJES

PERSONEEL AANGEBODEN:

Geroutineerd SCHOOLFOTOGRAAF biedt zich aan, in bezit van Rijbewijs. Brieven onder no 554368 F., aan het bureau van dit blad.

LABORANT met jarenlange ervaring, momenteel in 1e klas zaak werkzaam, wenst van betrekking te veranderen. Gewend zelfstandig te werken. Vergrotingsspecialist voor prima atelier- en amateurwerk. Geen O. en A. werk. Kan goede atelier- en buitenopname maken en zo nodig leiding geven. Voorkeur midden van het land. Geen seizoenwerk. Brieven onder no 554381 F., aan het bureau van dit blad.

SEIZOEN 1953. B. z. a.: Vlot werkend ongeh. Laborant. v. g. g. v., voor alle voork. doka werk. Volkomen vertr. met de vergr.techniek en kleinbee'd. Brieven onder no 554385 F., aan het bureau van dit blad.

Jong, energiek allround Fotograaf, met a'g. ontw., zag zich gaarne geplaatst a's VERTEGENW. - DEMONSTRATEUR bij foto-groothandel. Brieven onder no 554396 F., aan het bur. van dit blad.

B. z. a.: ALLROUND KRACHT voor Fotohandel, gehuwd, zelfstandig werker, 15 jaar ervaring. In bezit Middenstandsen diploma Fotohandel. Prima laborant en verkoper. A's Filiaalhouder of derg. Br. onder no 554790 F., aan het bureau

Voor direct gevraagd: BEDIENDE voor opnamen en reportages, te Utrecht. Genegen alle voorkomende werkzaamheden te verrichten. Brieven onder no 554384 F., aan het bur. van dit blad.

Groot Fotobedrijf zoekt voor haar binnenkort te openen filiaal aan de rand van de N. O. Polder (Friesland) een prima kracht a's FILIAALHOUDER. Moet prima reportages, atelier- en bedrijfsfotografie kunnen maken. Voor serieus werker levenspositie. Woning beschikbaar. Br. met afschr. dipl. enz. onder no 554391 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd door klein foto-atelier in Oosten des lands: THUISWERKER-RETOUCHEUR, liefst omgeving Zutphen, voor negatief retouche. Br. onder no 554392 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd in grote Fotohandel te Amsterdam: een AANKOM. WINKELBEDIENDE, enigszins met het vak bekend. Brieven onder no 554394 F., aan het bur. van dit blad.

Per 1 Mei gevraagd: ALLROUND VAKMAN op fotografisch gebied, tevens enige kennis van foto-artikelen, moet de patroon van fotografisch atelier en fotohandel geheel kunnen vervangen voor de tijd van 3 maanden, daar deze naar 't buitenland gaat. Liefst zoon van fotograaf. Zeer leerzaam voor toekomstig zelfstandige. Plaats in Oost Noord-Brabant. Brieven onder no 554338 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP GEVRAAGD:

GEVRAAGD: Projectiescherm wit of Parel, 180 cm breed, en Siemens 16 mm standaard projector. Brieven onder no 554784 F., aan het bur. van dit blad.

GEVRAAGD: Bell & Howell Geluidsprojector. Brieven onder no 554785 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: Merk-VERGROTINGS-APP. v. 6 x 6 negatieven, eventueel met enig toebehoren. Brieven met omschrijving en uiterste prijs aan J. H. Maas, Wognumstraat 16, Den Haag.

GEVR.: Dagor, Symmar, Angulon of Doppel-protar; 1 : 6,8 - 210 mm. Norm.-vatting. Proef wordt verlangd. Br.: A. v. Overveld, B. Prinsensingel 23, Roosendaal.

Wie heeft te koop: een NAGEL PUPILI-KODAK PUPIL, 3 x 4 cm. Liefst met Tessar 1 : 4.5 in compur. Brieven onder no 554378 F., aan het bur. van dit blad.

Gevr.: ROLLEICORD, n. o. d. 1949, met 3.5 optiek. AANGEB.: Leitz Vergrotingsreproductie-app. z. optiek. v. Vucht, Vrij-Nederlandstraat 7 I, Arnhem.

TE KOOP GEVR.: Rolleidoscop stereo reflex camera 6 x 13. J. J. Bosch, Ieplaan 23, Den Haag.

Te koop gevraagd: Een in goede staat zijnde VERREKIJKER, vergroting 4 tot 6 keer. A. Halma, Harddraversdijk I 24 f, Joure.

TE KOOP:

TE KOOP: Prima dubbelzijdige glansmachine 50/60 cm met 4 chroomplaten *f* 170.- (uiterste prijs); Agfa 50/60 glansmachine met 2 platen *f* 55.-; Cooke anastigmat T.T. & H. 5 ¾ in. No 76133 f. 4.5 *f* 65.-; 20 stuks orig. Amerikaanse plus X negatief 16 mm film 100 feet (30.48 mtr). Verloopdatum April 1951 *f* 10.- per stuk. In één koop *f* 175.-. Agifold 6 x 6 camera met anastigmat No 53622, splinternieuw, *f* 75.-; Pontiac met Berthiot 1 : 4.5, 10.5 cm No 599361 *f* 65.-. Alles wordt gegarandeerd. Foto Vonk, Parallelweg, Meppel. Tel. 669 (K. 5220).

Aangeboden door particulier: RETINA A I, gloednieuw, Xenar F 3.5 No 2450409 met paraattas, orig. zonnekap, geelfilter, nieuwprijs *f* 315.-, voor elk aann. bod of ruilen voor 8 mm opname Camera. C. H. v. Zwam, Ph. Willemstraat 36, R'dam.

TE KOOP: M. 40 Kodascope 8 mm Filmprojector met 3 tekenfilms, in h. koffer *f* 200.-; Baldalette kl.b. camera met Schneider Radianar F 2.9 Prontor sluiter *f* 65.-; Agfa Karat 12 met Igestar F 6.3 Vario *f* 35.-. Alles in z. g. staat. C. Breedve'd, Ooiweg 36, Apeldoorn.

Zeer dringend moeten wij verzoeken, de tekst van deze advertenties met blokletters of schrijfmachine geschreven aan ons in te zenden. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor onduidelijk schrift en daardoor ontstane zetfouten.

ADM. FOTO

Te koop: SMALFILMERS. Hier zijn enkele pracht aanbiedingen: Agfa Movex met Agfa Kine anastigmat No 604244, met paraattas *f* 250.-; Bell & Howell Sportster met Taylor f. 2,5 - 0,5 in. No 5890, zo goed als nieuw, met paraattas *f* 365.-; Admira dubbel 8 mm, verschillende snelheden, Parallax opheffing, eenbeeld-as, met lederen tas *f* 290.-; Paillard Bolex projector, laatste model, met 750 Watt lamp, ziet er schitterend uit, compleet, voor 8 en 16 mm, met koffer *f* 1285.-; Bell & Howel Filmosound, model 621, 1000 W. lamp, laatste model, slechts enkele maanden gebruikt en is absoluut zonder gebreken, *f* 2365.-; Paillard Bolex, vooroorlogs model, ziet er prima uit, 500 W. lamp, compleet met transformator en koffer *f* 800.-. Alles wordt volledig door ons gegarandeerd. Foto Vonk, Parallelweg, Meppel. Tel. K. 5220 - 669.

AANGEBODEN: Prachtige complete installatie voor Industrie en atelier. Door bijzondere omstandigheden tegen lage prijs. Speed Graphic 45 met Kodak Ektar 4,7 - 127 mm no 832800, complete flitsinrichting, 2 reflectoren, 6 dubb. cassetten, 1 Graflex Tele Optar 5,6 - 380 mm no 725863, 1 Graflex Optar 6,8 - 90 mm no 717679N, 4 Kodakfilters en zonnekap, 1 filmpackcassette en origineel koffer. Graphic View 45 met Kodak Ektar 7,7 - 203 mm no 2901921, 12 dubb. cassetten, harmonica zonnekap en origineel koffer. Kodak Specialist 12 x 16½ met Kodak Ektar 7,7 - 203 mm, 6 dubb. cassetten en origineel koffer. Als nieuw. Nadere bijzonderheden onder no 554400 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Verse glanzende Merk-

en diploma Fotohandel. Prima laborant en verkoper. A's Filiaalhouder of derg. Br. onder no 554790 F., aan het bureau van dit blad.

JONG FOTOGR.-LABORANT, 23 jr. goed kl.b.- en dokawerker, óók winkelverkoop. i. b. v. middenst.dipl. en rijbew., studerend voor vakdipl., zoekt een zelfst. werkkr., onversch. waar. Wie helpt mij? Br. onder no 555055 F., aan het bur. van dit blad.

ERV. PORTRET-FOTOGRAAF, tevens Retoucheur, zag zich gaarne geplaatst in zelfstandige werkkring. Ook volkomen op de hoogte met alle voorkomende amateurwerkzaamheden. Eigen werk wordt op aanvraag gaarne ter inzage gezonden. Br. onder no 554353 F., aan het bureau van dit blad.

JONGEMAN, 22 jaar, vrij van mil. dienst, ruim 5 jaar in 't vak, maakt goede opn., ook buiten en reportage, bekend met retoucheren en alle foto-werkzaamheden, ook foto-handel, zoekt plaatsing, liefst in 't Zuiden op goed portret-atelier. Briev. onder no 554366 F., aan het bureau van dit blad.

PERSONEEL GEVRAAGD:

Foto-atelier te Amsterdam vraagt ervaren LABORANT-RETOUCHEUR en een ASSISTENT, die naast laborant-retoucheur, tevens een kundig fotograaf is, gewend is de patroon te vervangen en leiding kan geven. Werkterrein uitsluitend industrie- en reclame-fotografie. Br. m. voll. inlichtingen en verlangd salaris onder no 554317 F., aan het bur. v. d. blad.

Gevraagd: een bekwame BEDIENDE in foto-atelier annex fotohandel. Moet goed kunnen retoucheren en geroutineerd drukker zijn. Mogelijkheid voor overname van zaak bestaat voor personen, die zelf over enig kapitaal beschikken. Br. met volledige gegevens onder no 554943 F., aan het bur. van dit blad.

Foto Starink, Eindhoven, vraagt nog één bekwame LABORANT(E). (Voor zomer en winter). Brieven met opgave van verlangd salaris worden ten spoedigste ingewacht.

6 x 6 negatieven, eventueel met enig toebehoren. Brieven met omschrijving en uiterste prijs aan J. H. Maas, Wognumstraat 16, Den Haag.

GEVRAAGD: Grooth. Obj. v. Contessa Nettel 6 x 9. Licht geelf. v. Kine Exakta II kl.b. m. 3.5 Tessar. Spotlight; Lampstatieven en Draaikop m. hand. gr. Br. onder no 554322 F., aan het bureau van dit blad.

Gevraagd: Prima KLEINBEELDPROJECTOR voor dia's en strips. Tevens strips kleur of zw.-wit. alsmede filters voor Biotar f. 2 (met diafr. stop). Briev. met omschrijving en uiterste prijs onder no 554323 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: Gebruikt. doch goed werkend 6 x 6 VERGROTINGS-APP. Niet automatisch met F. 7.5 cm. Prijsopgave en omschrijving aan G. v. d. Brande, Tragel 50, post Hulst (Z.).

Gevraagd: Enige STATIEFCAMERA'S, zonder lens, 18 x 24 en groter. Aanbiedingen met voll. omschrijving en prijs Ned. Stichting v. Publ. Onderzoek, Wyttenbachweg 43, Oegstgeest.

TE KOOP GEVR.: 1 Schneider Angulon 1 : 6.8, 9 cm coated, synchro compur MX; 1 Schneider Xenar 1 : 4.5, 15 cm coated, synchro compur; 1 Schneider Tele-Xenar 1 : 5.5, 27 of 30 cm, coated + synchro contact; 1 Voigtländer Heliar 1 : 4.5, 38 cm, zonder sluiter, of in Xenar; 1 Weinert schaduwprojector met div. maskers; 1 Episcoop, om kleine tekeningen groot te projecteren (om na te tekenen), oud model geen bezwaar. Brieven aan Studio Baars, Westhaven 1, Gouda.

GEVRAAGD: 13 x 18 Reiscamera, kwadratisch, met dubbele uittrek, met of z. optiek; Reflex camera 9 x 12, kwadratisch en dubbele uittrek, met of zonder optiek. Brieven: B. J. Vreeswijk, Kastanjelaan 2, Halfweg. Tel. K. 2907 - 614.

GEVR.: Spotlight 250 Watt; modern prima Vergr.app. 6 x 6 tot 9 x 12; Opsteek-Polar, filter 42 mm ø; NRS „Leica-Fotografie" 1949; Jrg. 1949 „Photo-Magazin". Brieven onder no 554348 F., aan het bur. v. d. blad.

GEVRAAGD: Eerste klasse Film- en Foto-apparaten, Technische camera's. Wij geven een betere prijs. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570 Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

f 65.-; Agfa Karat 12 met Igestar F 6.3 Vario f 35.-. Alles in z. g. staat. C. Breedve'd, Ooiweg 36, Apeldoorn.

AANGEB.: Kodascope 8, model '50, 400 W. projector met weerst., in metalen koffer, in prima st. f 200.-; Electro Bewi Bel.meter, in goede staat f 25.-. J. T. Smiers, 3 Boomlaan 266, Hoorn.

Wegens overgang op ander formaat aangeboden: z. g. a. n. unieke SPEED GRAPHIC 23 installatie met 4 lenzen: 4.5/80 mm Tessar (compur solenoid), 2.9/105 mm Xenar (press-compur synchr. coated), 4.5/150 mm Tessar coated en 6.3/320 mm Voigtländer Teledynar. Camera heeft Grafiok back, 6 dubb. filmchassis, Graflex rollfilmholder, platenadapter, Graflex flashholder voor 3 en 5 cellen, extention met 5" en 7" reflectors, 6 Wratten filters, 2 lederen tassen. Een univers. uitrust. voor de reportagefotogr. Prijs billijk. N. Naeff, Berkstraat 10, Den Haag.

TE KOOP: Weinig gebruikte Rolleiflex. Zo goed als nieuw, van het laatste model. Met Zeiss-Tessar 3.5 No 755787 met orig. paraattas f 735.-. Agfa Isolette met Solinar 4.5 - 8.5 cm No 275539, compur rapid tot 1/500 sec. met paraattas f 155.-. Splinternieuwe Zeiss-Ikon Ikonta model 1951 met Novar 3.5 - 10 cm. Prontor S No 97298 f 200.-. Splinternieuwe Zeiss-Ikon Ikonta 6 x 9 model 1951 met Zeiss-Tessar No 41948 coated compur rapid f 250.-. Voigtländer Bessa I met Vaskar 4.5 coated, zelfontspanner, prontor S, nieuw, f 140.-. Super Ikonta 6 x 6 met Zeiss-Tessar 2.8 - 8 cm No 533342, slechts enkele keren gebruikt f 500.-. Al deze camera's worden onder volle garantie verkocht. Foto Vonk, Parallelweg, Meppel. Tel. K. 5220 - 669.

AANGEBODEN: Leitz Vergrotingstoestel, grootste uitvoering tot 6 x 9 cm, met extra hoge zuil en grondplank. Ingericht voor kwiklicht en color filterlade. Grote Agfa droogkast voor 10 rekken. Foto Karbasch, Van Baerlestraat 102, Amsterdam. Telef. 92204.

TE KOOP: Rolleicord Triotar 1 : 3,5 F. 7.5 cm, gecoate lens, met 3 filters en zonnekap, opsteek, gesynchr., in tas, f 210.-; Rolleicord Xenar 1 : 3.5, F. 7,5 cm, gecoate lens, zonnekap, bajonet, gesynchr., in tas, als nieuw f 380.-; dubbel Condensor ø 10 cm, in vatting f 15.-. J. v. d. Mey, Hogewoerd 35, Leiden. Telef. 23566.

bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Verse glanzende Merkkaarten à f 4.50 per doos van 100. Reflecta II 6 x 6 reflex voor f 145.-; Leitz Universeelzoeker. GEVRAAGD: Technische Camera 12 x 16½ of 13 x 18, zonder optiek. Br. onder no 554393 F., aan het bur. van dit blad.

Aangeboden weg. bijz. omst.: gloednieuwe CONTAX 111A met Sonnar F 2 - 5 cm, laatste model, met nat.bew. Catal.prijs minus 20%. Br. onder no 555057 F., aan het bur. van dit blad.

Aangeboden: CINé KODAK model M 16 mm camera, lens 1 : 3.5, voor spoelen 30 en 15 m film. Inclusief tas. Prijs f 175.-. J. Drukker, Moerbeilaan 43, Hilversum.

Te koop aang.: KINE-EXAKTA, z.g.a.n., mod. 1, Tessar 2.8 met fl.app., tas en telelens 24 cm, F 4.5, f 550.-. Brieven onder no 554345 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: PROJECTOR voor lantaarnplaatjes tot formaat 8½ — 8½ cm. Chr. Pieterse, Hoofdstraat 179, Santpoort. Tel. 8129 - K. 2560.

AANGEB.: Practiflex met betere 2.9 coated 50 cm lens (bijna niet gebruikt) en instelbare telelens Collinear 5.4 — 15 cm f 150.- of met instelbare Voigtar 6.3 — 12 cm f 110.-. Nieuwe Filmosto Kleinbeeldprojector voor dia's en filmstroken met Busch Glaukar 1 : 3,1, f 80.-. GEVR.: Kine Exakta zonder lens. Brieven onder no 554349 F., aan het bur. v. d. blad.

AANGEB.: Kodak Rolfilmcamera 6 x 9 Compur Anast. 5,4, als nieuw f 35.-; Tropencamera 9 x 12, dubb. uittrek Tessar 5,3 verwisselb. opt. f 35.-; 9 x 12 dubb. uittr. Trioplan 4.5 (zeer stevig) f 40.-; Contessa Nettel Stereo 6 x 13 Anast. Zeiss Krauss 1 : 8 (type Dagor) met 4 cassettes f 35.-; Telelens voor Practiflex Dagor 18 cm instelb. f 45.-; Telelenzen voor Kine Exakta: Collinear 5,4 - 12 cm. instelb., verchroomd f 70.-; Tessar 6,3 - 12 cm, instelb., verchroomd f 45.-. Briev. onder no 554350 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEB. wegens vertrek: Kino statief met giro-draaikop f 95.-; Morse G III ontwikkeldoos f 50.-; Groothoeklens voor Paillard 16 Xenon, F 2, f. 1.6, instelbaar tot 14 cm, No 1758924 f 110; Cinégros viewer met bewegend beeld f 75.-. J. v. d. Hoeven, v. Ostadelaan 32, Hilversum. Tel. 4025. Na 6 uur thuis.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

AANGEBODEN: Zeiss Ikonta 4½ x 6; Zeiss Opton Tessar 3.5 no 80633; Comp. rap. (niet gesynchr.) geelfilter; zonnekap; opsteekzoeker; paraattas; camera als nieuw, totaal *f* 140.-; Viewlex 24 x 36 diaprojector (geen strips) f 3.5 - 5 cm, 150 W., in koffer met ingeb. schermpje, *f* 50.-; Agfa Rondinax dagl. ontw.tank 6 x 9 *f* 25.-. Brieven onder no 554356 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: NIEUWE „FAROR" 24 x 36 mm Camera, no 2575, lens f 3.5, br. pt 4,5 cm, sluiter Prontor S tot 1/300 S, gecoat., synchr.-contact, selftimer, sperinrichting, prijs *f* 95.-. Te bevragen aan Beukendaal 11 B, Rotterdam-Z.

AANGEB. weg. omst.: z. g. a. n. Wirgin kl.bld cam., lens Laack Egotar 2,9, par.-tas, zonnekap, filters, afst.meter *f* 95.-. Spoed. F. v. d. Wallen, St Mariastraat 51, Rotterdam.

TE KOOP AANGEB.: Een tank 6—9 à *f* 6.-; een tank voor kleinbeeld à *f* 9.- (beide z. g. a. n.); een zelfontspanner à *f* 3.50 en een 4½ x 6 platencamera met 12 chassis à *f* 5.-. G. Visser, L. de Keylaan 2, Hilversum.

Te koop: FLEXARET 6 x 6 spiegelreflexcamera no 0313706, Mirar 1 : 4.5, met geelfilter, zonnekap en paraattas *f* 155.-. W. Scharloo, de la Reylaan 6, Gouda.

Te koop gevr.: LENS m. lange br.p. afst. F 60 - 90 cm, event. zonder diaphr., enkele lens zonder montuur ook geschikt. Br. onder no 554363 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP: Voigtländer Vitessa 24 x 36 mm, Ultron F 2 Nr 3291144, in compur rapid 1 - 1/500 sec. met m. —X flitscontact, sneltransport, orig. paraattas, flitskabel en nat.bewijs, nieuw, voor *f* 450 wegens overcompleet. Zwaar metalen onderstuk voor heimstatief *f* 15.-. Windisch, Kleinbildjagd *f* 5.-. Kleiner Fotokurs für Marion *f* 4.-. 1001 Tips, Loopuit *f* 3.50. Professional Photography for Profit van C. Abels *f* 12.50. Focus '43-'46, '47, '48, '49 en Veerwerk '43-'46, '47, in één koop *f* 7.50. L. Schipperus, 's-Gravendijkwal 115 A, Rotterdam. Telef. 51766.

TE KOOP: Paillard, 8 mm, met revolverkop en projector 8 mm, nieuw, parelscherm 130 x 160; 18 x 24 Reiscamera met statief, Tessar lens 21 cm, 4,5 en groothoeklens, alles in tas, als nieuw; 13 x 18 Camera met Tessar 4,5, met statief en tas; Nicolai Perscheid 48 cm, soft en scherp te gebruiken; twee 12 x 16½ aardewerktanks, Duplifot Gevaert, als nw; 3 Lampen op voet, pracht stel, met beweegbare armen, in koffer, gemakkelijk mee te nemen; Contax III met lens 1 : 5

Aangeboden: FLEXARET, 6 x 6 Meopta Mirar F 80 mm, 1 : 4,5, ingeb. zelfontsp. Gesynchr. Met voorzetlenzen tot 35 cm. Met paraattas en zonnekap. Alles in prima staat. Prijs *f* 175.-. W. L. C. Remy, Pr. Hendrikstraat 12, Leeuwarden. Telef. no 4860.

Aangeboden: LEICA III met Elmar 3.5, 5 cm, origineel, synchro-contact, langetijden, compleet met tas en synchronizer *f* 475.-. L. A. Broekhuizen, Boergoensestraat 114, Rotterdam (Z.).

AANGEBODEN: Leica 3c. met Summar 1 : 2, 5 cm en een vergrotingstoestel Leitz-Focomat (automatisch) voor kleinbeeld tot 4 x 4 cm. Beide toestellen gebruikt, doch in goede staat. In één koop prijs *f* 500.-. J. J. Kok, Emmastraat 34, Hilversum.

Te koop aangeboden: ONDERDELEN om een rot. glansmachine te maken z.a. trommel, elementen, frame, motor, enz. Tevens een synchronizer voor Leica camera. M. Hazenberg, C 5, Oldekerk (Gr.)

Te koop: LEICA IIIf met Summitar en Viooh zoeker, met papieren, als nieuw, voor *f* 900.-. H. S. Ernste, Groenewoudseweg 203, Eindhoven.

AANGEBODEN: Een Elmar 9 cm F 4 No 519697, in bakeliet étui, prijs *f* 200.-; een Hektor 7,3 cm, F 1,9 coated, No 129325, prijs *f* 300.-; een Praktiflex met Heilomar f 2,8 - 5 cm coated, No 689574, met blitz contact en balgaanzetstuk, prijs *f* 185.-. Alles in prima staat. Adres: I. Ouweneel, Westhaven 30, Gouda.

Aangeboden: AGFA ISOLETTE II Apotar 1 : 4.5, f 8.5 cm, lensnr 629216, compur rapid 1 - 1/500 sec., flitscontact en diepteschepterting, blokkeerinricht., paraattas en camera *f* 120.-. J. M. Flipse, Korte Delft 23, Middelburg. Tel. 3053.

Te koop aangeboden: Exakta 4 x 6,5 cm met Exaktar f 3,5, met verlengtube en flitshouder, tijden 1/1000 - 12 sec., in p.-tas, in prima staat, vaste prijs *f* 190.-. Br. onder no 554327 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: 9 x 12 PLATENCAMERA, dubbel uittrek, Steinheil Actinar lens 4.5 in Compur, 7 platencassetten, filmpackcassette, in lederen tas, in prima staat, *f* 40.-. W. L. Versteeg, Prinses Margrietlaan 66, Rotterdam-N. Telef. 84086.

Te koop aangeboden: 1 Oberland kleinbeeld VERGROTINGS-APP. met 3.5 lens, z. g. a. n., prijs *f* 125.-. S. Pezarro, Gr. Hertoginnelaan 158, Den Haag.

TE KOOP: Rollei-dutofilter (No 1) *f* 16.-;

Te koop: LEICA 3 chroom met Elmar en Summar 5 cm, in tas, met pap., 2 cass., voorzetl. Elpik en Elpet, geel- en roodf., zonnekap en flits-cont. en flitser *f* 650.-. F. Hinse, Scheldestr. 20", Amsterdam-Z.

AANGEB.: Kodak 35 kb. gek. en gesynchr., coated, anast. spec. f 3.5 no 079799, paraattas, Kodaflash 7.5 V., alles prima *f* 200.-; Perfex de Luxe kb. no A 59143, coated Wollensack Velost. f 2.8, met paraattas, z. g. a. n. *f* 125.-, gek. en gesynchr.; Mafi drukkast 18 x 24, geh. compl. met Hirsch klok 3—60 sec. *f* 175.- of ruilen tegen kleinere; Ica Ideal camera 10 x 15, dubb. uittr. Tessar f 4.5 no 342357 16.5 cm, Compursl., dubb. cass. en tas *f* 50.-. Foto Reitsma, Epe. Telef. 579.

Wegens omstandigheden te koop aangeboden: Nieuwe FRANKA CAMERA 6 x 6 — 6 x 9, met Rodenstock-Trinar 1 : 3,5, compur-rapid 1 - 1/400 en selftimer, heeft gekost *f* 188.-, nu *f* 145.-. Te bevragen: A. W. Lensen, Haven B 6, Oudewater.

Te koop: ROLLEICORD II met Zeiss Triotar 1 : 3,5, F 7,5 cm, in compur (synchroon), geel- en roodfilter, zonnekap en paraattas. Prijs *f* 265.-. Br. onder no 554341 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: CONTAX I met Zeiss Tessar 1 : 2,8, F. 5 cm (coated), synchroon, sluiter T ½ — 1/1000, tevens paraattas, prijs *f* 275.-. Br. onder no 554342 F., aan het bur. v. d. blad.

Aangeboden: 9 x 12 VERGR.-APPAR., autom. Zeiss-Ikon. Br. onder no 554344 F. aan het bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Paillard Bolex 16 mm opname camera, met Yvar 2,8 - 15 mm, Yvar 1.4 - 25 mm en Yvar 2,5 - 75 mm. Nieuw en geheel compleet, voordelige aanbieding *f* 1400.-. M.C.M. 16 mm opnamecamera met Berth. 1.9 *f* 375.-. Cine Kodak Magazin, 16 mm, uitwisselbaar 1,9 en Kodak Tele 114 mm 4,5 in tas, iets aparts *f* 575.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Contax III Chroom, met Sonnar F. 2 *f* 550.-; Contax III, nieuw, m. Sonnar 1,5 *f* 950.-; Leica Standaard Elmar 3,5 *f* 150.-; Leica 3 A met Summar 2 *f* 550.-. Vele Lenzen voor Leica - Rollei - Contax etc. etc. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Leica III A met Summar Chroom in tas *f* 550.-; Leitz Elmar 9 cm *f* 185.-. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

Indien U er prijs op stelt dat het bona fide karakter van Uw aanbieding van een camera of objectief duidelijk spreekt, vermeldt dan steeds het daarop voorkomende fabrieksnummer. Het kan U tevens een bezoek besparen van de recherche, die nu eenmaal voortdurend nasporingen moet verrichten betreffende illegale importen van apparatuur, dan wel gestolen apparaten. Helpt mee dit geknoei de kop in te drukken, waarvan wij anders allen de dupe kunnen worden.

BOD GEVRAAGD op Rolleicord met Zeiss Triotar F 3,5 No 2562028, alsmede bijbehorende filters, zonnekap, paraattas, enz. K. Fransbergen, Baronielaan 59, Breda.

TE KOOP: Debrie 16 mm geluidsprojector, 2 versterkers en veel accessoires, met garantie; Pathé Webo 16 mm camera, revolverkop, drie object., tas, etc.; Siemens F II met Schneider Xenon f. 1,5, 12 cassetten, instelloupe, tas; Magnabandrecorder in zeer mooie uitvoering. J. v. Sambeek, Ellekomstraat 56, Den Haag.

TE KOOP: Een Wirgin Camera, 4½ coated, 2 form. 4½ x 6 — 6 x 9, sluitersnelh. 125 sec., selftimer met platen; Camera 6 x 9 anastigmat 6 : 3 tot 1/100 met dr.-ontspanner. Tevens enige Fotografieboeken, foto's linnen uitgaven van M. Coppens en Camera fotoserie no 5 en nog enkele bel.meters, licht geelfilter, 37 m schakelbord voor 3 lampen, samen *f* 100.-. Deze toestellen zijn nog prima. N.B. Bij de Platencamera zijn 4 chassis. R. Eerde, Meervlietstraat 56, Velsen.
Te koop gevraagd: REFLECTOR 60 cm ø. Brieven onder no 554596 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP: B. & H. Sportster Camera 8 mm, Paillard proj., bel.meter, scherm, telelens enz. In één koop *f* 725.-. Haarlemmermeerstraat 35 hs, Amsterdam-W. I.

AANGEBODEN: Reiscamera met 13,5 lens, groothoek 9 cm, adapter voor 3 opnamen op plaat, vele ass., in tas *f* 275.-; Ampro geluidsprojector compl. *f* 1400.-; Victor geluidsprojector, compl., *f* 1100.-; Vergr.app. 6 x 9 - 24 x 36, dubb. cond. Opticatechna *f* 250.-; Foca, type Leica 3,5 gekopp. *f* 245.-; Platenwisselaar met pickup *f* 125.-. Volop keuze in Rollei-onderdelen. Inkoop - Verkoop - Ruil. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengr. 673,

3 Lampen op voet, pracht stel, met beweegbare armen, in koffer, gemakkelijk mee te nemen; Contax III met lens 1 : 5 en telelens, filters, zonnekap en tas. P. Verkerk, Bosb. Toussaintlaan 43, Hilversum. Telef. 6605.

TE KOOP wegens overcompleet: 1 Weinert Schaduwprojector voor het proj. v. achtergronden, geheel nieuw, m. bijbeh. maskers e.d., van *f* 500.- voor *f* 350.-; 1 Narita spotlight, 500 W., op zwaar rijdend statief, in uitst. staat, v. *f* 550.- voor *f* 300.-. Aanvr. en bezichtigen bij: Steef Zoetmulder, Voorschoterlaan 108, Rotterdam (O.). Tel. 23995.

TE KOOP: Nieuwe orig. Voigtl. 32 mm, Focarlens 1 en 2, geelf. 1 en 2, U.V.- en Or.filter, zonnekap. Voor aann. bod. Th. 't Hort, Hoenderloseweg 78, Apeldoorn.

Voor cliënt bieden wij aan: 1 Nieuwe ROLLEIFLEX-AUTOMAAT met Tessar F 3,5 in tas en zonnekap, heeft gekost *f* 867,50, nu voor slechts *f* 725.-, is ongebruikt. Fotohandel den Boer, 2e Hugo de Grootstraat 10, Amsterdam (W.). Tel. 86883.

Aangeboden: FOTO-ATELIER EN FOTOHANDEL in A'dam (W.), zeer drukke winkel en verkeersstraat, met kleine woning, prima zaak, inventaris en goederen, *f* 10.000.- vaste prijs. Br. onder no 554374 F., aan het bur. v. d. blad.

AANGEB.: 1 Kodak Retina II A, in paraattas, zonnekap en Listomat belichtingsmeter, nieuwprijs *f* 707,65, voor slechts *f* 450.-. Tevens 1 Flexaret 6 x 6 in paraattas met zonnekap, geel- en oranjefilter *f* 160.-. Beide camera's zijn werkelijk als nieuw. Fotohandel den Boer, 2e Hugo de Grootstraat 10, Amsterdam (W.). Tel. 86883.

AANGEB.: 1 Bonafix 6 x 9 Klapcamera *f* 85.- en 1 Agfa Billy Record 6 x 9 Klapcamera, nieuw, van *f* 122.- voor *f* 90.-. Tevens 1 origin. Tele-lens voor Plaubel Makina 21 cm *f* 90.- en Zeiss Tessar F 4,5 - 30 cm *f* 375.-. Fotohandel den Boer, 2e Hugo de Grootstraat 10, Amsterdam (W.) Telef. 86883.

AANGEB.: 1 Vergrotingsapparaat voor 6 x 9 — 6 x 6 en kleinbeeld. Dubbele condensor en 3 lenzen *f* 265.-. Tevens 1 Vergrotingsapparaat Opemus 6 x 6 *f* 260.- Beide in staat van nieuw. Fotohandel den Boer, 2e Hugo de Grootstraat 10, Amsterdam (W.). Telef. 86883.

Hertoginnelaan 158, Den Haag.

TE KOOP: Rollei-dutofilter (No 1) *f* 16.-; Rollei sportfilter *f* 8.-; Agfa-Rondinax daglicht ontwikkeldoos (6 x 9 films) *f* 25.- Alles als nieuw. Brieven onder no 554592 F., aan het bur. v. d. blad.

TE KOOP: Rolleikin (losse achterw.) en Rollei-platenadapter (met matgl. cassette) *f* 45.- per stuk of *f* 85.- in één koop. Brieven onder no 554593 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: z. g. a. n. vergrotingsapparaat OPTIKOTECHNA „Multifax", voor formaten 6 x 9 t.m. kleinformaat. Dubb. condensor. Compleet met maskers, ring voor uitw. obj. en beschermkap *f* 250.-. Franco toezending. Br. onder no 554329 F. aan het bur. van dit blad.

Te koop: KODAK RETINA Ia. Lens Xenar 1 : 3,5. Compur-rapid met slingertransport. Gesynchr. Laatste model. Splinternieuw. Tevens paraattas, zonnekap, geel- en oranjefilter. Uiterste prijs *f* 200.-. W. Remy, Pr. Hendrikstraat 12, Leeuwarden. Telef. 4860.

Te koop: VOIGTLÄNDER BESSA I, form. 6 x 9 en 4,5 x 6. Lens Vaskar 1 : 4,5. Gesynchr., ingeb. zelfontsp., paraattas, zonnekap en geelf. (Kodak-set), afstandm. met opt. bel.meter, flitsapp. Splinternieuw. Uiterste pr. *f* 185.-. C. D. Oeloff, Marathonstraat 91, Leeuwarden.

Te koop: Twee 13 x 18 REISCAMERA'S, in prima staat, compleet met statief *f* 40.- uiterst. J. v. d. Heide, Voorstraat 54, Utrecht.

TE KOOP: Kleinbeeldcamera „Alpa" Angénieux 2,9 met reflex en afstandmeter, compl. met tas, filters, zonnekap en „Opemus" vergrotingsapparaat. Alles als nieuw, voor *f* 550.-. Brieven onder no 554334 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: UNIVERSEEL zwenkinstallatie met prima reflector. Speciaal voor het opnemen van portretten. Gloednieuw! Van *f* 375.- voor *f* 235.-. Brieven onder no 554335 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: De prachtige KODAK „MEDALIST" II camera 6 x 9 cm. Ektar 3,5 met ident.bewijs. Compl. met filters, zonnekap, blitzlamp enz. Gloednieuw! Van ruim *f* 1500.- voor *f* 780.-. Brieven onder no 554336 F., aan het bureau van dit blad.

Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Contax III Chroom. met Sonnar 2 *f* 500.-; Exakta II met Xenar 3.5 *f* 475.-; Speed Graphic, geheel compl. 6 x 9, nieuw. Rolleicords. Rollei-onderdelen. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Kodak Projector 8-33, 500 Watt, koopje *f* 425.-; Supreme 8 mm projector *f* 200.-; Kodaskope 8.71-A met 1000 Watt lamp, nieuwste type *f* 650.-; Kodaskope 16 mm, 750 Watt *f* 275.-; Siemens projector, 16 mm *f* 475.-; Filmosto kl.b. projector, geheel compleet *f* 85.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Speed Graphic 6/9 Ektar 3,7 met vele onderdelen iets aparts. Nieuwe Rolleiflex Xenar 3,5 in tas Synchr. Compur. Vraagt prijs. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Diverse keurige 6 x 9 Klapcamera's vanaf *f* 35.—. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: 2X Stereo voorzet Zeiss Tessar Weitwinkel 1.9, 7.5 cm *f* 150.-; Zeiss Prisma sportkijker 6 x 24, nieuw, in tas *f* 140.-; Kodak 8 mm filmcamera 2,7 *f* 140.-; Paillard Bolex 8 mm, Yvar 1.9 13 mm *f* 490.-. Occasions in Leica's en Rollei's. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

TER OVERNAME: Partij orig. Amerik. zuivere Chemicaliën v. h. ontw. v. kleurenfilms etc., ook kl. hoeveelh.; Geluidsbox met versterker (6L6) en gr. Luidspr. in hout. koffer *f* 100.-; Reprod.app. v. Leica. GEVRAAGD: Groothoeklens voor 9 x 12; Onderd. v. electronenflits, evt. compl. app., defect geen bezwaar. Br. onder no 554792 F. aan het bur. v. d. bl.

Te koop aangeboden: ELECTRONENFLITSAPPARAAT *f* 175.-; Donka droogkast (nieuw) *f* 220.-; Jupiterlamp 2000 W. *f* 350.-. Foto Cavo, Uddelstraat 64, Den Haag.

gekopp. *f* 245.-; Platenwisselaar met pick-up *f* 125.-. Volop keuze in Rollei-onderdelen. Inkoop - Verkoop - Ruil. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengr. 673, Tel. 35570. Amsterdam (b. d. Leidsestr.).

RUILEN :

RUILEN: Zeilboot type B.M., buiskap en dekzeil, het geheel in prima staat en zeilklaar, in Loosdrecht liggend, in ruil voor z. g. a. n. Rolleiflex o. i. d. Br. onder no 554343 F., aan het bur. v. d. blad.

DIVERSEN :

DEELGENOOT gezocht. Steller dezer, in het bezit zijnde van Vestigingsvergunn. voor Fotohandel, zoekt deelgenoot. Briev. onder no 554367 F., aan het bureau van dit blad.

FOTOGRAFISCH ATELIER ter overname gevraagd, onversch. waar, op goede stand. Ruime bestaansmogelijkheid gew. Brieven met uitv. inlichtingen onder no 554369 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: FOTOGRAFISCH BEDRIJF EN FOTOHANDEL in bloeiende plaats aan zee. Huis te huur. Inventaris en voorraad goederen verplicht ter overname. Br. onder no 555058 F., aan het bur. van dit blad.

Serieus kunstzinnig Vakfotograaf vraagt VROUWELIJK MODEL voor artistieke portretstudies. Brieven onder no 554352 F. aan het bur. van dit blad.

Gevraagd door amateur: een jeugdig vr. fotogénique MODEL voor naaktstudies. Liefst in 't Oosten van het land. Geen publicatie der foto's. Discretie verzekerd. Br. met volledige inlichtingen w.o. verl. hon. onder no 554362 F., aan het bur. van dit blad.

Aangeboden: NIEUW HUISKAMERAMEUBL. best. uit 2 clubs, 4 stoelen, uitschuifb. tafel, theemeubel en dressoir, in ruil voor amateur-uitrusting. Brieven met voll. omschrijv. onder no 554397 F., aan het bur. van dit blad.

VR. MODEL GEVR. door serieuze gevorderde fotograaf in R'dam voor portret- en figuurstudies. Discretie in elk opz. verzekerd. Brieven met opgave v. verl. vergoed. en foto, welke op erew. wordt geretourneerd, onder no 554328 F., aan 't bur. van dit blad.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Mementjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

REEDS EEN

FUTURA vanaf f 360.–

Nog steeds de goedkoopste kleinbeeldcamera met verwisselbare optiek en gekoppelde afstandmeter

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs :

J. SANDERS Foto & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 (K 2560)

Nu of nooit!

Prima Bromide Papier

18 x 24 cm

Wit glanzend in zacht, normaal en hard dun en kartondik
Wit glanzend in extra-hard dun
Chamois halfmat glad in normaal en hard kartondik
Chamois fijnkorrel in normaal kartondik

13 x 18 cm

Wit glanzend in normaal en extra-hard kartondik
Wit glanzend in extra-hard dun
Wit glanzend in zacht dun en kartondik

Briefkaarten

Wit glanzend in normaal en extra-hard
Chamois halfmat glad in zacht en extra-hard
Chamois fijnkorrel in normaal

Prijzen :

100 vel 18 x 24 cm	f 9,90
100 vel 13 x 18 cm	f 5,90
100 briefkaarten	f 4,90

Voor goede kwaliteit staan wij in.
Niet goed, geld terug.

„FOKA" N.V.
Admiraliteitsstraat 8 abc
2e Middellandstraat 23
ROTTERDAM-O.
Telef. 22242 - 34644

foto etuis

voor formaten 6 x 9 en 9 x 14
6 x 9 in dozen van 24 stuks
à f 0.95. 9 x 14 vanaf f 1.25

Vraagt bemonsterde offerte of reizigersbezoek.

J. DOESBURG'S Handelsonderneming
Beursstraat 17 - AMSTERDAM-C. - Telefoon 47074

ENPECE

KLEUREN :
Leica f 17.50, Normaal f 15.50
o.a. No. 1015 Bloembollen-Keukenhof

SPROOKJES IN KLEUREN :
Leica f 14.50, Normaal f 12.50

FILMSTROKEN

H.H. Fotohandelaren ontvangen de gebruikelijke kortingen

ZWART-WIT :
Leica f 5.75, Normaal f 4.75

Vraagt ons volledig prospectus

Nederl. Projectie Centrale - Amsterdam
Koningslaan 54 - Telefoon 29609

Onbegrensde Mogelijkheden
in één camera

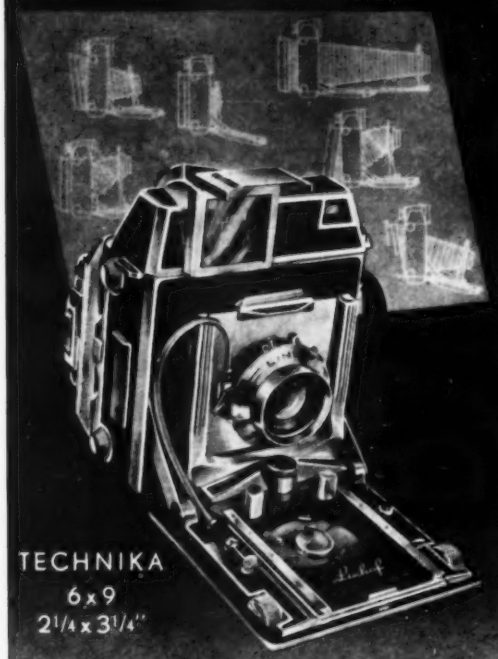

TECHNIKA
6 x 9
2¼ x 3¼"

Wie foto's zonder storende lijnen wil maken en wie zijn camera wil gebruiken om snel van zwart-wit op kleurenopnamen, platen, vlak- of rolfilm over te gaan, zal aan de wereldberoemde LINHOF TECHNIKA de voorkeur geven. Deze camera bezit alle verstelmogelijkheden van objectief-standaard, draaibaar achterstuk, driedubbele uittrek, enz. Alle objectieven zijn uitwisselbaar en gekoppeld tot 50 cm opnameafstand. Een 60-jarige ervaring op het gebied van precisie-camerabouw is in de LINHOF TECHNIKA geheel verwerkt.

Met de LINHOF TECHNIKA staat alle fotografen een volmaakt en tot in de kleinste bijzonderheden uitgevoerd precisie-apparaat ter beschikking. De gedegen, geheel uit metaal vervaardigde constructie van de camera waarborgt, ook bij jarenlang gebruik, een nooit veranderende nauwkeurigheid. Zowel in de Tropen als in de Poolgebieden heeft men met deze camera steeds feilloos kunnen werken.

DE CAMERA, DIE HAAR TIJD VER VOORUIT IS

Linhof KG

PRÄZISIONS-KAMERA-WERK

MÜNCHEN 25

Importeur: C. Boenen & Co N. V., Amsterdam, Herengracht 14

Opname op Hauff Pancola-film

BEDENKT U WEL

dat slechts de beste films U het grootste aantal goed geslaagde opnamen geven!

Hauff

Pancola rolfilms

en kleinbeeldfilms hebben de beroemde

PANCOLA GRADATIE

Vraagt Uw fotohandelaar uitdrukkelijk om Hauff films en ziet toe, dat U ze krijgt

. . . onafhankelijk

van kleur en contrast . . .

De object-meting heeft sedert tientallen jaren voldaan. Maar — waarom niet tegelijk, onafhankelijk van kleur en contrast van het motief, zelf meten?
— Daarom SIXTOMAT met „J".
Dit betekent: De beproefde object-meting en de nieuwe licht-meting in één apparaat, „paraatheid" en absoluut juiste belichting. Een verdere schrede met Gossen naar nieuwe „fotovreugde"!

Sixtomat J

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

Importeur J. P. Vos' Cinefoto Import N.V., Den Haag

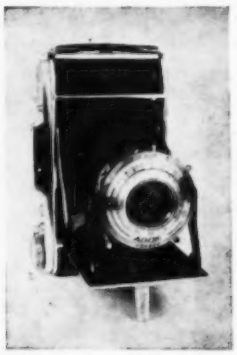

ADOX

SPORT „A"

CAMERA'S

Voor Uw Foto's

- Robuuste uitvoering
- 2 Formaten 6 x 6 en 6 x 9 in een camera
- Sperinrichting met signaal
- Zelfontspanner ingebouwd
- Rompontspanner
- Flitscontact

Adox Sport IA Cassar 4,5, Prontor sluiter . . . ƒ 135.—
Adox Sport IIA Cassar 4,5, Prontor S sluiter . . ƒ 160.—
Adox Sport IIIA Cassar 4,5, Prontor SV sluiter . ƒ 182.—
Adox Sport Rouge IIIA, in rode uitvoering . . ƒ 182.—

Gebruik Adox Film in Uw Adox Camera

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO

(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

VERHUUR SMALFILMS

8 + 16 mm

Vraagt gratis filmlijst

CONTACT-FILM

Herengracht 316 — Amsterdam C. — Tel. 32510

ILOCA Ia

met Ilitar 2.9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter **f 169.-**

ILOCA IIa

met Ilitar 3.5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. *Gekoppelde Duitse* kleinbeeldcamera voor slechts **f 274.-**

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3.5 f = 3.5 cm, beeldgrootte 24 x 23 mm **f 470.-**

ILOCA FILTERS, schroefvatting, in étui ..... f 9.50
ILOCA ZONNEKAPPEN, schroefvatting ..... f 6.90
ILOCA PROXIMETER, schroefvatting ..... f 50.–

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

IMPORTEUR:

BOAS FOTO-IMPORT

Groenburgwal 69 - Tel. 35684-35865 - Amsterdam C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder.

GEVRAAGD in het Zuiden des lands (Limburg)

Operateur-Retoucheur

eerste kracht. Zij die een goede opnametechniek bezitten, genieten de voorkeur.

Sollicitaties met volledige inlichtingen onder no 548442 F aan het bureau van dit blad.

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Sinds 1898

Via de fotohandel leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

FOTOGRAFISCH ATELIER AANGEBODEN

Steller dezer zoekt in Gelderland of Overijssel goed beklante zaak te koop, of in ruil voor bovenstaande zaak.
Brieven met inlichtingen onder no 552221 F aan het bureau van dit blad.

Aangeboden:

Fotografisch bedrijf in het Gooi,

atelier en woonhuis in huur.

Brieven onder No. 553440 Foto aan het bur. van dit blad

Groot nieuws voor de filmers

Door rationalisatie in fabricagemethoden van lens en camera kan de prijs van de populaire Sportster Camera verlaagd worden van f 498,- op **f 437.50**

En wat voor extra voordelen bij de Sportster :

- lichtsterke f 2.5 Taylor, Taylor & Hobson lens
- vier filmsnelheden : 16, 24, 48 en 64 beeldjes per sec., de laatste voor élke bewegingsanalyse
- enkelbeeldas
- uitwisselbaar objectief
- verstelbare beeldmaskers in zoeker
- ingebouwde belichtingstabel
- en tenslotte van A-Z een Bell & Howell product.

Door deze wijziging is ook de prijs der Trilens Camera verlaagd kunnen worden. Deze Camera met alle eigenschappen van de Sportster, doch bovendien met revolverkop voor drie lenzen en roterende positief-beeldzoeker, voorheen f 775.-
thans

f 685.-

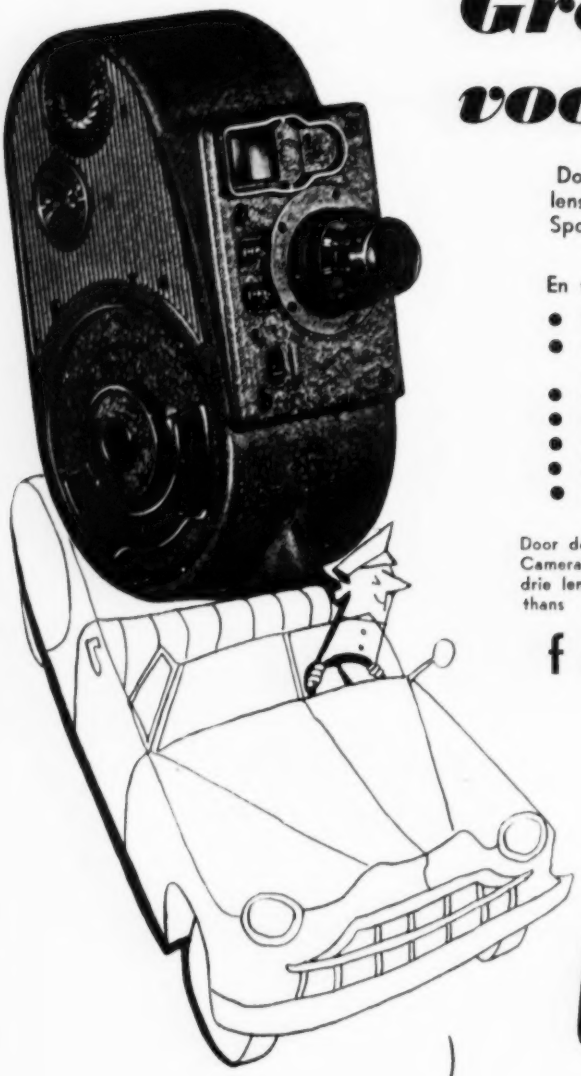

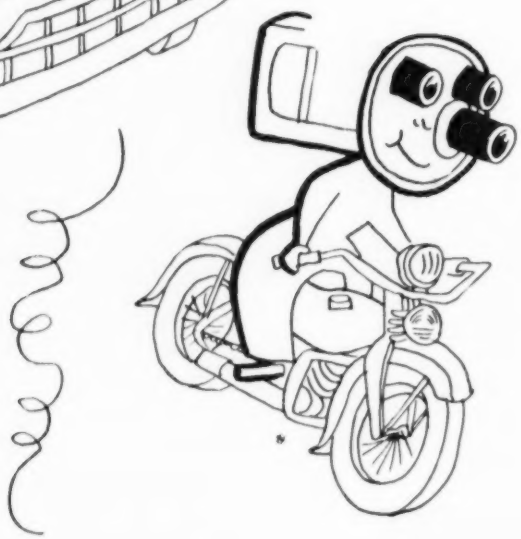

VERKRIJGBAAR BIJ ALLE BELL & HOWELL DEALERS IN NEDERLAND
ALLEEN-IMPORTEURS ANIMEX - HAARLEM

8e Jaargang no 4 — April 1953

FOTO

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELDFOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie-adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Telef. 341 en 342. Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitgevers-Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308163. Telefoon Doetinchem 341 (5 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van de bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs — voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Lente-lef	85
Op de Snijtafel	86
Tentoonstellingen 92, 93,	94
Nieuws en apparatuur 91, 95, 104,	105
Het Landschap	96
Grote schoonmaak	101
Gevoeligheidswinst bij lange ontwikkeling	102
Film	106
Bondsnieuws	108

Foto op de omslag: Ir L. J. Biezeveld

VAN DE REDACTIE

In deze maand, welks dagen zomer en winter tegelijk doen herleven, plegen wij onrustig te worden met de camera, en te zinnen op onderwerpen. Wij geven toe aan de neiging de camera mee te nemen zonder speciaal doel; alleen-maar-meenemen. Omdat misschien de inspiratie opdoemt aan de korte einder van onze weg, doordat zich daar een fotografisch geval blijkt te bevinden. De wens-om-wat-te-kieken kan zo groot en onbedwinglijk zijn, dat wij gaan lopen mikken met die lens zoals een jager zijn buks zou richten op boomblaadjes, omdat hij geen konijntjes ziet. Is dat gek? Voor erg-normale mensen misschien wel. Maar zijn wij helemaal normaal? Welnee. Gelukkig niet.

Het is heel erg goed, als wij ons een beetje anders voelen dan zo erg-normaal, zonder tevens de verlamming te ervaren van dus-minderwaardig. Het is heel erg goed je aldus een beetje los te maken van de meningen-van-anderen. Misschien brengen we daarmee wel de lef op iets te maken wat we zelf nogal goed vinden.

't Kan best wezen dat we zulk een product nog aan een ander gaan tonen met de verontschuldiging: „'t Is maar een experiment hoor", en dat die ander er dan niets van snapt. Dat geeft niets, U wilt wat, nietwaar? Dat is belangrijker dan een constante (re-)productie van wat anderen reeds eerder successen bracht. Doe maar voort. Verzamel ze maar. Misschien komt er wat dat zelfs anderen snappen. Misschien ook niet. Misschien ziet U zelf de sof bij nummer 8, of nummer 12.

Dat geeft ook niet, want ook dat is een verworvenheid die groter waarde heeft dan de (geslaagde) productie-in-een-lijntje van die kei.

Wij moeten eens gek durven wezen. 't Is toch lente. Welnu, dartel dan.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Misschien herinnert U zich nog de inhoud van deze rubriek in het Januari-nummer van deze jaargang, die grotendeels aan de 14e Kerstsalon was gewijd. Ik besprak daarin een foto van Kees Scherer, getiteld: „Ik verkies de vrijheid", een boxer achter een stoel, waarvan de rugleuning uit spijlen bestond, de indruk gevende alsof de hond achter tralies was opgesloten. Uit de meewarige blik sprak een verlangen naar de vrijheid. Het was natuurlijk puur toeval en ik ben er zeker van dat de titel eerst ontstond, nadat de opname was gemaakt. Het was de geestige titel, die de waarde van het beeld verhoogde. U hebt er zich in gedachten natuurlijk een voorstelling van gemaakt, maar woorden kunnen bij benadering het effect van het beeld toch niet vervangen. Ziet U zelf maar, want hier is dan de bewuste foto. Ieder opzettelijk ingrijpen om verandering in de bestaande situatie aan te brengen, zou hier misplaatst zijn, ook al zou dit de compositie ten goede komen. Bij dergelijke opnamen aanvaardt men de toestand zoals deze zich voordoet. Ik denk in dit geval bv. aan het witte kastje rechts. Deze foto beoogt geen schoonheidsbeleving te wekken. Is de situatie toevallig gunstig, des te beter. Is dit niet het geval, verander dan niets.

Van schoonheidsbeleving is wel sprake bij het berglandschap, ook nog een Kerstsalon specimen, en dat ik dit beeld onder Uw aandacht breng, is een gevolg van het feit, dat hier op zulk een schitterende wijze ten eerste de opbouw in drie plans, ten tweede de lijnvoering in het beeld en ten derde de prachtige gradatie der toonwaarden tot hun recht komen. Tevens een voorbeeld dat een reisherinnering — want dit moet het zijn — ook aesthetische waarde kan hebben. Even stoort het viertal vacantiegangers die allen op één rij lopen. Wanneer één van de vier iets achtergebleven was, zou dit de compositie ten goede zijn gekomen. Maar ja, dit is weer nakaarten!

Wie tegenwoordig juist weet te belichten en wie zijn ontwikkeling op de belichting weet aan te passen, kan met het huidige hoog licht- en kleurgevoelig materiaal wonderen bereiken. Belichting en ontwikkeling, al zijn het twee ongelijkwaardige grootheden, vormen één geheel. De beginner kan dan ook geen betere raad gegeven worden dan aanvankelijk met één film- of plaatsoort en één ontwikkelaar te experimenteren. Veroordeel een te goeder naam en faam bekend staande ontwikkelaar niet te gauw, wanneer de door U verkregen resultaten U niet bevredigen, maar tracht de oorzaak op te sporen. Het zal U wat tijd en geld kosten, maar het brengt ruimschoots zijn rente op.

Niets scherpt het oog zo zeer als het analyseren en nauwkeurig critisch bekijken van een foto. Evenmin als U bij een museumbezoek moet trachten een honderdtal meesterwerken op U te laten inwerken, evenmin moet U dit met foto's doen. O, er is geen bezwaar tegen uit een oogpunt van aangename verpozing eens een fotojaarboek door te bladeren en te genieten van al het schoons dat U voor ogen wordt getoverd, maar dat is nog heel, heel iets anders dan „studeren".

Van het bestuderen van tien foto's leert U meer dan van het gezelligjes bekijken van 100 stuks. Neem een foto voor U en concentreer U op het beeld. Het beste is wanneer U de maker er van niet kent. Een dergelijk bestuderen is inspannend en er zijn maar weinig fotografen die het er voor over hebben. Vraag U zelf af:

1. Waarom bevalt mij de foto, waarom staat ze mij tegen of waarom zegt ze me niets?
2. Wat kan de maker in het onderwerp bekoord hebben? Zou hij er al een bepaalde bedoeling bij gehad hebben, m.a.w. heeft hij de beschouwer iets willen vertellen?
3. Als U zelf de foto gemaakt hadt, wat zoudt U in de compositie dan anders gezien willen hebben?

Het lijkt zo eenvoudig en het is in werkelijkheid zo uiterst vermoeiend. Eén foto kan wel tien minuten tijd vergen. Tracht de foto te begrijpen!

Nu kan men wel beweren, dat een foto geen nadere verklaring nodig moet hebben, maar daarover kan men van mening verschillen. Niet iedere schilderij, niet ieder gedicht wordt begrepen, want niet iedereen heeft de gave tussen de regels door te lezen. Leerzaam is het Uw opinie zo nu en dan eens zwart op wit te stellen. Misschien vindt U het overdreven, maar als U het eens een paar keren geprobeerd hebt, zult U pas bemerken hoe moeilijk het is, want als U zich niet werkelijk geconcentreerd hebt, brengt U er niets van terecht. En een sport wordt het pas, wanneer U hetzelfde vraagt aan enkele U bekende fotovrienden, om dan tenslotte bij elkaar te komen en te vergelijken wat ieders opinie is van eenzelfde foto. Met dit neerschrijven van Uw indrukken controleert U Uzelf, of U inderdaad de foto bestudeerd hebt. En U zult nog versteld staan over hetgeen anderen wel en U zelf niet hebt opgemerkt.

Plagiaat

Men zegt wel eens „hoe ouder, hoe wijzer", maar ik zou met een variant hierop willen zeggen: „hoe ouder, hoe voorzichtiger". Plagiaat is diefstal, maar deze kan zowel materieel als geestelijk zijn. Op een materiële uitvinding kan men patent aanvragen, maar moeilijker is het een idee te beschermen en men moet heel voorzichtig zijn eer men iemand van plagiaat beschuldigt. Hoevele malen is het niet voorgekomen dat twee doctorandi terzelfder tijd een proefschrift over eenzelfde onderwerp samenstelden zonder iets van elkaars inzichten af te weten. De iets eerdere promotie van de ene heeft tot gevolg dat het werk van de andere tevergeefs is geweest en deze kan opnieuw beginnen. Puur geluk bij de eerste. De grens of al dan geen plagiaat is gepleegd, is niet altijd duidelijk af te bakenen. Het gaat enerzijds om de idee, anderzijds om de uitwerking er van. Twee fotografen kunnen, afgescheiden van elkaar, soms op hetzelfde ogenblik eenzelfde idee willen uitbeelden, doch dit op min of meer verschillende wijze doen. Zij kunnen volkomen eerlijk zijn. Het kan ook voorkomen, dat een fotograaf door een foto van een ander, waarvan de geestelijke inhoud hem bekoort, getroffen wordt, doch de uitwerking, de vormgeving hem niet bevalt en dat hij voelt de idee op een andere en betere wijze te kunnen uitbeelden. Dan is de beschuldiging van plagiaat gepleegd te hebben, uiterst précair. Zelfs grote kunstenaars als Rembrandt bv. hebben

M. T. S. Grubben *(Kerstsalon 1952)*

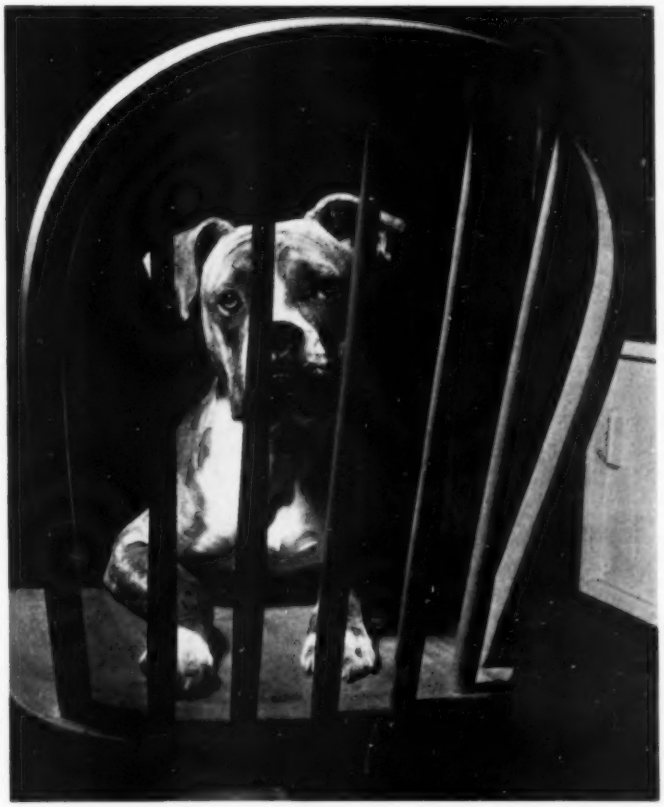

dit gedaan. Het beeldend weergeven van een idee kan men tot de scheppende fotografie rekenen, maar het onbewust plagiaat plegen bij de imitatieve fotografie komt veelvuldig voor. De wereld is door het gemakkelijk reisverkeer hoe langer hoe kleiner geworden en de typische oude stadjes, die ieder hun artistieke plekjes hebben, zijn gemeengoed geworden. Toch ligt het voor de hand dat iedere kunstzinnige fotograaf, wanneer hij voor de eerste maal het hem totaal onbekende stadje en plekje ziet, door de schoonheid (of lelijkheid) en merkwaardigheid wordt aangetrokken en behoefte gevoelt dit fotografisch vast te leggen. Neem Gent en Brugge, neem „het Kolkje" in Amsterdam. Duizenden foto's bestaan er van, de een wat beter geslaagd dan de ander. Wij hebben er te veel van gezien, wij zijn er van oververzadigd en daarom zeggen ze ons niets meer. Maar het is evengoed te begrijpen, dat de enthousiaste beginner volledige voldoening ondervindt deze onderwerpen te vereeuwigen en ze in zijn collectie op te nemen. Maar juist dit kleiner worden der wereld is een van de oorzaken, dat de moderne fotografen naar

Kees Scheter — Ik verkies de vrijheid (Kerstsalon 1952)

J. van Roon, Haarlem *Foto van de Maand*

andere onderwerpen uitzien. Het terrein is afgegraasd. En wanneer men dan bovendien erkent, dat iedere generatie zich niet kan onttrekken aan de geest van de tijd, dan is het niet te verwonderen, dat de huidige generatie zich van het afgegraasde terrein afkeert en het nieuwe gaat ontginnen.

Een typisch vermeldenswaard geval van het schijnbaar plegen van plagiaat is het volgende: Slaat U even op pagina 49 van het Februari-nummer en vergelijk de foto „Atlanta" van H. Groenendijk te Oegstgeest eens met de in dit nummer geplaatste van hetzelfde onderwerp. Deze foto werd mij toegezonden door de heer A. Groeneveld te Rotterdam, die o.a. bij de toezending schreef: „Over toeval gesproken zou men haast zeggen. Toen ik twee weken geleden Uw blad kocht en het doorbladerde werd ik op het eerste ogenblik getroffen door de foto van de heer Groenendijk uit Oegstgeest. Mijn eerste reactie was: ‚Hoe komen ze aan mijn foto?' De toevalligheid werd nog verhoogd doordat de namen ook nog op elkaar leken. Helaas is mijn negatief nog al beschadigd en had ik slechter licht dan de heer Groenendijk". Deze fotograaf noemde de foto „Portret", omdat hij het net vond of het een heel hooghartig gezicht is, dat je uit de hoogte aankijkt (misschien wat voor psychologen), schreef hij er bij.

Enerzijds heeft de heer Groenendijk uit Oegstgeest het weer mee gehad — een prachtige nevelstemming — en bovendien, wat haast van evenveel belang is, de aanwezigheid van de twee witte sloepen. Hier stonden de kansen niet gelijk. Anderzijds heeft hij zijn tegenstander verslagen op het terrein waarop beide kansen wel gelijk stonden, nl. het kiezen van een beter standpunt. Ik zou haast zeggen, hier behoeft geen verschil van mening te bestaan. Het gaat hier om de linker benedenhoek met ducdalf en kade. Schijnbaar een kleinigheid, maar in werkelijkheid van de grootste betekenis. Ik betwijfel of de heer Groeneveld gebruik heeft gemaakt van een motiefzoeker. Dan zou hem dit niet ontgaan zijn en waarschijnlijk heeft hij zich door de eerste indruk laten overmeesteren en daardoor zijn kans voorbij laten gaan.

En nu U toch die pagina 49 voor U hebt, kijk dan ook nog even naar „de Poesen" van Ir Letten van Rossen. Draai de pagina een rechte hoek, dus 90 graden naar links, en dan hebt U de juiste stand. Wat nu horizontaal is, had verticaal moeten zijn. Zoals het cliché geplaatst is, vallen moederpoes met jong naar beneden. Misschien is de foutieve stand vele lezers niet eens opgevallen, want het zal niet vaak voorkomen een cliché 90 graden verkeerd te plaatsen, zonder dat de fout dadelijk wordt opgemerkt, zelfs niet in deze „normloze" tijd.

Als er één schaap over de dam is, volgen er meer. Weer vraag ik U even terug te slaan en nu naar het November-nummer 1952, pag. 302 en 303, en dan heb ik op het oog de foto, die ik „ondeugend" „Aan d'oever van een snelle vliet een aardig meisje zat" noemde, het risico op mij nemende, een medewerker te verliezen. Ik heb zelf te veel critieken gegeven en gehoord om het gevaar niet volkomen te begrijpen. Tussen „klef" en „onbarmhartig" zijn nog een groot aantal nuances en men heeft geluk, als de nuance die men kiest in harmonie is met de aard van de inzender. Het is in zekere zin een lot uit de loterij.

Daarom heeft het mij zo'n genoegen gedaan, dat de inzender van „Aan d'oever van een snelle vliet" door mijn critiek niet gefroisseerd is. Hij zond weer in en toen ik de foto zag (ik kijk eerst veel later naar de naam van de inzender) werd ik getroffen door de prachtige compositie van het dubbelbeeld. „Liefde voor het Kind". De titel brengt mij even in twijfel. Het kan evengoed een jong Moedertje als een ouder zusje zijn. Maar het doet er per slot van rekening weinig aan toe. Denk eens aan de ontelbare foto's van Moeder en Kind, waarvan er van de honderd zeker negentig niet te genieten zijn en ik heb mij zelf te veel met het portret bezig gehouden om de moeilijkheden niet te kennen. De inzender heeft zich voor 100 pct gerehabiliteerd. Psychologisch zowel als artistiek perfect en de erepalm van „Foto van de maand" is dan ook volkomen verdiend. Ik ken de inzender niet en weet niet of ik te doen heb met een amateur of een vakman. Is het een amateur, dan dubbele hulde, is het een vakman, dan kan ook deze er trots op zijn. Het is vooral de gesloten opbouw die treft. Het kan een snapshot, het kan een pose zijn. Ook dit laat ik buiten beschouwing, het laat mij koud. Wat voor mij ligt, daar komt het op aan. Dat onbewust „ins Blaue hinein" staren, aan kinderen zo eigen, is uitstekend. Wat weten wij volwassenen wat er in het

Z. J. R. te L. — Met passen en meten.....

Inderdaad wordt hiermee veel tijd versleten; ziehier welke motieven er direct al voor het grijpen liggen

A. G. te R. — Het schip Atlanta. Sprekend evenbeeld van de foto van Groenendijk, doch geen plagiaat

•

C. W. te G. — De drie gratiën. De ideale situatie staat hieronder geschetst, maar wie ontmoet dat ooit?

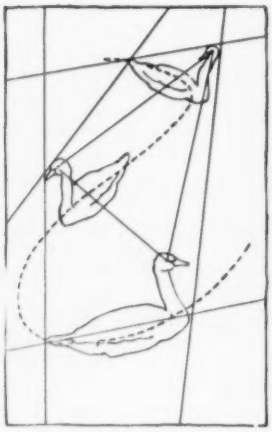

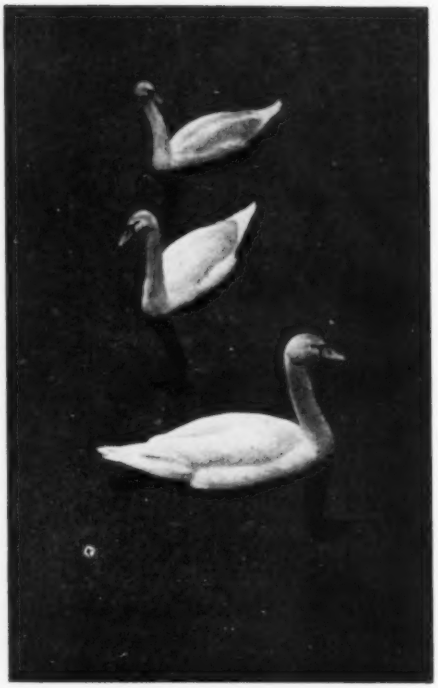

brein van een baby omgaat? En dan de gelukkige glimlach van het moedertje of zusje, waar inderdaad liefde voor het kind uit spreekt. Het kon haast niet mooier, met uitzondering van de linker bovenhoek die iets te zwaar is doorgedrukt.

Het is een uitstekende oefening om eens een foto met potlood of inkt alleen wat de grote lijnen betreft over te trekken. Dan blijven alleen de hoofdzaken over en vallen eventuele compositietekortkomingen veel duidelijker in het oog. Bijgaande schets is een sprekend voorbeeld hoe gesloten deze compositie is.

Als tegenstelling van geslotenheid geef ik U „met passen en meten wordt de meeste tijd versleten". Ik kan mij zo levendig voorstellen dat een beginner bekoord wordt door de dynamische kracht die van het

heiwerk uitgaat. Het is een en al dynamiek. De doorgefourneerde fotograaf heeft uit ervaring de gevaren van een dergelijke opname aan den lijve ondervonden, gevaren die door de beginner niet worden ingezien. Om uit een dergelijk onderwerp een fragment te kiezen, dat met geringe motieven toch overtuigend in een gesloten compositie de kracht en stoerheid van dit werk tot uitdrukking brengt, is een prestatie, ik zou haast zeggen, een te zware opgave voor een beginner. Maar men kan er alleen achter komen door opnamen er van te maken. Weer is de motiefzoeker een onmisbaar hulpmiddel. Trek deze foto met potlood maar eens na en het gemis aan geslotenheid zal U

H. W. te N. — Zal hij mij kwaad doen?

dadelijk opvallen. Zoals het beeld nu is, rammelt het. Het is vooral het té overdadige en té heldere licht op de balken van de voorgrond die de concentratie in hoge mate afbreuk doen. De werklieden, het levende element, vallen hierbij in het niet. Nergens vindt het oog rust. Gelukkig kunnen hier twee oplossingen gevonden worden, waardoor het teveel aan details weggewerkt kan worden. De een zal de voorkeur aan het hoge formaat, de ander aan het dwarse formaat geven. Ideaal zijn deze oplossingen vanzelfsprekend niet, maar een verbetering zijn ze in ieder geval. Men zal moeten weten te geven en te nemen. De opname werd gemaakt met een Franka Solida klapcamera met Schneider-Kreuznach Radionar 1 : 2,9, F : 7,5 cm.

„De 3 gratiën" is weer van een geheel ander gehalte. Het hoge standpunt van waaruit de opname werd gedaan, had tot gevolg, dat de drie zwanen geheel los van elkaar in het beeldvlak geplaatst konden worden. Men zou deze foto kunnen verwijten een tekort aan materiaalweergave van het water te bezitten, waardoor de zwanen tot op zekere hoogte als drie witte silhouetten tegen een egale donkergrijze effen fond uitkomen. Toch gaat er een grote rust van deze foto uit, al zou men de plaatsing der zwanen in het beeldvlak uit compositorisch oogpunt graag anders gezien hebben. Maar in gevallen als deze hebben wij het niet voor het zeggen. Alhoewel in de regel een oneven aantal objecten boven een even aantal te verkiezen is, zou ik in dit geval de bovenste zwaan hebben laten vervallen, temeer waar de twee bovenste zwanen door hun gelijk volume en plaatsing loodrecht boven elkaar te weinig tegenstelling vertonen. Neem vervolgens aan de linkerzijde der foto nog iets af, waardoor de voorste zwaan niet precies in het midden der breedte van de foto komt te staan (of beter te liggen), dan zal dit de verdeling der motieven in het beeldvlak ten goede komen. Het zou voor de fotograaf een witte raaf zijn geweest, indien de plaatsing der zwanen geweest zou zijn, als bijgaande schets aangeeft. De S-vormige abstracte curve versterkt de eenheid van het drietal en de derde zwaan kan behouden worden. De afdruk maakt op mij de indruk, dat de opneming bij bedekte lucht werd gedaan.

„Zal hij mij kwaad doen?", zo zou ik de titel willen noemen van de laatste foto. Een echte candid-foto, die bij iedere beschouwer enerzijds een glimlach zal opwekken over de abnormale afmetingen en overdreven verkorting (zie naar de voor- en achterpoten) van de lama (ik meen dat het dit is) en aan de andere kant bewondering voor de heerlijke, angstige uitdrukking en de sublieme stand van het kinderfiguurtje. Als ooit een uitbeelding van angstige verwondering, zowel in stand als in expressie, tot uitbeelding is gebracht, dan is dit hier geschied. Geen dodelijke angst, geen schrik, maar toch een lichte vrees.

Afgezien van het komische karakter van deze lama-achterkant wil ik toch gaarne opmerken, dat men er spoedig op uitgekeken raakt. De expressie van het kindersnuitje daarentegen acht ik zo belangrijk, dat het veel beter wat geïsoleerd kan worden, waardoor het gaat domineren. Mijn voorstel is daarom de hier uitgevoerde coupure, waarmee ik dan wederom terecht aan mijn Snijtafel heb gezeten.

J. J. HENS

Denkt U om de komende

FOTO-WEDSTRIJD?

Onderwerp vrij — Sluitingsdatum 28 April

ROBERT SCHÄFER OVERLEDEN

Herr Direktor Robert Schäfer van de Fa Ed. Liesegang in Düsseldorf was in Nederland allerminst een onbekende. Hij was 76 jaar en juist van plan om dit voorjaar weer naar ons land te komen; op 8 Maart schreef hij de heer Holst in Amsterdam (die de firma Liesegang vertegenwoordigt) een brief daarover. Het was de laatste brief die de heer Schäfer gedicteerd en ondertekend had; de volgende morgen bleek hij plotseling overleden.

Een groot verlies voor het bedrijf, maar een verlies óók voor heel de foto-wereld. Want Direktor Schäfer had de fa Liesegang gróót gemaakt.

EMMY ANDRIESSE GING HEEN

In alle eenvoud is korte tijd geleden Emmy Andriesse uit ons midden gegaan. Slechts enkelen van de haar zeer na staanden waren bij de teraardebestelling aanwezig. Ook dit was geheel Emmy Andriesse. Zij zocht het niet in een vooraanstaande plaats, zij zocht het nooit in klaterende publiciteit. Zij werkte liever. Als men iets meer van haar werk wilde weten moest men haar gaan opzoeken, en zelfs het bereiken van dat contact kostte volharding.

De laatste taak waaraan zij zich gaf was een fotografisch werk over het leven van Vincent van Gogh. Zij heeft het niet kunnen afmaken, de Franse periode is nauwelijks afgerond. En als men deze foto's ziet, beseft men opnieuw welk een diepe natuur zij had. Het zijn geen klaterende foto's die zich met veel éclat komen opdringen, het zijn zelfs foto's waarvan de onervarene de kwaliteiten mogelijk niet direct ziet, doch zij zijn vervuld van een stille en diepe liefde tot het onderwerp, hetgeen ook inhoudt dat daaraan geen geweld wordt aangedaan ter wille van de roem van de fotograaf. Zo was Emmy Andriesse. Wij zullen haar ernstig missen.

1.000.000 LEICA-OBJECTIEVEN

Dezer dagen kwam in de fabrieken te Wetzlar het miljoenste Leica-objectief uit de productie, een Summarit 5 cm met lichtsterkte 1 : 1,5. Dit objectief behoort tot de Leica, over de gehele wereld erkend als de baanbreker voor de kleinformaat-fotografie. Wanneer men bedenkt, hoeveel wetenschappelijke ervaring en kennis en welke hoge graad van optische en fijn mechanische precisie-arbeid hiervoor nodig zijn geweest, is deze 1.000.000 wel een imponerend aantal.

Dit aantal is zeer interessant, wanneer men het met het aantal tot dusver geproduceerde Leica-camera's vergelijkt, dat momenteel boven de 600.000 ligt. Het betekent immers, dat gemiddeld elke tweede Leica-bezitter minstens met twee objectieven werkt.

DE GRADATIES VAN ILFORD PLASTIKA

worden veranderd. Het is reeds lang gebruikelijk geworden, elkaar er over te informeren dat de gradatiecijfers van Engelse (en Amerikaanse) papieren anders liggen dan die op het Europese vasteland. De gradatie 2 (normaal) was immers gelijk aan Europees zacht, en 3 (hard) achtten wij normaal. Bij Plastika gaat het nu aldus worden: No 4 werd genoemd extra hard, zal nu worden 3 (hard). Het vroegere No 3 wordt 2 (normaal), terwijl „zacht" en „normaal" (resp. 1 en 2) nu verenigd worden tot No 1 (zacht).

Tentoonstelling van fotografieën van J. P. Charreau

(MAISONS-LAFFITTE, S. & O.)

in de Moderne Boekhandel N.V.,
Leidsestraat 70—74,
Amsterdam-C.

Dit voorjaar kenmerkt zich door zeer vele tentoonstellingen, ook op plaatsen en door initiatiefnemers die „nieuw" zijn. Het lijkt er op dat men de foto heeft ontdekt als expositiemateriaal. Laat men dan in hemelsnaam oppassen en een deskundige in de arm nemen. Anders wordt er iets verknoeid wat jaren van opbouw vergde: belangstelling voor de fotografie als uitdrukkingsmiddel. Daarvoor zijn door de prominenten deze wegen immers niet opengesteld.

Als dit nummer verschijnt, behoort deze tentoonstelling alweer tot het verleden. Enerzijds kunnen wij ons verheugen dat tegenwoordig instanties die er niet rechtstreeks bij betrokken zijn, belangstelling voor de fotografie tonen. Wij behoeven slechts te memoreren de vele fotowedstrijden die door de dagbladpers jaarlijks worden uitgeschreven. Zeker, wij kunnen ons de maatschappij zonder de fotografie niet eens meer indenken.

Maar.....? Men kan van het goede ook te veel krijgen. Iedere overdaad schaadt en wordt de mens of de techniek of de wetenschap of wat ook noodlottig. Niet iedere fototentoonstelling is verantwoord en het is te betreuren dat organisatoren die zelf niet voldoende fotografisch onderlegd zijn, zich niet deskundig laten voorlichten.

Deze tentoonstelling moge dan voor de leek een aardige indruk hebben gemaakt, zij had beter achterwege gelaten kunnen worden in het belang van de fotografie en van de fotograaf zelf. Niets is eenvoudiger dan enkele vriendelijke woorden neer te schrijven en niets is onaangenamer een afbrekende critiek te doen horen, maar een koude douche kan voor de toekomst toch nog heilzaam zijn. Veel erger is nog een negéren, een schouderophalen, omdat het de moeite niet waard is er woorden aan te verspillen.

Wanneer wij in dit geval aan de tentoonstelling wel aandacht besteden, dan is dit ter lering.

Het is jammer, want Charreau kan het in de toekomst nog ver brengen. Alles wijst er op, maar hij had beter gedaan zijn collectie in portefeuille te houden. Als reisherinneringen zijn ze aardig, maar daarboven komen ze toch niet uit.

Dat hij kwaliteiten bezit, moge blijken uit de beide reproducties die de organisatoren zo vriendelijk waren ons ter beschikking te stellen. De tentoonstelling omvatte een 84-tal foto's op formaat variërende tussen 18 x 24 en 24 x 30, glansdrukken op zandkleurig board opgezet, maar op een wijze waarvoor iedere beginneling zich zou geschaamd hebben.

De collectie miste zowel charme van een moderne visie als de artistieke bekoring van de picturale foto. Het waren vergrotingen van kleinformaatnegatieven, met alle daaraan verbonden tekortkomingen van een fotograaf, die de kleinformaattechniek niet volkomen onder de knie heeft. Wij willen graag toegeven, dat wij het alleenzaligmakend geloof van een prachtig wolkenluchtje te willen zien, te boven zijn, maar wanneer de inhoud van een foto niet meer is dan een reisherinnering, dan doen spierwitte, keiharde luchten toch niet aangenaam aan.

Er waren een dames- en een herenportret, beide voor de toekomst beloften inhoudend, maar thans nog niet rijp om geëxposeerd te worden.

Ook waren er een aantal Marokkaanse markttaferelen, een slangenbezweerder, een scheerbaas, gesluierde vrouwen, enz., als reportage niet onverdienstelijk, maar zo hebben wij er honderden gezien.

Er is één hoopvol teken en wel dat Charreau zijn hart heeft verpand aan de fotografie, dat het voor hem meer liefde dan liefhebberij is en wanneer hij nog enkele jaren hard werkt, veel fotografische literatuur bestudeert, veel reproducties van prominente werkers aandachtig beschouwt en analyseert, zich de retouche, de finishing touch, tracht eigen te maken, maar bovenal leert zien, steeds fotografeert, ook zonder zijn camera bij zich te hebben, wie weet of hij dan niet over enkele jaren met een collectie voor het forum verschijnt, die niet alleen op leken, maar ook op vakmensen indruk maakt.

J. J. H.

•

DE FOTOCOLLECTIE GREGOIRE OP DE PLAATS DIE HEM TOEKOMT

De foto-collectie van de heer A. Grégoire te Voorburg, welke enig is in haar soort, kon dank zij de medewerking van het Prins Bernhard-Fonds, het Leidsch Universiteits-Fonds en een particulier voor ons land behouden worden.

Deze verzameling is nl. onlangs door aankoop in het bezit gekomen van het Prentenkabinet der Rijksuniversiteit te Leiden. De collectie omvat pl.m. 6000 specimina van de eerste fotografische experimenten af, tot aan de moderne tijd. Bijzondere vermelding verdienen een zestigtal Daguerreotypieën, die door de heer Grégoire volgens een chemisch restauratie-procédé in hun oude luister zijn hersteld en een kleine bibliotheek van de eerste handleidingen op fotogebied.

Het ligt in de bedoeling, dat in het Leidse Prentenkabinet binnenkort een overzichtstentoonstelling van deze unieke verzameling wordt gehouden.

TWEEDE BENELUX FOTOTENTOONSTELLING is de naam, waaronder in de loop van deze zomer de Eindhovense Fotografenvereniging „De Amateur" een expositie te zien zal geven, die tevens de celebratie inhoudt van het 30-jarig bestaan dezer vereniging. Ongeveer 40 geselecteerde amateurclubs uit België, Luxemburg en Nederland zullen hieraan deelnemen; ook de jury is internationaal. De expositie zal komen in de zalen van „Het Oude Stadhuis" in Eindhoven, en zal mede bevatten een selectie uit de enorme collectie foto's van Berssenbrugge, de thans 80-jarige pionier, die een zo grote stoot heeft gegeven aan de fotografie in de twintiger jaren met zijn experimentele werken, die ook nu nog verrassen door hun kwaliteiten en dadendrang.

FOTOTENTOONSTELLING VAN DE
Stormramp 1953

Zaterdag 21 Maart jl. werd in het Waaggebouw te Amsterdam door de Minister van Verkeer en Waterstaat, Mr J. Algera, in tegenwoordigheid van de burgemeester van Amsterdam en een aantal genodigden een fototentoonstelling, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging voor Fotojournalistiek, geopend, die een wrang beeld geeft van de tragische ramp die ons land in de nacht van 31 Januari op 1 Februari getroffen heeft. Het ligt in de bedoeling deze foto's eveneens te Rotterdam, Den Haag en verder in alle provinciale hoofdsteden te exposeren, terwijl de baten ten goede zullen komen aan het Nationaal Rampenfonds. Men moet deze foto's gezien hebben om zich eens terdege te realiseren hoe fragiel ons land eigenlijk is. Een ramp als deze had men niet kunnen geloven nog tot de mogelijkheden te behoren. Wij zijn wreed wakker geschud en het gevoel van veiligheid heeft een ernstige knak gekregen. Men moet er niet aan denken wat er had kunnen gebeuren als de Afsluitdijk het eens begeven had en wij beseffen nu eerst recht, dat de helft van ons volk beneden de waterspiegel woont. Deze foto's behoeven geen toelichting; zij spreken voor zich zelf en dat wel op een wijze, dat men een brok in de keel krijgt bij het aanschouwen er van. De minister zei het zo treffend, dat de tijd voorbij is, waarin de persfotograaf een aardig plaatje wist te maken voor de krant.

Men moet bewondering hebben voor deze camera-mannen en -vrouwen, die altijd dag en nacht klaar moeten staan om bij tij en ontij er op uit te trekken, om in de meeste gevallen onder de meest ongunstige omstandigheden levensmomenten vast te leggen, soms van vrolijke, veelal van tragische aard. Ook de persfotograaf heeft een vocabulaire, maar daarin komt één woord niet voor, nl. „onmogelijk": of het nu regent of sneeuwt, of dat het nagenoeg donker is, hij moet met een buit thuis komen. Dat de electronenflits voor hen een uitkomst is en dat deze uitvinding door hen met open armen ontvangen is, behoeft geen nader betoog.

Wat deze persfotografen hebben verricht, kan als hun bijdrage beschouwd worden tot leniging van de nood en de grootte van die bijdrage zal eerst dan op haar juiste waarde worden geschat, wanneer het boekwerk „De Ramp" het licht zal zien.

In woord en beeld is de verschrikking van de ramp vastgelegd en zoals de minister eveneens zeide: het was verheugend te constateren dat de voorlichting — een enkele uitzondering daargelaten — zeer hoog is geweest.

Deze tentoonstelling is m.i. daarom zo belangrijk, omdat men kort na de ramp zich genoodzaakt heeft gezien de wereld te overtuigen dat Nederland niet geheel van de aardbodem was verdwenen en dat als gevolg daarvan, men weer in het andere uiterste zou kunnen overslaan en zou denken dat de berichten wel eens overdreven geweest konden zijn. Wie deze foto's gezien heeft, zal de ontzettende ramp in haar tragische omvang weten te schatten. De dagbladpers heeft vele reproducties opgenomen, maar deze geven in verhouding tot de originelen maar een vage indruk.

Men kan er van overtuigd zijn dat vele van deze foto's met levensgevaar gemaakt zijn en dat wat deze persfotografen hebben gedaan evenveel bewondering afdwingt als wat de redders hebben verricht. Het merendeel van ons volk heeft in een verwarmde huiskamer geluisterd naar de radioberichten en heeft 's avonds in een warm bed de verschrikkingen kunnen overdenken. Maar wat is dat in vergelijking tot hen die soms tot hun middel in het ijskoude water dag en nacht gezwoegd hebben om hulp en redding te brengen. Wanneer binnenkort het boekwerk „De Ramp" zal verschijnen, dan eerst zullen zij, die de ramp slechts vanuit de verte hebben beleefd, pas beseffen hoe erg het geweest is. Het is niet overdreven te zeggen, dat één beeld duizend woorden waard is. Al denkt de mens in het algemeen, dat een foto niet kan liegen, zij kan dit wél en men behoeft daarom maar eens een film te gaan zien. Deze foto's kunnen niet liegen. Zij zijn de weergave van de realiteit in al haar verschrikkingen. Al vergeet men zo licht, deze foto's zullen het onmogelijk maken te vergeten. Zij laten ons zien dat de mens met al zijn kennis van wetenschap en techniek een nietig wezen is, wanneer de natuurelementen zo nu en dan hun krachten eens tonen. Dit zijn foto's met inhoud; zij spreken boekdelen. Zij zijn niet gemaakt als schoonheidsbeleving, maar zij doordringen ons van het leed, wat mens en dier hebben doorgemaakt. Daar is de foto, een close-up, van een woelig wateroppervlak, waarop slechts een opgeheven paardenhoofd zichtbaar is; het water is tot de lippen gestegen. Nog slechts enkele centimeters behoeft het te stijgen en de strijd is voor dat arme dier gestreden. Dan is er een wateroppervlak, niets dan water met op de voorgrond een wegwijzer „Oosterland", in de rechter benedenhoek en links boven een rijwielpadaanwijsbord. Twee objecten en verder niets dan water en nog eens water. Een foto van een geschreven noodkreet: „Mensen geïsoleerd in boerderij pl.m. 100 meter west van de weg Nieuwe Tonge naar Middelharnis en pl.m. halverwege die weg. Hulp gewenst".

Heeft deze noodkreet haar doel bereikt? Men behoeft slechts naar de gelaatsuitdrukking van H. M. de Koningin en van H. K. H. Prinses Wilhelmina te kijken om zelf de ontroering te ondergaan, die Hen moet hebben aangegrepen. Dan zien we een militair, een boom van een kerel, tot zijn heupen in het water en een baby dragend met een zorg zoals de eigen moeder het niet zou kunnen verbeteren. De kerel lacht naar de kleine, zoals misschien alleen een vader tegen zijn eigen kind kan lachen. Een klein meisje, nog met verwarde haren; ze is gered en heeft een poesje in haar arm. Ze kijkt gelukkig en het is net of het beestje ook voelt dat het gered is. Dan zien we de spoorbaan bij Krabbendijke, waarvan de rails als een stukje dun blik van de dwarsliggers zijn verwrongen en afgescheurd. Dwarsliggers zijn voor een dergelijke stormvloed niet meer dan lucifers. Een boom aan welks takken een kous met breipennen en een kluwen wol hangt, alsof het een tak met katjes is. Zij die gered zijn kunnen de verschrikking beschrijven, maar wat weten wij van hetgeen is omgegaan in de harten van degenen die zijn omgekomen?

In één woord: men gaat geslagen van deze tentoonstelling weg en men kan niet dankbaar genoeg zijn in de gelegenheid te zijn gesteld dit te hebben gezien. Deze tentoonstelling had ook tot titel kunnen dragen: „opdat wij niet vergeten", want als wij dit alles gezien hebben, dan vallen onze kleine zorgjes, die wij zo vaak als onder een vergrootglas bezien, in het niet. En als wij dan tenslotte bedenken, dat iedere bezoeker *f* 0.50 bijdraagt ten behoeve van het Stormrampfonds, dan kunnen wij de Nederlandse Vereniging voor Fotojournalistiek niet dankbaar genoeg zijn dat zij aan het verzoek van de initiatiefneemster, Mej. De Visser, fotoredactrice van een der dagbladen, gehoor heeft gegeven. Een bezoek aan de tentoonstelling kan men ook als een bedevaart beschouwen.

Honderd-vijftig naamloze foto's, de beste van de honderden die er gemaakt zullen zijn. Dat de namen der fotografen zijn weggelaten, verdient alle lof. Zoals ons volk in die dagen één was, zo zijn deze cameramannen het ook geweest.

J. J. H.

•

EENMANS-EXPOSITIE. De Utrechtse Kring (doel: het kunstleven in de meest uitgebreide zin te bevorderen) stelde ruimte beschikbaar voor een expositie van het werk van *Cas Oorthuys*. We zijn eens gaan kijken en het was pleziérig om het bekende werk van Oorthuys terug te zien. Minder pleziérig was de omgeving, waarin men de foto's had geplaatst. Wij weten wel dat een dergelijke Kunstkring vaak al blij mag zijn met stompjes van riemen om mee te roeien; we weten ook dat uit een bescheiden begin soms iets belangrijks groeien kan. Maar die ruimte aan de Brigettenstraat is toch wel héél uitzonderlijk. Niettemin: het streven waarderen wij.

K.

EXPOSITIE FOTOGRAFIE, KUNST EN AMBACHT

Zaterdag 14 Maart had in Den Haag in het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, Korte Vijverberg 7, de opening plaats van de tentoonstelling: Fotografie, Kunst en Ambacht, georganiseerd door de N.F.P.V., de Vereniging van Vakfotografen.

De tentoonstellingscommissie had er blijkbaar plezier in om de openingsdatum zo geheim mogelijk te houden en het resultaat was dan ook verbluffend, want er waren slechts enkele aanwezigen, naar wij van een der spaarzame ooggetuigen vernamen.

De redacteur van FOTO wist ondergetekende over te halen om een verslagje van de expositie te geven. Dit met genoegen, want er valt veel goeds van te zeggen. Het is dan ook dubbel jammer, dat er zo weinig bekendheid aan is gegeven. Even een kaartje aan de Bondsvoorzitter, die nergens van wist en aan de vele Haagse fotoclubs en men had een grote groep belangstellenden bereikt.

Het is een goede gedachte geweest de foto's anoniem te plaatsen, waardoor men er objectiever tegenover staat. De bijzonder fraai uitgevoerde catalogus is daarom in zoverre inconsequent, dat daar de namen wél vermeld zijn.

De foto's zijn met zorg ondergebracht in grote vakken in de tinten wit, grijs en zwart, wat in de rustig aandoende uniformiteit de nodige afwisseling brengt. Wel constateert men daarbij het bekende verschijnsel, dat de afzonderlijke foto wordt opgeofferd aan het geheel. Enkele donkere stukken deden op de witte achtergrond erg roeterig aan. Verbluffend was het verschil dat men verkreeg, als men eerst de voortreffelijke reportagefoto van Foto Visie, No 1, in de catalogus bekeek en dan die aan de wand, opgezet op een zwarte achtergrond, die de foto hopeloos grauw maakte.

Van de zes op deze wand aanwezige foto's was de hoogglans (No 4, L. van Oudgaarden) de enige, die niet grijzig aandeed.

Een hoogglans portret op een grijze achtergrond daarentegen deed het verbluffend goed.

Men mag terecht van vakfotografen een uitstekende techniek verwachten. Een lust voor het oog waren stukken als No 9 (H. Hamelberg), No 8 (idem), het raglijne geval No 38 (H. Hulstkamp).

Wat waren er een kostelijke stukken bij de kinderfoto's, zoals No 23 (H. Mellema), buitengewoon fijn van toonwaarden, of No 5 (Willy Schurman). Gevoelig was ook het kinderportret No 6 van C. V. Genderdal, hoewel technisch wat grof en zwaar, in de reproductie zowaar beter! Ook bij de mannenkoppen was uitstekend werk. No 10, Cor van Weele.

In het algemeen was voor de portretten gebruik gemaakt van halfmatte en matte papieren, terwijl vele technische foto's op spiegelglans waren weergegeven, een zeer juiste keus, die wel bewijst, dat spiegelglans zijn voordelen heeft, doch niet door dik en dun voor alles gebruikt moet worden.

Signaleren wij nog enkele kleinigheden, die juist op een vaktentoonstelling niet mogen voorkomen. Een portret was pokdalig van de retouche. De maker moet het boekje van zijn voorzitter Stokvis maar eens lezen! Er was een overigens fraai meisjesportret, dat men had vergeten te fixeren en dat in het zonnetje lustig hing te vergelen. Er was een foto (rechts van No 31 van M. Coppens, waar het bewust was gebeurd en bijdroeg tot de compositie), waarbij de gevel achterover viel en de schaduwen erg zwart waren, wel een tegenstelling tot de architectuurfoto, No 32 van Nico Zomer, een juweel in toon en lijn. De No's 26 en 27 uit de catalogus waren nergens te vinden. Wellicht kan men bij de volgende exposities van deze collectie, die nog op vele plaatsen van ons land te zien zal zijn, deze fouten verbeteren. Wij wekken de lezers op deze verzameling beslist te gaan zien.

Dr J. J. M. VAN SANTEN

•

FOTO-EXPOSITIE TE EMMEN

Wij roerden reeds even de expositie aan, die geboren was uit samenwerking tussen de drie Drentse fotoclubs uit Assen, Coevorden en Emmen. Na Coevorden en Assen was het op 6 Maart Emmen, waar deze expositie door de burgemeester, Mr K. H. Gaarlandt, werd geopend, die bij deze gelegenheid de A.F.V. Emmen en Omstreken een gemeentelijke wisselprijs in uitzicht stelde voor een jaarlijkse wedstrijd om een foto, die op de beste wijze de snelle verandering van het „gezicht" van Emmen weet te typeren. Ongetwijfeld een interessante opdracht, waarmee het bestuur van „Emmen en Omstreken" terecht zeer ingenomen is.

Op het gehalte van het geëxposeerde werk hebben wij reeds met voldoening gewezen. Vermeld mag echter nog worden dat in het bijzonder ook de wijze van exposeren goed verzorgd was.

De tentoonstelling ging gepaard met een tweetal wedstrijden: a) Om de beste drie foto's van alle inzendingen; b) om de beste drie foto's van de inzendingen uit Emmen. De jury bestond uit de heren Hofman (Deventer), Van Lambaart (Hengelo) en Veltman („De Veluwe", Apeldoorn).

In wedstrijd a kwamen resp. als 1e, 2e en 3e prijswinnaar uit de bus de heren: J. H. H. Kramer (Goed Licht, Coevorden), H. Klunder (Assen) en G. A. Mastenbroek (Emmen en Omstreken). In wedstrijd b zag de stand er als volgt uit: 1. G. A. Mastenbroek, 2. G. W. Drenthen en 3. J. J. Peperzak.

•

SYMPOSIUM VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR FOTOGRAFIE EN FOTOCHEMIE

Op 12 Maart vond te Utrecht het tweede gedeelte over Spectrochemie zijn voltooiing, waarbij de toepassingen daarvan in een 4-tal voordrachten naar voren werden gebracht.

Prof. Ir J. B. Westendijk leidde deze dag in met een exposé van de grondslagen der spectrochemie, waarbij hij zich met het oog op de hem toegemeten tijd bepaalde tot de absorbtiespectroscopie. Hij lichtte toe hoe door een stof licht geworpen wordt, welks spectrum karakteristieke eigenschappen heeft doordat bepaalde golflengten geheel of gedeeltelijk afwezig blijken. Deze absorbties kunnen karakteristiek zijn voor bepaalde groepen in de verbinding, zodat over de aanwezigheid daarvan een conclusie kan worden getrokken. In vele gevallen is uit dit spectrum een quantitatieve bepaling te doen, zelfs met een nauwkeurigheid tot op een procent.

Dr C. la Lan sprak vervolgens over de infrarood spectrochemie in bedrijfsanalyse en bedrijfsspeurwerk. Het is mogelijk een onbekende verbinding te analyseren door het spectrum er van te vergelijken met de spectra van andere verbindingen, waarvan bekend is welke groepen er in voorkomen. Ook is het mogelijk een bekende stof te onderzoeken op zuiverheid. Hiervoor is het vaak zelfs niet nodig de onzuiverheden precies te kennen, men zuivert tot het spectrum constant blijft.

Verder is met infraroodspectrometrie quantitatieve bepaling mogelijk. Bij additie van een bepaalde groep aan een verbinding bv. treedt er een verandering op in het spectrum. Uit de aard van de verandering is het percentage van de geaddeerde groep te vinden. Deze bepaling is vrij nauwkeurig.

In sommige gevallen is de infraroodspectrometrie niet toereikend, contrôle met de u.v.-analyse kan dan verduidelijkend werken.

Dr R. F. Rekker besprak de mogelijkheden en moeilijkheden van de ultra-violet-absorptiespectrofotochemie bij de organisch-chemische analyse. Ook hier is het mogelijk een verbinding op samenstelling en graad van zuiverheid te onderzoeken. Quantitatieve bepalingen worden met ultra-violet licht ook toegepast.

Bij de ultravioletanalyse treden vaak brede banden op in het spectrum, dus geen scherpe lijnen. Dit feit bemoeilijkt de meting. Ook is er hier vaak een grote invloed van het oplosmiddel, waarin de te onderzoeken stof opgelost wordt. Men moet zorgen voor het juiste oplosmiddel. Ook de zuurgraad van het oplosmiddel speelt een grote rol. Meestal moet men precies een pH = 7 hebben. Bij een pH groter dan 7 treedt er na enige tijd verloop van de spectraallijnen op. Een pH kleiner dan 7 heeft tot gevolg dat de oplossing sterk pH-gevoelig wordt.

Drs H. H. K. Rossmark behandelde ten laatste de Raman spectroscopie. Hierbij wordt licht geworpen op de stof van alle richtingen in één plat vlak. Men ontwerpt een spectrum met het licht dat loodrecht op dat vlak uittreedt. Doordat de moleculen nu inwendig gepolariseerd worden, treden er in het spectrum verschuivingen op van spectraallijnen. Hiermee zijn metingen te doen die anders ver in het infrarode gebied zouden vallen.

Aan de hand van enige voorbeelden liet de spreker de resultaten van de Raman spectroscopie zien.

v. d. L.

AGFA-DAG in Arnhem

Er heeft enkele dagen lang van het Tivoli-gebouw in Arnhem de vlag van Agfa uitgehangen. Want men hield „Agfa-Dag"; dat wil zeggen: een reeks van dagen. Waarin men eens een pertinent geluid wou laten horen.
Want Agfa had in de jaren van na-de-oorlog wat rustig-en-bescheiden-aan gedaan. Er was reden toe: het wereld-concern lag uit-elkaar geslagen, en hele fabrieken waren verwoest of zwaar beschadigd. Agfa kon op-geen-stukken-na meer bieden wat zij vroeger vermocht. En nu kwam er van dat weinige percentsgewijs heel wat naar Nederland, maar het léék toch niet op de afzet van voordien.
Toen werd het dan weer anders.
Het is niet zo, dat men plotseling-op-een-ochtend merkte dat de oude mogelijkheden teruggekeerd waren. Die bestonden al een tijdje, toen men eens ópkeek en zei: „Hé, het begint er weer wat op te lijken!" En toen men zich daar volkomen van vergewist had, is men die Agfa-dagen gaan organiseren.

WAT WAS ER VOOR NIEUWS?

Soms hebben wij van FOTO dezelfde onhebbelijkheid als de reporters van de krant: we willen *nieuws*. Eensdeels is dat wellicht een onplezierige gewoonte, maar anderzijds: door het nieuws regelmatig te volgen, volgt men de hele ontwikkelingsgang in de fotografie. Die boeiend is. En zo noteerden we bij Agfa:

- De universele „Varioscoop"-vergroter kan een nieuwe kleurenkop krijgen, waar drie roterende filterbanden reeds ingebouwd zijn. Voor kleur-vergrotingen dus geen reeksen losse filters meer: door te draaien aan een drietal knoppen (als van het radiotoestel) kan men op elke licht-golflengte afstemmen.
- Bovendien krijgt die vergroter een pracht van een negatiefhouder voor kleinformaatstroken. Glasloos.
- De „Movex 8" (U weet: de 8-camera met ingebouwde lichtmeter) kreeg een télé-voorzet-objectief, dat de brandpuntsafstand eens zo groot maakt. De lichtsterkte blijft dezelfde.
- Voor de kleinformaatcamera „Karat 36" bouwt men nu zelf twee lenzen: de Solnar (3-lenzig, F : 2,8/50 mm) en de Solagon (4-lenzig, F : 2/50 mm).
- En er is een nieuwe kleine camera: de „Solinette". Met een mechanisme dat als onverwoestbaar wordt aangeprezen. Instelling via een „Schneckengangführung". Een ander doelmatig ding: álle cijfertjes en getallen kan men in één blik van bovenaf overzien, tot het aantal gemaakte opnamen toe.

Wat dus betekent: dat de Agfa-camera-serie vervolmaakt werd; dat alle toestellen nu met Agfa-lenzen geleverd kunnen worden; dat de color-fotografie weer een stap naar voren kwam; en dat men met de Movex-8 nieuwe wegen kan gaan.

WAT WERD ER VERTELD?

Allereerst: dat de lenzenfabriek van Agfa is voortgekomen uit de (reeds) in 1896 gestichte „Optische Werkstätte". In München komt de nieuwe optische fabriek (die reeds in bedrijf is) deze zomer geheel gereed. In de Agfa-optiek zal men niet veel nieuwe namen tegenkomen. Het bleek dat de oude principes goed waren. Maar natuurlijk is er toch vóórtgebouwd, en de nieuwe kwaliteiten toonde men aan via een serie dia's. Die best waren.
Verder: dat in Leverkusen nu de nieuwe filmfabriek staat, en dat trouwens uit deze plaats en die fabriek steeds meer Agfa-artikelen zullen komen. De nieuwe Agfa-films bevatten een niet-onbelangrijke hoeveelheid *goud* en nog andere (geheime) dingen, die meebouwen aan de kwaliteit er van. Wederom via dia's toonde men de bijzondere eigenschappen er van. En met klemtoon zei men, dat een negatief geen *doel*, maar *basis* zijn moet. Het ideale negatief ziet er anders uit dan men het vroeger graag zag. Nu zegt men: de brillance van het beeld moet men in het positief en niet in het negatief bereiken; de tijd van de „Blendende"-negatieven is voorbij. De juiste weg: op tijd en op temperatuur ontwikkelen in het juiste bad. En geen twaalf minuten als het recept spreekt van acht.

Agfa dagen: De sympathieke Mej. v. d. Brand vertelt van Agfa zaken

Voorts: over de color-fotografie allerlei wetenswaardigs. Dit gebeurde voornamelijk aan de hand van een serie plaatjes van Walter Benser. Er werd (weer eens) getoond hoe prachtig pasteltinten het kunnen doen in de kleurenfotografie. En hoe ideaal het licht in het Nederlandse landschap dus is, vooral in de lente, wanneer een doodgewone boerensloot van parelmoer wordt. Als standaardbelichting komt men bij zon heel goed uit met F : 5,6 en 1/50e. De Agfa-color-film is echter volstrekt geen zonlichtfilm alléén. Zonder zon is het eigenlijk vaak nog mooier. Als men tenminste goed belicht. Nauwkeurig via de lichtmeter. Met als standaard: F : 2,8 en 1/50e of 1/25e. Bij het negatief-procédé geeft een wat krappe belichting al spoedig een grauw beeld en geen laborant kan daar nog wat aan doen. Een ruime belichting kan gemakkelijker gecompenseerd worden. Maar ook binnen zeer bepaalde grenzen.
Ten slotte: zeer belangrijke dingen door de Agfacolor-deskundige Dr Karl Ulm. Zo van waarde, dat we de onmogelijkheid inzagen om zijn mededelingen in drie regels weer te geven. We zullen er dus nog een apart stukje over maken.

WAT WERD ER VERTOOND?

Een documentaire film „De fabriek aan de Rijn". Gedraaid op Agfacolor en nagesynchroniseerd in het Nederlands. Gemaakt door een „Gesellschaft für bildende Filme" uit München, waarbij we als bekende naam Otto Martin lazen. Afifakleurenklankcopie. Muziek van Hans Grund.
En dat bleek een wonderlijk-goed filmwerk. Het deed denken aan het oudere werk van Walter Ruttmann, die in de tijd van de Avantgarde als geen ander het rhythme van de industrie in zijn films wist onder te brengen. Nu was bij die Ruttmann-films het *onderwerp* eigenlijk wat onbelangrijk geworden, zelfs bij zijn industrie-films als van „Mannesmann". En we noemen het een winstpunt voor deze film-groep dat men ons toch ook héél duidelijk de fabriek laat zien en al wat er gemaakt wordt. Fascinerend was vooral dat deel dat in ..... het donker van de fotopapierenfabriek gemaakt was. Wie zou het voor mogelijk hebben gehouden om er zóiets van te draaien? Hier kwamen we de ideale kleurenfilm nabij: die een film moet zijn waar de kleur een *functie* heeft (en geen versiersel is).
Ook op de nüchter-technische vraag: wat kan men momenteel met de momentele kleurenfilm doen, gaf „De fabriek aan de Rijn" vele antwoorden bovendien.

Bij deze prikkeling het landschap toch eens met nieuwe ogen te bezien en te ondergaan, er opnieuw kijk op te krijgen, doch nu ook op andere wijze, geven wij enkele foto's van een dier noeste amateurs, zovelen goed bekend,

Het Landschap

de Eemlander Th. Voorenkamp, en heel bewust zijn dit winterlandschappen. Enkel en alleen omdat niemand die dezer maanden kan herhalen. Omdat men deze uitstekende prenten van een uitstekende landschapsfotograaf op zichzelf moet proeven, en enkel en alleen beschouwen om zichzelve, en niet als voorbeeld project. Voorenkamp kan teder zijn, of sprankelend, of krachtig. Hij past zich aan bij het landschap. Laten wij dát althans wél van hem leren.

Het is weer zover: met z'n tienduizenden gaan we weer op pad, Nederland of de Vreemde in; en met duizenden pakken we de camera's mee en maken plaatjes van hetgeen we zien.
En hoe weinig gebeurt het daarentegen, dat iemand er op uit trekt *om der wille* van de landschapsfotografie. In vroeger jaren was dat toch méér in zwang: toen maakten er zich velen af en toe een dag los van het werk en de beslommeringen en ze gingen op jacht. Er is inderdaad geen betere vergelijking dan die tussen de toerist en de jager. Van het toerisme niets dan goeds; maar de vreugd van een jagersleven is een andere. Die vreugde ligt niet in het doodschieten van het haas of het ree-wild (zoals sommige juffrouwen ons willen vertellen). Neen, het is: heel de dag bezig zijn met een goed doel voor ogen, en daarbij vrij te wezen van de aangeharde wegen. Het gaat volstrekt niet alleen en bij voorbaat om het doden, en daarom is de jacht-met-de-camera aan dat oude jagersbedrijf zo zeer verwant. U kent wellicht nog de namen van Martin Johnson en zijn vrouw („Borneo", „Congorilla"): jagers op groot wild, al richtten zij daar dan de zoeker op en niet het vizier.
Nu is er wel enig verschil tussen een jager in Afrika en de man die in ons duingebied of op het laatste stukje hei een konijntje onder schot neemt. Zo is er óók verschil tussen die Johnsons en de foto-jager die in Nederland op pad is. Maar de verschillen zijn graduele verschillen; en groter is het onderscheid tussen deze jagers en de toeristen. Want die jagers zijn aan het wérk. Het moet ongetwijfeld een groot plezier voor hen zijn om heel de dag zo in touw te wezen; maar voorlopig zijn ze veel-te-zeer bezig, om het voldoende te beseffen. Als ze even een moment uitrusten, aan een slootkant, kan het gebeuren dat ze het zich bewust worden; maar het werkelijke besef komt pas als ze thuis hondsmoe in een stoel neerzakken. Dan begint de herinnering te komen aan een dag vol gouden dingen.
Daarnaast de toerist: wanneer die de kunst van het reizen en trekken, en de kunst van het-zich-vrijmaken verstaat, dan is deze ongetwijfeld óók voor zijn genoegen op pad. Maar hij is te zeer bezig mét zich te plezieren. Ongetwijfeld heeft hij na afloop óók zijn prettige herinneringen; maar die kunnen nimmer zo vol-geladen zijn als bij die jager.
We hebben nu echter zo het idee dat dat aantal jagers procentsgewijs verminderd is, en speciaal de jagers-op-landschapwerk.

We baseren die gevolgtrekking op het feit, dat „vroeger" in brieven en gesprekken elkander de mooiste „jacht-terreinen" gewezen werden en binnen- en buitenlandse foto-tijdschriften speciale rubrieken hadden, waarin men tochten, die wat beloofden, beschreef.
In die tijd was „Het Landschap" eigenlijk het belangrijkste, bijkans het enige onderwerp van de serieuze fotograaf. En U weet wat men er in de regel van maakte. Er is in die tijd ongetwijfeld véél goed werk vervaardigd; maar aan de andere kant kregen we met-z'n-allen plotseling zó genoeg van de methode om dat Nederlandse landschap op te sieren en in watten te pakken, dat we ons eigenlijk pertinent van Het Landschap hebben afgewend. Dat wil zeggen: we máken natuurlijk nog wel eens zo-iets, maar het is toch een zeldzaamheid geworden als deze of gene de trein pakt die hem naar een bepaalde landstreek moet brengen. En kijk: dat is tóch een verlies! Want kan ons wonderlijk-mooie land het helpen, dat men er een tijdlang zo-iets weeïgs en zo-iets-van-suiker van heeft gemaakt?
Nu is in dit blad kort geleden het boek „Leven in Nederland" met foto's van Paul Huf, zeer plezierig besproken. De recensent had er natuurlijk enkele opmerkingen over, maar de grote winst van dit boek is dan toch dat het poogt om het leven in Nederland te laten zien zónder een mooi lijstje er om.
En we moeten daarnaast toch ook de serie uit de „Contact-Foto-Pockets" noemen. De deeltjes bijvoorbeeld: „Dit is ons land: Nederland", „Rondvlucht boven Nederland" en „Dit is onze hoofdstad Amsterdam". Dat rond-vlucht-boekje is met foto's van „Aerophoto Nederland" en in dit verband kunnen we er eigenlijk weinig verder van zeggen, omdat deze wijze van fotograferen voor óns niet weggelegd is. Maar er

Th. Voorenkamp, Amersfoort

staan hier en daar foto's in die meer dan voortreffelijk zijn. Die platen bijvoorbeeld van het wad en van de Zeeuwse slikken; Evert Zandstra, die hier een goede tekst schreef, haalt een vergelijking aan van een bloedsomloop-met-haarvaten en we merken dat hij gelijk heeft. De foto's in de andere boekjes zijn van Cas Oorthuys; en wie ze ziet krijgt dan toch maar de onbedwingbare lust om er weer, zo gauw het kán, op uit te trekken, om op *jacht* te gaan.

Wat dus eigenlijk betekent dat we dit artikel hier zouden kunnen afbreken met de raadgeving om ál deze boeken meteen of successievelijk aan te schaffen en de invloed daarvan dan maar te ondergaan.

Maar ik heb nog een verhaal te vertellen dat gegarandeerd historisch is. Er was eens een (goed!) fotograaf, die de opdracht kreeg om, als illustraties bij een artikel, wat plaatjes te leveren. Te weten: een foto van een driejarig, een zesjarig en een tienjarig dennebos.

„Dat kan niet!" zei de fotograaf: „Een bos is een bos". Nu is dit natuurlijk wel een érg sterk staaltje en ik geef graag toe dat het een uitzondering is.

Maar wat ik *niet* kwijt kan raken is, dat vele van die enthousiaste landschapsfotografen van voorheen *het land niet kenden*.

Ik zeg: vele; niet alle natuurlijk.

Uit tal van foto's van „voorheen" blijkt een goede kijk,

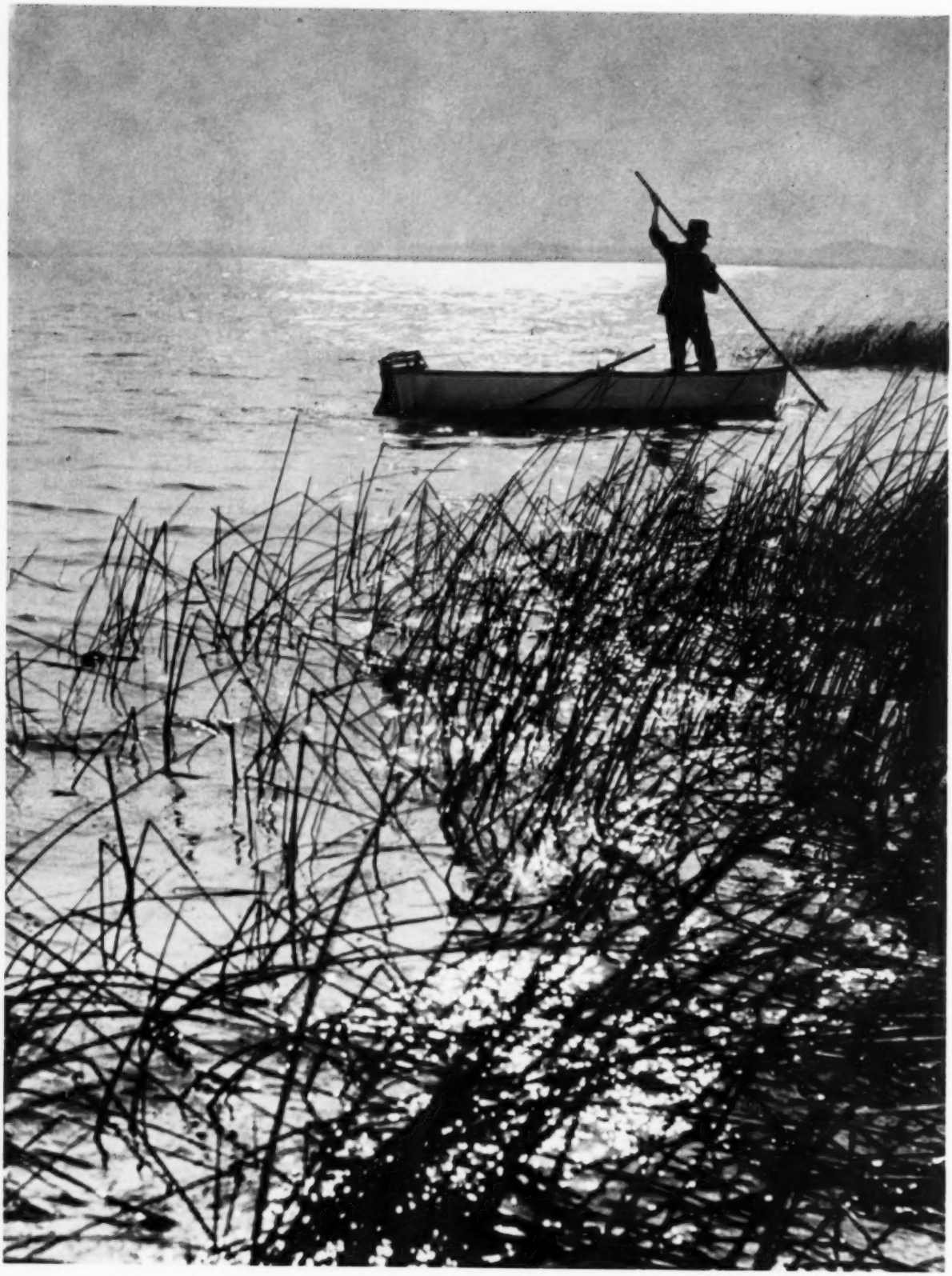

Th. Voorenkamp, Amersfoort

Th. Voorenkamp, Amersfoort

een goed aanvoelen op en van het landschap in Nederland. Maar uit andere van dezelfde periode, zelfs van „belangrijke" werkers, blijkt zonneklaar het tegendeel. O beslist: die mannen waren ongetwijfeld natuurminnaars, en als zodanig wisten zij een spar van een den, en haver van rogge te onderscheiden; zij wisten dat er op het zand in het algemeen een ander plantenkleed groeit dan op de klei; zij wisten zelfs dat wolkenluchten boven een hei-land veelal anders van formatie zijn dan die boven de polder.
Zij wisten dat allemaal en nog veel meer: maar velen begrepen geen syllabe van het *karakter*, van het *eigene* van een bepááld landschap.
Het onderscheid tussen een landschap van de polder en van het duin was iedereen wel duidelijk. Maar wat men veelal niet bleek te beseffen, niet bleek te *zien*, was dat men géén Groninger polderland voor Zeeuws, en geen wegje-in-Brabant voor een plaatje uit Twente kan doen verslijten! Geïllustreerde tijdschriften doen dat herhaaldelijk, als het zo uit komt; en óók in een fotoblad heeft men wel eens „In Brabant" gezet onder een prentje, dat gegarandeerd in het Gelderse Hameland gemaakt was.
Zijn die onderlinge verschillen dan zó groot en zó karakteristiek?
Groot niet. Karakteristiek beslist.
Het is niet zo, dat een naaldboom die in de Vennen bij Oisterwijk mocht groeien een afwijkende vorm heeft van die van dezelfde soort welke in het „Buurse Zand" staan. Een den is een den; ongetwijfeld.
Maar de zaak ligt aldus: als de steden ons te benauwd worden, gaan we de „echte" natuur in.
Jawel.
Practisch élk landschap in Nederland is een *cultuurland*, ontstaan of althans zeer van vorm veranderd door het ingrijpen van de mens. Het simpele feit dat de mens

zich, in vroeger eeuwen, ergens *vestigde* in een tot op dat ogenblik nog vrij gebied, bracht daar alreeds *principiële* wijzigingen. Reeds de zwervende herder van het Jongsteentijdperk heeft méér gedaan dan bij duizenden in de grond de microlithen achter te laten. Willens óf onwillens: maar hij greep in, pertinent, in de samenstelling van het dieren- en plantenrijk rondom. En bij die éérste vestiging van die éérste mens, ergens in het veen, verdwenen daar langzamerhand de beer, de bever en de wolf, de kraanvogel, de velduil en de korhaan. Maar achter die éne mens áán kwam de muis, de vleermuis en de mus, de ekster, de kwikstaart en de boerenzwaluw. Met z'n allen, die mensen en die nieuwe dieren, hebben ze óók het *land* veranderd. En al gauw konden de typische steppendieren komen: de kuifleeuwerik en de gors. En weer later, veel later: het konijn en al dergelijke.

Ook onze „ongerepte" heide is een cultuur-land, een cultuur*steppe* zelfs: vaak ontstaan doordat de mens er zijn schapen grazen liet, eeuwenlang; en er plaggen stak, ook eeuwenlang. Natuurlijk is bij zo'n proces als die heide-vorming mede het feit van betekenis dat de bodem ter plaatse typisch geschikt moet zijn voor de heide-struik: droog en kalk-arm. Maar gemáákt zijn die heiden door de mens.

Zo heeft óók de mens de (prachtige) zandverstuivingen meestal gemaakt: zo kregen we vele van onze beroemde plassen door de..... turfwinning; zelfs een gedeelte van onze duinen (op Terschelling bv.) is door mensenhanden opgeworpen. En dan práten we nog niet van ontginning, van indijking, van drooglegging, van kanalisatie en van afgravingen. Maar het is nu toch wel duidelijk dat de Nederlandse mens aan dit land hier een volkomen ander aanzien heeft gegeven? Is er ergens één vierk. centimeter aan de invloed van die mens ontgaan? De mens heeft in dat landschap zijn karakter achtergelaten, eeuw na eeuw.

Nu zeggen we dus dat dit Nederlandse landschap door de Nederlandse mens gemaakt is. Die Nederlandse mens toont echter verschil. Gij kent toch het onderscheid in karakter bij bevolkingsgroepen in verschillende landsdelen? De Fries, de Brabander, de Zeeuw: ze zijn onderling (iets) anders. En verbaast het U dan, dat evenéens het landschap (dat zij máákten) pertinente verschillen vertoont? Twente en Brabant, Groningen en Zeeland: er zijn geen fel-in-het-oog-lopende onderscheidingen, zomin als er een onmiddellijk-aanwijsbaar verschil is tussen één Brabander en één Twent, of tussen die Groninger en die Zeeuw. Maar we wéten dat die verschillen er bij de mensen zijn; laten we ons dan niet verbazen dat ze óók in het landschap als karakteristieke kenmerken naar voren komen. Het gaat waarlijk niet enkel om de bouwvorm van boerderijen, van woningen, van molens; de verschillen daarvan zijn bekend genoeg. Maar het gaat om dat haast-ondefinieerbare dat van een landschap (en van bijkans elk hoekje daaruit) iets aparts en iets *eigens* maakt.

Th. Voorenkamp, Amersfoort

Haast in geen enkel land is het landschap zo afwisselend als bij ons. Van Den Haag naar Hengelo (O.), een afstand van ruim 200 kilometer, kan men 18 of 19 landstreken aanwijzen met karakteristieke onderlinge verschillen! Zo heeft vrijwel elke landstreek in Nederland zijn speciale historisch-ontstane structuur; en die structuur is niet met een ellestok te meten, maar is niettemin duidelijk en zichtbaar aanwezig; is (moderne-tijd-ten-spijt) met zo'n landstreek onverbrekelijk verbonden.

En nu is het dat *eigene*, dat aan de moderne goede landschapsfoto zijn inhoud moet geven.

KL.

Grote Schoonmaak

FLESSEN EN MAATGLAZEN, in het algemeen alle glazen apparatuur die moeilijk van binnen bereikbaar is, kunnen wij naar laboratoriumgebruik prachtig schoon krijgen met een 10 pct kaliumbichromaat oplossing, waaraan een scheutje sterk zwavelzuur is toegevoegd. Maar hebt U dat bij de hand? Het is bovendien venijnig spul. Het kan ook anders. Papier is nl. een prachtig polijstmiddel, mits nat gebruikt. Doe wat Vim of hoe het bij U heet, in de fles, en voeg een flinke hoeveelheid krantensnippers toe. Dan een tikje heet water, en maar schudden.
Hardnekkige gevallen: een handje zand of tuinaarde er bij. Nog hardnekkiger gevallen (meestal een zilveraanslag in ontwikkelflessen): na deze behandeling omschudden met een scheutje sterk salpeterzuur (pas op handen en kleren).

BAKKEN schoonmaken met salpeterzuur of ruw zoutzuur is best, als U het vlug doet, het zuur er niet lang in laat staan en prima naspoelt. Probeer eerst of het met Vim niet weg wil, dat is veel veiliger. Leen een koperen panlapje uit de keuken, geen staalwol alstublieft.

ONTWIKKELDOZEN moeten brandschoon blijven en zonder aanslag. Vooral spoelen met spiraalgroef moeten glad blijven. Geef ze een sopje met Abro (Lodaline, Blix, Presto, enz.) en help het aanslag verdwijnen met een vaatdoekje. Indien de spoel van kunsthars is, en zonder metalen delen, en hij maar niet glad wil worden: even helpen met een watje salpeterzuur, niet te lang, en goed afspoelen.

EMAILSCHALEN zijn voor ons ongetwijfeld het mooist, maar er wil wel eens een stukje uitspringen. Dan gaat het ijzer roesten en ontstaat er een gat. Ook haarscheurtjes laten vloeistoffen door die het ijzer aantasten. Het gevormde „roest" tilt dan het email op en dit laat los. Wees er nu vlug bij. Verwijder alle loszittend email en krab het ijzer geheel blank. Wil dat niet, wrijf er dan wat vaseline in, laat dit een paar dagen zitten en het lukt dan wel, zelfs met een doekje.
Maak inmiddels het volgende papje klaar: Koop 5 g Dammarhars en 5 g Kopal (grote, kleurloze stukken), en maak die klein, liefst tot poeder. Voeg 4 g Venetiaanse terpentijn toe en een scheutje alcohol. Roer tot er een dikke brei is ontstaan, laat het desnoods eerst een paar dagen staan en schud af en toe. Voeg dan 6 g zinkwit toe, roer dit er door, en zo U zuiver-wit wilt hebben, een heel klein tipje Pruisisch blauw.
U hebt nu een dikke brei. Zet die in kokend water en laat de alcohol verdampen. Na afkoelen is hij dan hard, dus giet hem in hete toestand over een stuk blik uit. U houdt dan dunne harde witte stukken over. Bewaar die voor reparatie-gevallen.
Indien U een emailschaal wilt repareren, verwarmt U de schaal, legt op die plaats een stukje van dit wit en smelt het. Niet al te sterk verhitten. Eventueel glad strijken met een verwarmd metalen voorwerp (lepel).
Zit er een gaatje in het email, neem dan rondom alle zwak ijzer weg, en tik wat email rondom weg, zodat het ijzer bloot ligt. Is het gaatje klein, dan kunt U solderen (soldeerwater: een stukje zink in wat verdund zoutzuur oplossen), of er een koperen klinknageltje in zetten. Daarna afvullen als boven. Is het een groot gat, dan een stukje inzetten van dun blik, gesoldeerd op een paar punten (behoeft niet rondom) en wederom afvullen.
Wilt U voor de buitenkant van de schaal een andere kleur dan wit, dan kunt U het zinkwit vervangen door een passender droge verfstof. Een goed schildersbedrijf heeft bakkenvol met allerlei kleuren.

DEKGLAASJES van vergrotingsapparaten gaan ook in een Abro-sopje, of worden met zeep schoongemaakt. Ga daartoe met warm water Uw handen wassen, d.w.z. zeep ze in, en zeep tussen Uw handen het glas. Ringen afdoen. Daarna in een bakje schoon warm water leggen, en flink afspoelen onder de kraan. Vandaar in een schaaltje spiritus. Nu afvegen met droge doek, stofjes afblazen. Fantastisch hoe zij ons nu weer tegenblinken.

VOORZETLENZEN EN FILTERS (als die laatste tenminste alleen van glas zijn, dus geen zg. gelatinefilters tussen glas), kunt U op dezelfde manier schoonmaken. Zit er een gelakte vatting omheen, dan geen spiritus.

DE CAMERATAS, indien deze evenzeer van leer is als Uw schoenen, wordt evenzeer beter waterkerend als Uw schoenen met wat schoenenwas. Borstel hem eerst af en dus stofvrij, borstel hem luchtig in, bedenk vooral de naden, laat hem een kwartier liggen, en borstel hem luchtig uit. Doodgewone schoenensmeer, van de goede kleur, is het beste. Zoek het niet in de superproducten, Uw tas komt — zo hij van leer is althans — tenslotte ook van de koe.

Alleen als er schaafplekken zijn, doen we anders, en zo U toevallig geen kinderen hebt, en dus niet regelmatig de wanhoop nabij bent omdat ze nieuwe schoenen dezelfde dag nog kaal en rauw geschopt hebben, en dient U nog te weten, dat de schoensmeerindustrie ons van deze wanhoop heeft verlost. Er bestaat thans spul dat U op het leer brengt, doch niet moet uitpoetsen. Daarna gewoon inwrijven en poetsen met schoensmeer. Glans en kleur op rauwe plekken verzekerd. Vergeet U de riemen niet? Dat is ook leer, en dat waardeert een beetje smeer zozeer, dat het soepeler en mooier wordt.

LEREN DELEN AAN CAMERA'S knapt U eveneens op met wat (zwarte) schoensmeer. Zeer dun opbrengen, laten indrogen, soepel en zacht uitborstelen. Omringende metalen randjes even met een zacht doekje opwrijven.

HET CAMERA-INTERIEUR moet lekker stofvrij worden. Als U de kans hebt (al moet U er op de fiets naar toe, bij die kennis) blaas hem dan uit met perslucht. Doe dan echter over de opening van de blaaspijp een stevig doekje, er slingert wel eens een hard deeltje uit. Blaas anders goed rondom met Uw mond en penseel na met een zachte kwast. Let op glanzende metaaldelen en maak die weer matzwart. Dit kan met schoolbordenzwart (de drogist heeft het), doch laat dan de camera vooral goed ventileren (terpentijndamp doet Uw film sluieren); beter is speciale matte cameralak (waarnaar Uw fotohandelaar U kan helpen, het is in de handel).
Nu toch met het penseel bezig zijnd, kijkt U de vergroter ook even na. Ook daar kunnen inwendig spiegelende plekjes storend worden.

HET OBJECTIEF heeft niet veel beurt nodig. Wat kan hieraan vuil worden? Zeker niet het interieur. Stof dus voor en achter wat af met een schoon zacht penseel. U kunt reflectie-arm gemaakte oppervlakken voorzichtig met een doekje afnemen, zó teer is het nu ook weer niet. Pas evenwel op voor vettigheid, dit bederft het blauwe oppervlak direct. Voorzichtig afnemen met zuivere alcohol of tetra is dan nodig, doch raak de vattingrand niet, omdat de lak anders mogelijk aangetast wordt. Men moet op dit blauwe laagje niet aan het poetsen gaan, goed en toch zacht afnemen zal niet schaden, mits het niet te vaak gebeurt.

BEWEGENDE DELEN aan de camera mogen hoogstens een ietsje olie hebben, doch dat ietsje is reeds veel te veel, als U meent dat een druppel weinig zijn zou. Neem goede naaimachine-olie, en een veer. Een stijve vogelveer, type ganzenpen. Neem alle baard weg op het uiterste topje na. Dât doopt U in de olie, en raakt met de zijkant de bewegende vlakken. Dit moet al genoeg zijn.

Het is prettig, weet U, dat gevoel de zaken nog eens grondig nagekeken te hebben en de spullen weer even geheel in orde te hebben gemaakt voor de grote slag: het voorjaar, de zomer en de herfst.

Opgenomen in diffuus zonlicht. Leica met Elmar 9 cm, f : 12,5, 1/100 sec; zonnekap zonder filter. Perutz Pergrano film, 12/10 Din.

Gevoeligheids-Winst

door langdurig voortgezette ontwikkeling

Tot nu toe gold vooral voor kleinformaat fotografie als algemene richtlijn: „belicht lang, ontwikkel kort". Altijd heeft men nl. gewaarschuwd tegen te lang ontwikkelen; er zou sluier ontstaan en het zou een zeer ongunstige invloed uitoefenen op de korrelgrootte. Dit laatste, het *korrelvraagstuk*, heeft de belangstelling van ieder rechtgeaard kleinformaatwerker. Hij is immers voortdurend doende om een compromis te vinden tussen hoge gevoeligheid (d.w.z. korte belichtingstijden), een bruikbare gradatie en toch een fijne korrel.

Door verbetering van de filmkwaliteit beschikken we tegenwoordig over zulke fijnkorrelige emulsies dat men gerust bovenstaande stelregel kan verlaten door weer normaal te belichten en krachtig te ontwikkelen, zonder dat een storende korrelstructuur optreedt.

Wij willen even nader hierop ingaan. Men mag immers niet van iedereen verlangen dat hij het wezen der ontwikkeling volkomen kent. Wij zullen een en ander daarom, enigszins populair voorgesteld, kort uiteenzetten.

Als we licht, via de lens, op de gevoelige laag laten vallen, dan doet het licht iets in die laag, ook al kunnen wij dat „iets" pas waarnemen na de ontwikkeling. De eerste lichtenergiedeeltjes worden gevangen in het broomzilver, dat aan de oppervlakte ligt; ze veranderen daarbij iets in dat broomzilver, waardoor het later zwart kan worden in de ontwikkelaar. Het licht wordt daarbij dan in die bovenste laag verbruikt, in zijn uitwerking geneutraliseerd.

Doch aan het vermogen van zo'n broomzilverdeeltje, het licht te kunnen neutraliseren (waarbij het zelf óók verandert) komt een einde, en dan dringt het licht, zo dat blijft toetreden door de lens, dieper door en begint de er onder liggende deeltjes broomzilver te bestoken, enz. De *korrel* van een emulsie komt nu vooral tot uiting doordat er in de gelatinelaag zilverdeeltjes *onder elkaar* gerangschikt liggen. Elke denkbeeldige laag op zichzelf kan een prettige structuur hebben, maar bij elkaar opgeteld, zoals we doen als we door het negatief heenkijken, of als we vergroten, vormen zij *samen* die hinderlijke structuur die ons parten speelt.

De gebruikelijke manier om maar weinig lagen in ons negatief te verkrijgen, is *kort ontwikkelen*. Dan ontwikkelt *alleen de bovenste laag*. Dat „kort" dan ook zo te verstaan, dat het in „tijd" lang lán lijken, doch dat er dan een heel zwakke, dus langzame ontwikkelaar wordt gebruikt. In feite is dat een *onder* ontwikkeling, en omdat de schaduwpartijen dan nog leeg zouden blijven, gaat men *overbelichten*.

Belicht men nu bv. een film van 19/10 °Din alsof de snelheid 16/10 °Din bedroeg en ontwikkelt men dan gedurende de helft van de normale tijd, dan belicht men weliswaar veel broomzilver-deeltjes, maar houdt die klein door de korte ontwikkeltijd. Een en ander betekent echter verlies aan gevoeligheid.

Gedurende de laatste jaren tracht men door bepaalde technieken de gevoeligheid van het materiaal weer op te voeren door een behandeling vóór of nâ de opname. Wij noemen als voorbeelden hiervan o.a. *hypersensibilisatie* en *latensificatie* (versterking van het latente beeld na de opname). Beide methoden zijn ook eventueel gecombineerd toe te passen. Daarnaast wordt sinds kort gepoogd om door toevoeging van bepaalde stoffen (o.a. „Hydram" van Chicago Photo Products U.S.A.) aan de ontwikkelaar of door de techniek van langdurig voortgezette ontwikkeling een gevoeligheidswinst te bereiken. Wij zullen thans aan deze laatste werkwijze, *het volkomen uitontwikkelen van een negatief* (ontwikkelen tot gamma oneindig) wat meer aandacht schenken.

Een onopvallend klein artikeltje van *H. Doering* in Photo-Magazin van Mei 1952, waarin sprake was van een gevoeligheidswinst van 15/10 °Din door een Agfa Isopan FF film 3 uur te ontwikkelen in een ultra-fijnkorrel ontwikkelaar, was voor mij aanleiding om zelf eens een proef te nemen.

FILM

Als negatief-materiaal gebruikte ik in plaats van bovengenoemde Agfa-film de Perutz Pergrano van 12/10 °Din. Gewoonlijk ontwikkel ik die in zelfgemaakte Kodak DK 20, waarbij zeer goede resultaten worden verkregen. Practisch is er dan van korrel niets te merken, maar ja,

Bloemen van Pelargonium (Geranium) opgenomen met Leica, Summar, pootjes en tussenring 1 : 3. Verlichting: recht zonlicht door het raam vallend, links 500 Watt Argaphoto in reflector. Belichtingstijd: f : 12,5/20 sec. Perutz Pergrano film, 12/10 Din.

wij willen nu eenmaal het onderste uit de kan hebben en 12/10 °Din is in vele gevallen onvoldoende.

ONTWIKKELAAR

Omdat in het hierboven aangehaalde artikeltje geen nadere gegevens over de gebruikte ontwikkelaar waren vermeld, besloot ik gebruik te maken van de nog steeds ongeslagen ultra-fijnkorrel ontwikkelaar *Sease III*. Het recept volgens *Windisch* luidt:

Gedestilleerd water	500 ml
Natrium sulfiet (watervrij)	45 g
Paraphenylceendiamine	5 g
Glycine	4 g

In water van pl.m. 30 °C werden deze chemicaliën in dezelfde volgorde opgelost.
Na filtreren krijgen we een geelbruine vloeistof.
In plaats van de gebruikelijke ontwikkel-temperatuur van 18 °C volgde ik het voorschrift van *Doering* en werkte bij 20 °C.
Gedurende de eerste 10 minuten werd de film iedere halve minuut een slagje gedraaid. Dan, tijdens de volgende vijf minuten, iedere minuut. Tenslotte werd de film ieder kwartier even flink bewogen. Na ruim drie uur (om precies te zijn 3 uur en 10 minuten) bracht ik de film over in zelfgemaakte zuurfixeer (natriumthiosulfaat 600 g, kalium metabisulfiet 60 g, ged. water 3000 ml), bij 20 °C een half uur.

HET RESULTAAT

U kunt begrijpen dat de verwachtingen hoog gespannen waren wat er „uit de bus" zou komen. Toen ik de film, nog op de spoel, uit de fixeeroplossing haalde was mijn eerste indruk: mislukt! De film zag er grauw gesluierd uit. Na spoelen en ophangen bleek het resultaat echter 100 pct mee te vallen. Inplaats van de heldere, in dikke lagen paars gekleurde film, van de op normale wijze ontwikkelde Pergrano, is hier inderdaad sprake van een lichte sluier. De film als geheel is dus nu grijs, hetgeen na zo'n krachtproef en mede tengevolge van het hoge sulfietgehalte ook wel te verwachten was. Mijn belangstelling ging echter meer uit naar de fijnheid van de korrel en vanzelfsprekend naar de mogelijkheden om kort te belichten.
Bij het opnemen van diverse onderwerpen had ik mijn lichtmeter op 22/10 °Din gesteld, maar daarbij tevens de verlichting en belichting op alle mogelijke manieren gevarieerd, zodat ik thans een scala van gegevens ter beschikking had.
Met de 9 cm Elmar (ongedelfineerd) op de Leica waren de beste negatieven door diffuus zonlicht verlichte objecten verkregen door 1/100 sec te belichten bij f : 9; zelfs 1/100 sec bij f : 12,5 bleek nog wel bruikbaar. Wij zouden dus zeker de gevoeligheid op 22/10 °Din kunnen aannemen. Ongetwijfeld een belangrijke winst, al klopt dat dan niet met de opgave van *Doering*.
Bij opnemingen met een gedelfineerde Summar waren de negatieven veel te hard (in vol zonlicht) en hiervoor zou men dus eventueel een oplossing moeten zoeken, die misschien te vinden is door verandering van deze ontwikkel-techniek met een daarbij passende zachtwerkende vergroting.
Artikelen die ik later over ditzelfde onderwerp in handen kreeg bevestigen in grote trekken mijn eigen bevindingen. Lang voortgezette ontwikkeling geeft winst van gevoeligheid. Deze winst hangt echter af van de *aard van belichting* bij de opneming, van het *materiaal* en van de *ontwikkelaar*. De hoogste winst werd door *Mutter* verkregen op Perutz Peromnia bij daglicht in de middag (factor 10). Bij daglicht tegen de avond en bij kunstlicht bedroeg, met hetzelfde materiaal, de gevoeligheidswinst 3 maal. Bij andere films werd minder bereikt (factor 2—3), maar wel ook steeds bij daglicht 's middags de hoogste waarden.
Als meest geschikte ontwikkelaars noemen we o.a. Ultrafin S.F. en Perufin. In het algemeen ontwikkelaars, die bij normaal gebruik geen extra overbelichting vragen en dan fijnkorrelige zachte negatieven opleveren.
Wij moeten ons wel realiseren dat deze langdurig voortgezette ontwikkeling voor normale opnemingen, waarbij voldoende contrasten aanwezig zijn, niet deugt. Het heeft geen zin om zeer fijnkorrelig materiaal van geringe gevoeligheid voor normaal werk te gebruiken om dan door langdurig ontwikkelen korter te kunnen belichten. Sluier, korrel, minder scheidend vermogen, moeilijker te vergroten negatieven wegen niet op tegen winst van gevoeligheid.
Onder bepaalde omstandigheden (d.w.z. bij diffuus zonlicht of bij kunstlicht) *wanneer het motief weinig contrastrijk is en vlak en gelijkmatig wordt verlicht* schuilen er ongetwijfeld mogelijkheden in deze manier van werken. Zoals uit de hierbij geplaatste foto's misschien kan worden opgemaakt is er van de korrel wel iets te zien, maar deze is geringer dan bij films van 19/10 °Din. Voor opnemingen bij kunstlicht kan men voorlopig al haast niets beter wensen, want de, van nature onder die omstandigheden verkregen, zachte negatieven kan men nu zeker wat krachtiger krijgen.
Het leek mij goed om een en ander onder de aandacht van lezers van FOTO te brengen, omdat er wellicht door verder experimenteren verbeteringen van deze methodiek te verkrijgen zijn. Vele vragen komen bij me op, o.a. kan men korter ontwikkelen of eventueel de temperatuur verlagen en verdwijnt dan de sluier? Kan men misschien beter het

cept W 665 volgens Windisch gebruiken, waarbij het giftige paraphenyleen-diamine van *Sease III* is vervangen door orthophenyleen-diamine, enz. Het zou toe te juichen zijn wanneer bv. door laboratoria die op dit terrein werken, een uitgebreid onderzoek werd ingesteld. Vanzelfsprekend zullen wij resultaten en verbeteringen met belangstelling tegemoet zien.

W. KRUYT

Naschrift: De Redactie van FOTO was zo vriendelijk om mij, naar aanleiding van een reeds ingezonden manuscript, een aantal gegevens over dit onderwerp ter verdere bewerking te doen toekomen. Ook van de Bondsvoorzitter, de heer G. A. W. Wagenaar, was materiaal bijgevoegd. Gaarne wil ik dank brengen voor deze medewerking. Voor verdere bestudering van dit interessante onderwerp moge ik verwijzen naar:

H. Doering: Empfindlichkeitssteigerung durch Langzeit-Entwicklung. Photo-Magazin Mei 1952, blz. 66.

Frötschner: Langzeit-Entwicklung. Photo-Magazin October 1952, blz. 59.

E. Mutter: Ueberentwicklung und Empfindlichkeitssteigerung. Leica Fotografie September-October 1952, blz. 199.

W. K.

Aantekening van de redactie: Het aantal gegevens zou nog uitgebreid kunnen worden met verwijzingen naar oudere jaargangen van *Amateur Photographer*, dat op zijn beurt weer reageerde op artikelen in *American Photography* en *P.S.A. Journal*. In FOTO reageerden wij daar toen ook reeds op met een artikel, doch de quintessens ligt reeds opgenomen in dit artikel van de heer Kruyt. Er zijn thans diverse ontwikkelaars in de handel, waarvan de samenstelling geheim gehouden wordt; deze hebben dan onveranderlijk minstens de eigenschap geen verlengde belichtingstijd nodig te hebben en daarbij geven zij een behoorlijk fijne korrel. Voorbeelden daarvan zijn de hierboven aangehaalde Ultrafin en Perufin. De types die een pertinente „onderbelichting" vergen, d.w.z. veel te zware negatieven leveren als deze normaal belicht werden, geven door de bank een wat grotere korrel dan het zo juist genoemde soort. Het wil ons voorkomen, dat deze ontwikkelaars reeds zijn wat de heer Kruyt suggereert, nl. beslist zacht werkend, en dan gebruiken voor ontwikkeling tot nagenoeg gamma oneindig. Het is een foefje van concentratie e.d. om dan toch de ontwikkeltijd kort te houden, zodat de schijn ontstaat als zou hier sprake zijn van een normale ontwikkelgang met toch een grote gevoeligheidswinst.

Ten aanzien van het gebruik van ontwikkelaars van het type Ultrafin, die dus aan de normale belichtingstijd voldoende hebben, willen wij nog de opmerking toevoegen, dat deze met succes bij hogere werktemperatuur kunnen worden gebruikt. Zelve gebruiken wij deze thans bij 24 °C, omdat wij hebben opgemerkt, dat hiermede de goede kwaliteiten beter tot hun recht komen. De korrel is iets gunstiger en de schaduwdetails komen er beter uit. Bovendien bekort men de ontwikkeltijden daarmee aanzienlijk. Ook heeft men dan minder hinder van sluier bij doorgedreven ontwikkeling. Zij die belangstelling hebben voor proeven in deze richting, raden wij twee dingen aan: kies een zeer zacht werkende filmsoort (die juist moeilijk te verwezenlijken is in laaggevoelige emulsies) en: kies een emulsie van 12/10 of daaromtrent, want nog steeds is niet de ontwikkelaar, doch de korrelgrootte van de emulsie feitelijk de doorslaggevende factor bij het korrelvraagstuk.

•

CAMERATASSEN zijn merkwaardige dingen. Een mooie paraattas is bijna altijd wel bij de camera te koop en soms is er zelfs iets aan voor een paar filters e.d. Maar zodra wij van het soort zijn, dat nu eens dit, dan eens dat wil meenemen (een extra objectief, een paar films, een lichtmeter, een zakstatiefje, een afstandsmeter, een flitsapparaatje), dan zitten wij vast. Dan wordt het een koffertje (met alles een vaste plaats en te weinig variatie) of camera plus actetas.

Dezer dagen vroeg de firma Pasman in Amsterdam onze mening over hun Comby-tassen. Van dubbelgeweven waterproof-linnen, met strakke, toch soepele biesrand, tuigleren riem onder de tas door, ritssluiting, ook op de zijtas. Dat is een tas om veel in te bergen en alles bijeen te hebben. Het keurige ding is niet eens groot en zo soepel, dat hij zich bij zijn inhoud aanpast.

WITTER DAN WIT

Met deze aanduiding (waarin een slagzin steekt die wij reeds van een ander en onfotografisch product kennen, en die dan bovendien nog sterker verwantschap heeft doordat eenzelfde principe is toegepast) welke men niet als slagzin claimt, introduceerde *Kodak* bij ons een serie van het *Engelse Velox papier* in zijn nieuwe kwaliteiten. Evenals de was witter dan wit aan de drooglijn hangen kan door toepassing van fluorescerende „verfstoffen" in het wasmiddel, heeft men hier de wit reflecterende papierlaag nog witter weten te maken door fluorescentie. Konden wij de vorige maal vertellen, „dat het kwam", nu reeds mogen wij vermelden dat het er is.

Dit Velox is een afdrukpapier, een zg. contactpapier dus. De naam is reeds zeer oud, en wij herinneren ons uit prille jeugd, dat onze allermooiste kiekjes in het beste album op Velox werden afgedrukt, om zijn uitzonderlijk gave tintovergangen. Velox is steeds een kwaliteitspapier gebleven.

Thans hebben wij proeven genomen met deze serie, ultra hard, extra hard, hard, normaal, zacht, extra zacht, resp. met de nummering 5, 4, 3, 2, 1 en 0.

Velox was zo in dien beginne voor ons, jong amateurtje, een nukkig papier en een mooie afdruk was een overwinning. We tobden toen erg met witte eilandjes, herinneren we ons, maar als je de ontwikkelaar van Kodak gebruikte (maar die kwam duurder uit en hij rook een beetje naar alcohol), dan ging alles goed. Vergeef ons dit uitstapje in eigen jeugd; later als vakman gebruikten we Velox opnieuw (het was zo mooi) en kregen nooit eilandjes, onverschillig in welk soepje het ging.

Terzake. Dit Velox heeft nieuwe emulsies die volstrekt verschillen in karakter met voordien. Het werkt buitengewoon soepel, het heeft — wat vooral voor afwerkbedrijven van groot belang is, en eigenlijk voor een amateur niet minder — een enorm aanpassingsvermogen. Men kan er iets mee doen. De gradaties liggen bovendien prachtig gespreid.

De kwaliteit van het zilverbeeld is zeer mooi, het is ook mooi van tint, als de ontwikkeling wat abnormaal kort of lang genomen is. Gebruikt men de ontwikkelaar D 72, dan is het beeld blauwzwart, de D 163 geeft een warmzwarte tint, die nog meer naar bruin verstemt, als de ontwikkelaar verder verdund wordt.

Het witter dan wit van de papierbasis is natuurlijk een leuk spelletje. Het kiekje licht op onder de ultravioletlamp en hierin schuilen mogelijkheden voor een kwieke fotohandelaar. Zo'n donkerstraler in zijn etalage op duistere avonden, wat afdrukjes daar omheen, een geschikte tekst, moeten wij meer zeggen? Hij biedt iets bijzonders.....

Als men deze afdrukken bekijkt bij helder licht (hoe helderder, des te sterker het effect) zien zij er beslist frisser uit. Ze zijn inderdaad witter, vergeleken bij gewoon papier.

Op het ogenblik dat wij dit verslagje maken, hebben wij nog geen proeven genomen onder een vergroter met kwiklicht. Hier ontstaat immers eveneens een sterker reflectie van de papierbasis, die bijdraagt tot de beeldvorming, betgeen o.a. de belichtingstijd kan beinvloeden, nl. verkorten. Zo dat tot grappige resultaten leidt, komen wij daarop nog terug.

Voorlopig willen wij besluiten met de opmerking, dat wij een beslist mooi product méér ter beschikking hebben gekregen.

•

HEBT U

een Agfa Kleurenfilm ontvangen welke U vreemd is? Op 2 October jl. werd door Agfa een *Omkeer* kleurenfilm (dia) 36 opn. afgezonden, die de maker nooit heeft ontvangen. Deze film bestond voor het grootste deel uit sneeuw-opnamen in de bergen, waarin enkele opnamen met personen. Tot slot van de sneeuw-opnamen een zonsondergang vanaf een bergtop genomen, daarna nog enkele gewone landschapfoto's. Wilt U eens nagaan of deze film zich in Uw bezit bevindt? Dan gaarne opzenden aan Foto J. v. d. Heuvel, Hoge Steenweg 28, 's-Hertogenbosch. Gemaakte kosten worden gaarne vergoed.

Wij zagen en hoorden voor U...

FILTER-ETUI'S

Men kent de goede Ceneiplan-filters, die in zoveel soorten, grootten en dichtheden verkrijgbaar zijn, en voldoen aan de eisen die we stellen aan een filter.
Men kent óók de mogelijkheden van het vraagstukje: waar láát ik mijn filters toch?
De Ceneiplan-filters worden in een plastic doosje geleverd, in de kleur van het glas. En dat is al iéts: een eerste stap in de richting van dat opberg-vraagstuk. Een andere stap is deze: bij aankoop van vier filters krijgt men (zo men wil) die plastic-doosjes niét, maar wel een prima-leren étui mét ritssluiting en zónder prijsverhoging.

DE „CIRCAPHOTO":
EEN PRIMA REPROGRAFISCH DRUKKASTJE

Een drukkastje dat geen kastje is, maar een vondst. Men neme simpelweg een TL-buislamp en montere die op een driehoekig onderstuk. Men make dan een soort van „drukraam" van plastic, dat gemakkelijk cirkelvormig buigen kan. In dat „drukraam" komen de papieren; in één handbeweging legt degeen die er éven de slag van heeft gekregen, dat alles op enige afstand om de buislamp heen; en het geval staat klaar om te belichten.
Een vinding van de firma Labohm te Amsterdam, die de apparaatjes in Nederland laat maken en tegen lage prijs verkoopt.

BIJ ANIMEX (Haarlem) zagen wij voor U enige leuke en enige mooie zaken, die even vermeld moeten worden.

B. & H. Auto Load, een 16 mm magazijn filmcamera, die in de V.S. bekroond werd als de beste prestatie op cinematografisch gebied en dit niet alleen om zijn technische volmaking (hij is prachtig), doch ook om zijn uiterlijk. Een prachtig voorbeeld van gave industriële vormgeving, die hem compact deed blijven, technisch-zakelijk en tegelijk magnifiek van rustige kleurstelling. Een kleinood! Men kan zonder meer van zwart-wit op kleur overgaan: haal het ene magazijn er uit en doe het andere er in. Een venstertje geeft automatisch de filmvoorraad aan. De sluiter werkt alleen, als de cassette op zijn plaats zit en de camera op de juiste wijze weer is gesloten. Directe beeldzoeker, die zich aanpast bij de (verwisselbare) optiek. Optiek van Taylor, Tailor & Hobson, van groothoek tot 6 x tele, normaal: een 1,9 T. T. & H. 1 inch objectief. Vijf opnamesnelheden.

B. & H. „200-T" heeft bovendien een bajonetkop voor 2 objectieven, waarbij ook automatisch de zoeker verandert.

De Aka-meter is een zeer compacte afstandsmeter, en als zodanig in de eerste plaats bedoeld voor uitbreiding van de Akarette-serie. Bovendien niet duur, en een goed precisie-instrumentje.

De Jobo-tank (dat handige ding waarmee men ook bij daglicht laden kan en dan zelfs stukken van films kan afsnijden en apart ontwikkelen) is nu ook als *Stapeltank* te krijgen. Dan kan men vijf kleinformaat-films tegelijk ontwikkelen; er zitten vijf spoelen boven elkaar. Dat komt in aanschaffing heel wat voordeliger uit.

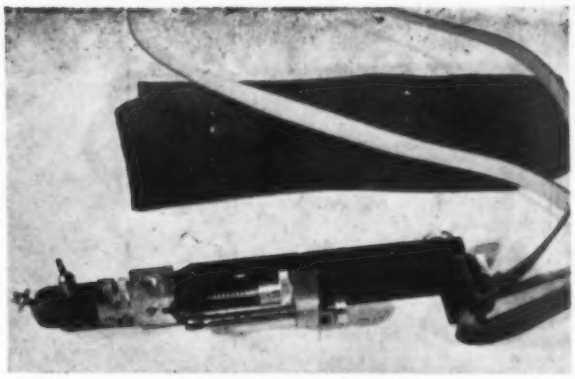

Akarette Borst-, Boom- en Klemstatief is de naam van een artikel, dat terecht steeds opnieuw weer opduikt. Dit heeft een moderne vorm gegeven aan een oud principe, waarbij men kan klemmen, met een houtschroef in een boom kan draaien, enz. Er zit een zeer goed balhoofd op (hetgeen belangrijk is) dat op vier plaatsen bevestigd kan worden. Doch bovendien kan men het als borststatief gebruiken, doordat er een lederen riem aan bevestigd is. En dat is een nieuwe gedachte.

G. B. Taperecorder (waarbij G. B. staat voor Gaumont-British) type 732 is een opneem- en weergave-apparaat met magnetische band. Als zodanig dus een der velen, tegenwoordig. Maar wat ons nu opviel was de merkwaardige volheid van het geluid (bij tape toch altijd al goed), en daarbij bleek dat hij tot 9500 Herz een kaarsrechte karakteristiek heeft bij normale snelheid, en 12 Watt output onvervormd levert. De „mike" is zeldzaam gevoelig. Van binnen is dit apparaat afgewerkt als voor een tentoonstelling. Hij werkt volgens het „dubbel-8" principe, d.w.z. gebruikt de helft van de band. Hetgeen band spaart en voordelig is. Hij kan ook op halve snelheid lopen en heeft dan een rechte karakteristiek tot 4700 Herz. Dit is voor normaal werk ruim voldoende en geeft eenzelfde weergave als normale grammofoonplaten. De maximale opname-duur is twee uren per spoel. Wat gemakkelijk is.
Wij zagen en hoorden nog meer, doch komen daarop nog later terug.

DE „TEUFEL VG"

We hebben dezer dagen een toestel kunnen bekijken dat zóveel mogelijkheden in zich heeft dat er een lang artikel met een stuk-of-twaalf foto's aan te wijden zou zijn.
Het is de „Teufel VG", een vergroter; maar deze laatste naam doet onrecht aan het universele apparaat. Men kan er namelijk, behalve vergrotingen-maken nog zoveel méér mee doen. Niet dat men desnóóds dit toestel ook voor andere doeleinden gebruiken kan; de VG is een camera, is een projector, is een vergroter voor 6 x 9, en is een vergroter voor kleinformaat.
Allereerst een camera: niet op statief, maar op de vergroters-zuil geplaatst, zwenkbaar naar alle kanten en met de lensdrager neigbaar ten opzichte van het matglas: een goede platen-camera dus voor technisch werk. Verticaal geplaatst wordt het een reproductie-camera, met wederom vele mogelijkheden. De matglas-adapter nu kan men wegnemen en vervangen door een lampenhuis-met-condensor: de vergroter 6 x 9 staat dan klaar en heeft óók weer zijn plezierige mogelijkheden, o.a. voor het „onthoeken" van de vergrotingen. Het objectief kan men verwisselen met een kleinformaat-objectief (of, zo nodig, met de opneemlens van de Leica of de Contax), de grote condensor wordt verwisseld voor een kleinere, de lamp in het lampenhuis zakt een weinig, men plaatst een filmhouder in het toestel: en men heeft een kleinformaat-vergroter van uitstekende hoedanigheden.

DE PROXIMETER is blijkens bericht van de importeur J. Sanders thans ook leverbaar voor de Futura en de Contessa. Voor deze laatste is de Proximeter I voor een bereik van 100—42 cm, en de II voor 50—30 cm. In tegenstelling tot die voor andere camera's kunnen deze Proximeters voor de Contessa niet gecombineerd worden gebruikt.

FILM

„WHAT'S WRONG?"

Het Amerikaanse „Photography" heeft aan twee bekende filmers de vraag voorgelegd wat er hapert aan de amateur-filmerij. En de antwoorden waren karakteristiek.

„*Everything*", zet Joseph V. Mascelli: de amateurs zijn er blijkbaar al tevreden mee als voor hun lens twee lieden elkander de hand schudden en metterwijl „sheepishly" naar de camera grijnzen. Soms lijkt het er op of de opnamen gemaakt zijn door een volslagen idioot tijdens een nachtmerrie. Het vermogen van de „story-telling" via de camera is echter geen alleenrecht van Hollywoods producers. Amateurs kunnen het ook. Maar hoevelen dóén het? Er zijn in U.S.A. meer dan 900.000 smalfilmcamera's in gebruik. Of: in gebruik? Gemiddeld verschiet elke amateur-filmer er zijn vier rolletjes per jaar..... En hóé dan nog? Het schijnt een onderlinge afspraak, om bij het werk zoveel mogelijk met de camera rond te zwaaien. (En zo gaat Mascelli nog een paar pagina's dóór.....)

„*Nothing*", zegt evenwel Vincent Martin: het is unfair om amateur-filmpjes met vakwerk te vergelijken. Voor de „pro" is het maken van films een „vocation", voor de amateur een „a-vocation". We zijn tevreden (zegt hij) met het filmen van onze „eigen" gebeurtenissen, in de vorm zoals ze zich vóór doen. Wij maken geen films voor het buurt-theater, maar voor de eigen huiskamer. Een amateur ziet méér dan het beeld op het scherm. Hij en zijn familie worden er door herinnerd aan het plezier dat ze hadden, het moois wat ze zagen en de aardige mensen die zij ontmoetten. Telkenmale bij het zien van de eigen films beleeft men een glorierijke dag opnieuw.

CONCLUSIE

We moeten zeggen dat die laatste zin voorál wel overtuigend klinkt. En onze mening is, dat de amateur volkomen het recht heeft om films te maken voor zijn *eigen* plezier. Hij mag ze óók voor zijn eigen *verdriet* maken.

En nu *constateren* wij alléén (ondanks de argumenten van Mr Martin) dat bij het grootste gros der amateurfilms *niemand* plezier in de resultaten heeft: óók de maker niet en óók de familie niet. Want anders zou men de eigen films wel váker willen zien.....

Wij voelen ons dus geroepen om te melden dat het voor hetzelfde geld honderdmaal beter kan.

Dat men in U.S.A. met hetzelfde verschijnsel zit is namelijk een té schrale troost.

EN DE OORZAAK?

We zeiden dat al in het vorige nummer: volgens „Amateur Ciné World" staren de meeste filmers maar naar *één* punt: de *techniek* van de opname. En blijven dan steken.

We herkauwen niet graag wat we al *eérder* gezegd hebben. Maar in dit geval moest dat wel.

Want metterwijl is op een overtuigende wijze *bewezen* dat de fout hier schuilt. Want:

KINDEREN MAKEN FILMS

In Engeland. Men heeft daar een pracht van een proef genomen. Bepaalde clubjes van schoolkinderen, dus tussen de 10 en 15 jaar, kregen er de gelegenheid om precies geïnformeerd te worden omtrent de vraag hoe men films maakt. Ze werden daarbij niet lastig gevallen met het vraagstuk van de belichting en de lensopening, niet met de eigenschappen van de AR-optiek en niet met de nieuwste omkeer-methoden; maar zij kregen een inzicht in het *wezen van de filmtaal*. Het bléef niet bij theorie: ze mochten daarna films maken. Films van een vijf minuten projectieduur. Daartoe werd hun gevraagd om een verhaaltje te bedenken, dit in scenario-vorm op te schrijven en het daarna met eigen krachten te realiseren. De „techniek" liet men rustig over aan een cameraman, die wel even het juiste materiaal nam, instelde, de lampen plaatste en op de knop drukte als men „ja!" riep. Welnu: een copie van drie vijf-minuten-filmpjes, op deze wijze gemaakt, rolt thans door Nederland, en de spoel kwam óók bij ons,

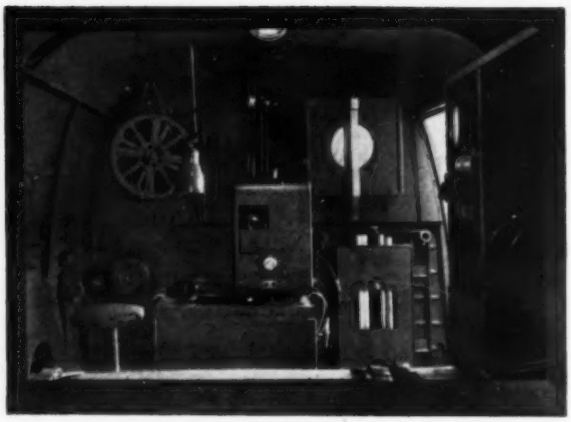

zodat we in de gelegenheid waren om dit resultaat te tonen aan enkele belangrijke onderwijsmensen en jeugdleiders.

Het interieur van de Caltex filmwagen is natuurlijk voor ons het interessantst. Hier blijkt dat de apparatuur voor'reffelijk gestouwd is, nl. zo dat alles direct voor het grijpen staat, waarmee veel onnodig gepak en getrek voorkomen wordt

En nu kan men dat resultaat van twee kanten uit bezien: men kan vragen: „Wát hadden de kinderen te vertellen?"; men kan óók vragen: „Hóé hebben ze het ons verteld?"

Die eerste vraag gaf aanleiding tot zóveel opmerkingen, dat we hierover (voorlopig) maar zwijgen. De tweede vraag kan in enkele zinnen beantwoord worden: ondanks alle kinderlijkheid, ondanks sterke invloed van Hollywood en ondanks nog vele andere dingen: die kinderen hebben films gemaakt van een dergelijk gehalte, dat 99 pct van de volwassen smalfilmers zich schamen moet.

Het copietje is nog steeds in Nederland; de bekende filmer Piet van der Ham bemiddelt gaarne als men het vertonen wil, en veel kosten zijn er niet aan verbonden.

IDEEËN

Het probleem is zo eenvoudig gesteld: men kan geen films maken als er geen *idee* achter steekt. Om nog even Mascelli aan het woord te laten, men ziét iets, en de „moviemaker" zwenkt zijn camera op ooghoogte en geeft vuur. En nu behoeven werkelijk niet álle films precies volgens een geschreven scenario gedraaid te worden. Maar het minste wat ze behoeven is toch wel een simpel *plan*.

Welke kwelduivel heeft daar overigens de hand in? Zolang men nog géén camera bezit heeft men de prachtigste denkbeelden inzake film. En die verbleken als het zilverbeeld in de farmer, zodra men een geladen camera in handen heeft.

Terwijl tóch de ideeën op straat liggen.

Waaron maakt bv. een groepje Amsterdammers niet een film van de mooiste stad van Europa? Cas Oorthuys en Han Hoekstra hebben het ontwerp-scenario er voor al gemaakt. En vastgelegd in het boekje: „Dit is onze hoofdstad Amsterdam", een pocket-fo'o-boek van Contact.

EN DE TELEVISIE IN NEDERLAND

Tóch nog even weer herkauwen: de Nederlandse film van vóór de oorlog was niet zó slecht als de H.H. critici ons wilden doen geloven. En een ander verhaal: óók de Televisie in Nederland is zo slecht niet als meneer Leerink in De Telegraaf schrijft.

Of laten we het zó zeggen: we zaten met-een-clubje te kijken naar het scherm, tijdens de repetitie van een „hoor"-spel. En onderwijl een fluisterende discussie. En vervolgens de harde stem van De Vries Jr: „'t Idee, waar hij van uitgaat, is nog steeds verkeerd. Hij moet zich niet afvragen: wat kan ik doen met deze gróép? Maar moet vragen: hoe lap ik het 'm met deze cámera?"

Via de luidspreker toen: „Beleefd verzoek, of meneer De Vries zijn mónd wil houwen. We kunnen 't hier hóren!"

Dat bevel had natúúrlijk geen betrekking op de gegeven critiek, maar stond in verband met de anti-lawaai-campagne.
Welnu: we zijn genegen om héél veel misgrepen van de Televisie te slikken, als we weten dat men zóékt. En in de juiste richting zoekt.

EEN „RAMP"-FILM

Men kan, als herinnering aan de Ramp, dat boek kopen; men kan óók een smalfilm-copie, van een korte film van J. de Haas, bestellen. In 8 of 16, stom of sound. Cinon N.V. breugt ze uit en geeft een bepaald percentage van de prijs aan het Rampenfonds.
Over die film zelf: we hadden toevallig het „geluk" om tijdens die Ramp in de buurt van Zeeland te zijn, en we hebben er zo het een en ander meegemaakt. We weten dat géén tijdschrift-verhaal en geen film méér kan geven dan een kleine weerspiegeling van de razende werkelijkheid van toen. Ook het Polygoon-journaal niet, hoe goed dat dan was; ook deze film van De Haas niet. Hoe góéd dan ook: iéts van de beklemming vonden we er in terug.

DE „LUCIA"-PROJECTOR VAN NIZO

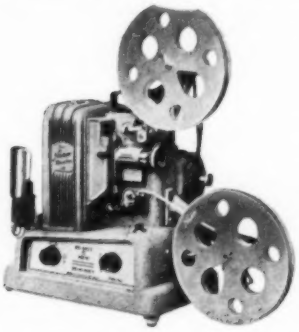

Cinon heeft ons verder eens wat laten draaien met de Nizo-„Lucia" voor 8.
Wat zijn er toch een plezierige projectoren op de markt voor dit formaat; wat maken die projectoren de 8 mm waardevol! En wat heeft deze „Lucia" een prettige karakter-eigenschappen. Allereerst die naam; wellicht gekregen van de Zweedse Lichtkoninginnen in Adventtijd? De bediening is eenvoudig: het inleggen gaat bijna vanzelf, en al de knoppen zitten bijeen. Men heeft een aansluitingsmogelijkheid (zonder verder hulpmiddel) voor ál de stroomspanningen van 110 tot 240 Volt. De 120-meter-spoelen lopen een half uur achtereen. En een licht.....!

AANWINSTEN BIJ GOFILEX

Enkele nieuwe speelfilms kondigt Gofilex aan, d.w.z. dat men (onder beperkende bepalingen) daar smalfilm-copieën van huren kan. Eén van die nieuwe films is de geestige: „Room for one more". In het Nederlands heet die: „Er kan nog meer bij". En dat klópt: we kunnen nog áltijd meer góéde smalfilm-copieën van goede films gebruiken.

AANWIJZINGEN VAN GOFILEX

Gofilex zond verder een circulaire: „Aanwijzingen voor de Film-operateur". Op een stevig vouwblad staan enkele punten vermeld die..... elke geluidssmalfilmoperateur wel wéét. Maar in een begeleidend bericht vertelt men wáárom men die „Aanwijzingen" geven moest: van de film „Kinderen van de Straat" moest men na ongeveer tien voorstellingen reeds een 200 meter vernieuwen; bij „The big Clock" dienden er na de derde (!) voorstelling 20 korte stukjes weggesneden te worden.....!
Er móét zuiniger met de copieën van huurfilms worden omgegaan. Al was het nuchterweg omdat men er dan de huurprijs aanzienlijk van zou kunnen verlagen.....

EN DE FILMWAGEN VAN DE „CALTEX"

Caltex Petroleum N.V. heeft in een reeks van jaren een enorm aantal voorstellingen en lezingen met film gegeven voor Middelbare en Ambachtsscholen, M.T.S.-ers en studenten van de Technische Hogeschool, voor garage-personeel en gemeente-instanties, voor personeelsverenigingen, autoclubs en al zo meer. Men beschikte daartoe over een goede filmotheek, met interessante films er in; meest kleurenfilms. En het aantal aanvragen steeg: men kon het niet bij-benen.
Dús is men met de importeur van de Volkswagens gaan praten, alsmede met de Carrosseriefabriek van de firma Coenen uit Den Haag en nog andere technici. En het resultaat was: de nieuwe Caltex-filmwagen.

In de achterzijde er van is een koker gemonteerd, met een dia-plastic-scherm. Daarop kan men projecteren via de Bell & Howell-sound-projector; dit gebeurt via een spiegel. Vertoont men de film in de openlucht en komt het publiek bij drommen, dan kan..... de hele wagen via vier hydraulische cricks worden ópgetild! Het plastic-scherm kan men desgewenst met één handbeweging verwijderen; de projectie-tafel rijdt dan naar voren en de wagen is cabine geworden: van daaruit kan men op een, ergens-in-de-ruimte-opgesteld, groot doek projecteren. De B. & H. kan, wéér naar wens, vervangen worden door een Aldis-kleinformaat-projector. In de achterwand van de wagen zijn de luidsprekers gebouwd; bij die speakers is gebruik gemaakt van klankkasten met bas-reflectie.
En dat zijn dan zo enkele bijzonderheden omtrent deze vernuftige installatie.
Goede reis er mee!

KINDERVOORSTELLINGEN.....

Goed bericht, slecht bericht: we liepen zo eens binnen en merkten dat voor de kleuters van een bepaalde speeltuin..... „Das Indische Grabmal" werd vertoond, waarin La Jana buikdanste. Nu behoren wij niet tot de lieden die óveral gróót gevaar voor de kinderen in zien: we hebben begrepen dat zij beschikken over een soort van plastic-hoes om hun zieltjes, en dat daar héél wat langs weg-glijdt. Maar een ándere vraag is toch of de kinderen nu erg gebáát waren met de vertoning van deze film..... Het geval was nog erger en ergerlijker dan we dachten: die film móést wel vertoond worden, want des avonds wilden de ouderen en de ouders óók wat zien, en twéé programma's huren kwam te duur.
Zo. We vermoeden dat we met deze publicatie véél stof zullen opwaaieren. En dat er veel pennen in beweging komen.
Láát maar komen.

•

GEBEURD VERHAAL

We hadden een kennis, via een paar brieven, wat bijgebracht aangaande de fotografie. En in één van die lessen noemden we het gele filter als een prettig hulpmiddel bij veel plaatjes.
Het antwoord kwam: onze vriend had metéén ook een blauw filter gekocht.
Wij schreven: waarom nu een blauw filter? Dat was nu niet bepaald iets waar je het meest-dringend om verlegen zat.
Hij: volgens mijn erváring (!) (?) is een blauw filter van groot belang.
Wat doet een mens in zo'n geval? Schuchter vragen, waarom er dan...
Antwoord (tamelijk uit een hoogte): ik heb voor de etalages van enkele fotohandels gekeken, en álle lenzen hadden blauwe filters op...!
En nu vermoeden we dat onze leerling tegen de AR-laag van de moderne objectieven heeft aangekeken. Maar we durven over het onderwerp niet erg goed meer dóór te gaan; dergelijke lieden zijn zó zeker van hun zaak.....

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

DE BONDSVERZEKERING OP ALL RISK CONDITIES

Het is verheugend, dat de in 1952 geopende gelegenheid om, middels een voor onze Bond lopende polis, foto- en filmapparatuur te verzekeren, zoveel belangstelling mag ondervinden. Regelmatig ontvangen wij aanvragen, waardoor thans na ongeveer één jaar reeds een bedrag van pl.m. ƒ 160.000 op de Bondspolis is bijgeschreven.

Nog verheugender is echter, dat deze verzekering bewezen heeft in een behoefte te voorzien. Immers door het ontbreken van een minimumpremie en het niet berekenen van polis- en zegelkosten, kunnen thans eveneens de bezitters van een meer eenvoudige apparatuur, zonder dat dit met belangrijke kosten gepaard gaat, dit bezit veilig verzekerd weten. Het is wel zo, dat men steeds meer gaat inzien, dat het fijne, wetenschappelijk samengestelde mechanisme van de moderne camera, onder bepaalde omstandigheden uiterst kwetsbaar is. De moderne camera is zeer vernuftig geconstrueerd, doch de grote verscheidenheid van vele kleine onderdelen heeft het gevaar van schade belangrijk vergroot.

De opgedane ervaringen met de Bondsverzekering hebben dit in het afgelopen jaar voldoende aangetoond. Door een val of door stoten, soms zonder enige aanwijsbare oorzaak, kan zeer ernstige schade ontstaan.

Reparatie zal steeds moeten plaats vinden door uiterst deskundige mensen, waardoor de hierdoor ontstane kosten vanzelf evenredig aan deze deskundigheid en de meer of mindere gecompliceerdheid der reparatie zullen zijn.

Eveneens diefstal en vermissing van apparatuur zijn geen denkbeeldige begrippen. Dat dit voorkomt moge blijken uit de in het vorige jaar in FOTO gereproduceerde schadekwitantie ten bedrage van ƒ 1394.—. In dit geval waren verschillende camera's gestolen of verloren geraakt. Doordat hier de desbetreffende op Bondspolis was verzekerd, konden wij de gedupeerde, een lid van een onzer verenigingen, volledig schadeloos stellen.

Reeds in dit eerste jaar heeft het verzekerd zijn op de Bondspolis verschillende leden der aangesloten verenigingen voor dikwijls ernstig financieel nadeel kunnen behoeden. Middels onze administrateur zijn dan ook reeds vele honderden guldens aan schade uitgekeerd.

Er moge op gewezen worden, dat verzekering plaats vindt op eigen naam bij de Alliance Assurance Co. Ltd te Londen en The Licenses and General Insurance Co. Ltd te Londen (ieder der Maatschappijen voor 50 pct). Deze Maatschappijen behoren tot de grootste op het gebied van het internationaal verzekeringswezen. Van ieder als te verzekeren opgegeven post wordt een taxatierapport opgemaakt (vaste taxatie). Bij verlies of diefstal van apparatuur zijn dan ook de Maatschappijen ten opzichte van de bona fide verzekerde volledig gebonden en kunnen zij niet tegen het schadebedrag (verzekerd bedrag) opkomen. (Artikel 274 W. v. K.).

Juist nu het voorjaar is aangebroken, men meer fotografeert dan gedurende het winterseizoen, er reeds weer plannen gemaakt worden voor binnen- en buitenlandse vacantiereizen, achten wij het van belang U op deze zeer billijke verzekeringsmogelijkheid te wijzen.

De jaarlijkse kosten bedragen 1¼ pct van het verzekerd bedrag. De verzekering geldt voor geheel Europa (uitgezonderd Rusland en de Balkan).

Aanvraagformulieren voor deze Bondsverzekering op All Risk-condities worden gezonden door de 2e secretaris en administrateur, de heer C. de Jong, Hoofddorpweg 16 bv., Amsterdam (W.).

DE BONDSWEDSTRIJDEN

Er zijn in een jaar twee evenementen van belang voor fotografisch Nederland in het algemeen. Daar is de Kerst-, tevens Bondssalon van de A.A.F.V., die in December gehouden wordt en waaraan geheel Nederland zijn krachten kan geven, en daar zijn de Bondswedstrijden, precies een half jaar later (uitslag in Juni), waaraan al onze verenigingen kunnen, en eigenlijk moesten meedoen, en die dus niet zo algemeen zijn, maar meer een typisch Bondskarakter dragen.

Nu gaan we weer naar de Bondswedstrijden, waarvoor de inzending op 1 Mei a.s. sluit.

Dit is een bekend geluid. Elke vereniging weet het al een heel jaar tevoren, dat er weer een Bondswedstrijd komt, dat er dus werk voor moet worden gemaakt, en dat dit zorgvuldig moet worden uitgezocht in de boezem van de verenigingen zelf.

Iedere vereniging weet ook dat de kwaliteit van het werk steeds beter wordt en dat de inspanning dan ook steeds groter moet worden, de beoordeling of het werk er voor in aanmerking kan komen, steeds moeilijker.

Toch weten wij dat ook deze keer de deelneming ons niet zal teleurstellen, want de Bondswedstrijden hebben een goede naam gekregen en zij zullen die naam zeker behouden.

Daarom ook dit jaar allen weer present met weer beter werk dan verleden jaar!

BONDSJAARVERGADERING

Dit jaar zal de jaarvergadering gehouden worden op Zondag 21 Juni, en weer zoals gewoonlijk in Utrecht.

Nadere berichten komen natuurlijk nog tijdig in handen van alle verenigingsbesturen, maar wij willen het hier even zeggen: Deze jaarvergadering is niet uitsluitend voor deze besturen bedoeld, maar elk lid van een aangesloten vereniging is er welkom.

Niet alleen welkom, maar men zou het als een soort plicht moeten voelen, om ook persoonlijk van zijn inzichten te doen kennen. Het Bondsbestuur is er voor om alle suggesties uit de vergadering gedaan te onderzoeken en eventueel uit te voeren. Wie zegt er dat niet juist U een prachtig plan hebt? Het zou niet de eerste keer zijn dat er zomaar uit de vergadering een idee naar voren kwam, dat later bleek prachtig uitvoerbaar te zijn, ten gunste van al onze leden. Bovendien ontmoet U er iedereen uit de amateurfotografie, wat ook aardig is. Probeer het eens, het zal U zeker bevallen.

ONZE VERENIGINGEN

Fotokring „Eemland" te Amersfoort
Lokaal: A.G.-huis, Paulus Buyslaan 1; aanvang 8 uur
21 April: Bespreking foto's Bondscollectie.
12 Mei: Werkavond.

Fotoclub „Kampen" te Kampen
Lokaal: Buitensociëteit
30 April: Bespreking Bondscollectie VIII
14 Mei: Lezing van de heer Hoekman met dia's
28 Mei: Bespreking Bondscollectie I.

A.F.V. „De Veluwe" te Apeldoorn
Lokaal: Hotel van Steeden; aanvang 8 uur
20 April: De heer Van Dalsum over „Filters en Landschapsfotografie
2 Mei: Werkavond
18 Mei: Algemene ledenvergadering.
29 Mei: De heer Schotel over „Humor in de fotografie".

Utrechtse A.F.V. te Utrecht
Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur
Elke Donderdagavond bijeenkomst.

Fotoclub „De Amateur" te Eindhoven
Lokaal: „De Karseboom", Grote Berg 10; aanvang 8 uur
22 April: De heer Coppens bespreekt een collectie
13 Mei. Praatavond. Het bespreken van moeilijkheden en hun oplossing, onder leiding van de heer Coppens.

Zeister Fotoclub te Zeist
Lokaal: Hotel Victoria, 1ste Dorpsstraat 7; aanvang 8 uur
20 April: Beoordeling foto's van de maand; daarna werkavond
4 Mei: Lezing
18 Mei: Totale uitslag wintercompetitie.

Mogelijk biedt „het landschap" voor sommigen ook nog nieuwe mogelijkheden na het zien van deze foto en die op de volgende bladzijde. Het kan zo eenvoudig zijn, met zo heel weinig middelen, en juist daardoor sterk boeiend. Noem dit geen akelig leeg grijs ding, er is wel degelijk subtiliteit hierin te vinden. Of zegt deze voorbewerkte grond, glad gespreid en wachtend het hemellicht en het hemelwater, al naar het zijn zal, U niets meer? Dan wordt het hoog tijd dat U weer eens de natuur in trekt, en niet alleen Uw longen vol zuigt met dompjesvrije lucht, maar ook weer eens ruikt de lucht van aarde. Vochtige, vruchtbare aarde.

A. Dronkert, Dordrecht — *te Prijs Gevorderden Wedstrijd Vrije Onderwerpen*

A. Dronkert, Dordrecht *te Prijs Gevorderden Wedstrijd Vrije Onderwerpen*

Het motief van de ploegende, eggende, zaaiende, mestende boer is altijd prooi geweest voor lenzen en camera's. Liefst met drie peerden, en dan vanaf de grond, waarbij de paarden hoog opsteken tegen een stoere lucht. Het kan ook andersom, met één paard, en van achteren bezien, en van bovenaf, en dan evenceens een verhaal vertellen, evenzeer met romantiek, doch van geheel ander soort. Zie eens uit welke eenvoudige elementen dit is gebouwd. Het minst opvallende, en het meest sprekende: dit onafzienbare, één-getinte veld. Deze éne boer. Dit éne, eenvoudigweg stappende paard. Een eenvoudig verhaal zonder stoerdoenerige krachtpatserij.

Haagse A.F.V. te Den Haag
Lokaal: in Diligentia; aanvang 8 uur
21 April: Lezing. Aan de wanden Bondscollectie XV (Utr. A. F. V.).
5 Mei: Onderlinge wedstrijd: Humor in de fotografie. Proefprojectie. Aan de wanden de onderlinge wedstrijd, benevens collectie A Bondswedstrijden 1952
19 Mei: Lezing door de heer O. v. d. Beek met kleurdia's.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam
Lokaal: zaal van het Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22; aanvang 8 uur
9 April: Causerie door de heer Punselie met projectie over Zwitserland (kleurdia's).
In een zaal van de Heineken's Bierbrouwerij, Crooswijksesingel
22 April: 1. Fotograferen van stillevens. 2. Bespreken Bondscollectie.
29 April: 1. Foto van de maand, 7de ronde. 2. Bespreken Bondscollectie.

A.F.V. „Daguerre" te Groningen
Lokaal: Odd Fellowhuis, W. A. Scholtenstraat 21; aanvang 8.15 uur
16 April: Jureren 5de inzending onderlinge wedstrijd
30 April: Bespreking van een Bondscollectie L uit de Bondswedstrijden 1952.

Amsterdamse A.F.V. te Amsterdam
Lokaal: American Hotel, ingang Marnixstraat; aanvang 8 uur
1 April: Bert Buurman: Reportage reis door Afrika
15 April: J. van Dijk: Vogelfilm
29 April: A. D. W. van Dalsum: Lezing over landschapfotografie en de practijk van het lichtfilter (met dia's)
20 Mei: Jaarvergadering.
In het Edgar Fuld-atelier, Keizersgracht 495A; aanvang 8 uur
8 April: P. J. Fouwels over verlichting bij portretfotografie
22 April: Bespreking Bondscollectie
6 Mei: C. Loozer: lezing over stereofotografie
13 Mei: volgt nader bericht.
27 Mei: Bespreking Bondscollectie.

A.F.V. „Zaanland" te Koog aan de Zaan
Lokaal: „Het Witte Gebouwtje", Dubbele Buurt; aanvang 8 uur
23 April: Jaarvergadering en Bondscollectie
7 Mei: 3de Onderlinge wedstrijd
21 Mei: Prijsuitreiking onderlinge wedstrijden, Bondscollectie en sluiting.

Dordtse A.F.V. te Dordrecht
Lokaal: Voorstraat 396; aanvang 8 uur
23 April: Foto van de maand. Praatje door de heer Dronkert over kunstzinnige fotografie.

A.F.V. „Gelria" te Arnhem
Lokaal: Talmahuis, Parkstraat 25; aanvang 19.30 uur
23 April: De heer Trippensee zal enkele 8 mm films draaien of kleurendia's projecteren van een vacantiereis
12 Mei: Bijeenkomst. Bezichtiging fotocollectie Bondswedstrijden 1952. Inleveren Foto van de Maand, „Verkeerslichten".
28 Mei: Bijeenkomst. Sluiting van het seizoen.

Deventer Amateur Fotografen Vereniging te Deventer
Lokaal: Polstraat 24
21 April: De heer H. C. W. van Schaik uit Nijmegen zal zijn causerie houden over: „Italië met haar kunststeden en de Italiaanse meren" (met projectie van ca 100 kleurendia's)
3 Mei: Jaarlijkse dagclubtocht
12 Mei: Herdenkingsvergadering 50-jarig bestaan D.A.F.V. en jaarvergadering
19—24 Mei: Nationale Tentoonstelling
30 Mei: Feestavond in verband met 50-jarig bestaan.

NATIONALE TENTOONSTELLING

De Deventer Amateur Fotografen Vereniging bestaat in Mei van dit jaar 50 jaar. Zij zal deze gebeurtenis o.a. herdenken door het organiseren van een Nationale Tentoonstelling. Een aantal zeer voorraanstaande amateur- en vakfotografen heeft zijn medewerking toegezegd. De tentoonstelling zal van 19 t.e.m. 24 Mei gehouden worden in de Muntentoren te Deventer.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Sekretär für das Ausland
Foreign service
Secrétaire pour l'Etranger
W. van Linge,
Boven Oosterdiep 123, Veendam

Komende buitenlandse salons:

VI. Intern. Jubiläums-Ausstellung te Wenen, van 30 Mei tot en met 28 Juni 1953. Sluitingsdatum 10 Mei. Inleggeld: 1 $. Max. 4 foto's zwart-wit of kl. Inlichtingen: Buitenlandse Dienst.

Shropshire Salon of Pictorial Photography te Shrewsbury van 27 Juni tot en met 1 Juli 1953. Sluitingsdatum 27 Mei. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's zwart-wit of kl. Inlichtingen: E. S. Underwood, Sunfield, 54 Monkmoor Avenue, Shrewsbury, Engeland.

C. S. Exhibition of Photography te Cheltenham, Engeland, gedurende 18 maanden in verschillende plaatsen in Engeland. Sluitingsdatum 12 Mei 1953. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. Inlichtingen: W. R. L. Hosier, Swaylands, Amos Lane Wednesbury Staffs, Engeland.

6th Intern. Salon of Pict. Photography te Bengalore, India, en drie andere tentoonstellingen in India gedurende 1953. Sluitingsdatum 27 Mei 1953. Inleggeld 5 sh. Inlichtingen: C. Varadhan, The Crags Seshadipuram Bangalore 3, India.

23 *Midland Salon of Photography te Worcester* van 4 tot en met 25 Juli 1953. Sluitingsdatum 28 Mei. Inleggeld 5 sh. voor elk van de zes afdelingen. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. en dia's. Inlichtingen: Geo Vernon Billson, Gordon Cottage, Clive Road, Bromsgrove, Worcestershire, Engeland.

Intern. Salon of Photographic Art te Baltimore van 28 Juni tot en met 9 Augustus. Sluitingsdatum 29 Mei 1953. Inleggeld 2 $. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. Inlichtingen: Frank G. Southworth, 4520 Eldone Road, Baltimore 29, Maryland, U.S.A.

9th Intern. Exh. of Photography te Blackpool van 30 Mei tot en met 20 Juni 1953. Sluitingsdatum 9 Mei. Inleggeld 5½ sh. Foto's en dia's 8,3 x 8,3, zwart-wit en kl. Inlichtingen: H. Denis Keighley, 41 A Marketstreet, Blackpool, Lancs., Engeland.

Rockford Intern. Salon of Photography te Rockford, van 1 tot en met 30 Mei 1953. Sluitingsdatum 23 April. Geen inleggeld. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. Inlichtingen: Laurance M. Marsh, 1628 Harlem Blvd, Rockford, Illinois, U.S.A.

11th Intern. Exhibition of Photography te St Louis, van 29 April tot en met 15 Mei 1953. Sluitingsdatum 15 April. Inleggeld 2 $ voor max. 4 foto's zwart-wit en kl., 1 $ voor dia's 5 x 5 en stereo. Inlichtingen: F. Kirby, Room 512, Miss. Pacifc. Bldg, St Louis, U.S.A.

2-*ième Salon Intern. d'Art Photographique te Quebec* van 27 Juni tot en met 11 Juli 1953. Sluitingsdatum 31 Mei. Inleggeld 1 $. Max. 4 foto's zwart-wit. Inlichtingen: Photo-Club de Quebec, P.O. Box 1151, Quebec, Canada.

8th Intern. Exhibition of Photography te Edmonton van 15 tot en met 18 Juli 1953. Sluitingsdatum 15 Juni. Inleggeld 1 $. Max. 4 foto's zwart-wit. Inlichtingen: Edmonton Exhibition Association Edmonton, Alberta, Canada.

Salon Internacional de Fotografica te Alicante in de tweede helft van Juni 1953. Sluitingsdatum 31 Mei. Inleggeld 1 $. Max. 4 foto's. Inlichtingen: Emilio Ajo Calvo, Calle Angel Lozano 14, 2, Alicante, Spanje.

Intern. Exhib. of Pictorial Photography te South-Shields van 4 tot en met 25 Juli 1953. Sluitingsdatum 28 Mei. Geen inleggeld. Max. 4 foto's. Inlichtingen: J. E. C. Garrick, 12 Bywell Road, Cleadon, Nr. Sunderland, Co Durham, Engeland.

37th Scottish Salon of Photography te Galashiels van 20 Juni tot en met 4 Juli 1953. Sluitingsdatum 30 Mei 1953. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's en/of 6 dia's 8,3 x 8,3 of 5 x 5, en stereo's. Inlichtingen: T. D. McCaig, 9 Scott Crecent, Galashiells Schotland.

91 Intern. Exh. of Pictorial Photography te Edinburgh van 15 Aug. tot en met 5 September 1953. Sluitingsdatum 7 Juli. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inlichtingen: G. D. Cruickshank, 16 Orchard Road, Edinburgh 4, Schotland.

Western Washington Fair te Puyallup van 19 tot en met 27 September 1953. Sluitingsdatum 3 September. Inleggeld 1 $. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. Inlichtingen: North-West Photographic Salon, Western Washington Fair, Puyallup, Washington U.S.A.

44th London Salon of Photography te Londen, van 12 September tot 10 October 1953. Sluitingsdatum 26 Augustus. Inleggeld 5 sh. Inlichtingen: The London Salon of Photography, 26-27 Conduitstreet, New Bond Street, London W. 1.

Op onderstaande buitenlandse salons kwamen de daarachter genoemde Nederlanders met hun werk uit:

XVI Salon Internacional de Fotografias, Santiago de Chile: H. C. van Schaik met twee foto's.

57th Annual open Intern. Exhibition Birmingham: H. C. van Schaik, Nijmegen.

1er Salon Internacional de Arte Fotografico Mexico: C. J. J. Schaepman met twee foto's; Jan G. W. Kreye met één foto.

XXVIII Salon Internacional de Fotografia Artistica te Zaragoza: H. C. W. van Schaik te Nijmegen, C. A. van Prooijen te Rotterdam en Frater Liduinis te Utrecht met drie foto's.

2nd Intern. Exhibition of Photography te Ipswich: G. M. la Rivière te Rotterdam, twee foto's; V. O. Kerkhof te Eindhoven, twee foto's; H. Slosser, Amsterdam, twee kleurendia's.

III Exposicicao Mundial de Arte Fotografica, Niteroi-Rio de Janeiro: C. J. J. Schaepman, Zwolle, drie foto's.

De Buitenlandse Dienst zal gaarne mededelingen ontvangen van aangenomen foto's op buitenlandse salons, en zal ook gaarne catalogussen en inschrijfformulieren daarvan ter inzage ontvangen.

•

BONDS-DONKERE-KAMERS OPGEDOEKT

De blauwe borden met Bonds-Donkerekamer, welke voor sommige fotohandels prijkten, verdwijnen mettertijd: er is momenteel geen enkele A.N.W.B.-toerist meer die ergens binnenstapt om even wat platen of films te ontwikkelen. We noteren dit even als een typisch teken-des-tijds.

SCHEMERBLINDHEID is een lastig ding voor velen, o.a. autobestuurders, doch ook voor iemand in de donkerekamer. Hierdoor kan het gebeuren dat U meer moeilijkheden dan anders hebt bij het beoordelen van de juiste kracht van een vergroting. Het is ons persoonlijk eens overkomen, aan het eind van een reeks inspannende dagen, een hele avondproductie vergrotingen verknoeid te hebben, doordat geen enkele prent precies de goede kracht had. Mocht U daarmee soms tobben, bv. niet nauwkeurig kunnen waarnemen bij donkerekamerlicht, eet dan een portie rauwe worteltjes (peen). 's Morgens gegeten, 's avonds baat.

Speciale aanbieding

Door inruil verkregen:
Contax III met Sonnar 1 : 2 *f* 795.—. Sonnar 1 : 2, 8,5 cm voor Contax *f* 550.—. Zeiss Ikonta 6 x 6 met Novar 3,5 Prontor S, compleet met Prinsen lichtmeter, Zeiss geelfilter, zonnekap en paraattas, z.g.a.n. *f* 275.—. Certo Dollina kleinbeeldcamera met Cassar 2,9, gekoppelde afstandmeter in paraattas *f* 225.—. Zeiss Ikoflex met Novar 4,5 *f* 150.—

Foto Kino Strik N.V.

BUSSUM, Nassaulaan 37, Tel. K 2939—6217
HILVERSUM, Groest No 136, Tel. K 2930—2130

FILMSTROKEN

Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en diapositieven. — Korte levertijd.

FIPRON Kinderdijkstraat 65 AMSTERDAM-Z. - Tel. 98352

Kleurstoffen

voor het kleuren van fotos

(eiwitlazuurverven)

a) in substantie b) in houdbare oplossingen
voor het retoucheren van zwart-wite
en **gekleurde fotos**
sensibilisatoren · desensibilisatoren
filterkleurstoffen
pinatypiekleurstoffen
van de hoogste
zuiverheid en kwaliteit

FARBWERKE HOECHST AG.
vormals Meister Lucius & Brüning
Frankfurt (M)-Hoechst

Vertegenwoordiging voor Nederland:
HOECHST-HOLLAND N.V. · Sarphatikade 1 · **Amsterdam-C** · Tel. 37886
Sub-Agent voor Oost-Nederland en Helmond:
Firma **John Brookhuis** · Postbus 199 · Enschede · Tel. K 5420—4402

Op de diepdruk-afdeling van Drukkerij „VADA" kunnen enige

Diepdruk - Retoucheurs

worden geplaatst. Zij die bekend zijn met de fotografie en aanleg hebben voor het aanleren van retouche op negatieven en diapositieven kunnen opgeleid worden tot diepdruk-retoucheur. Gegadigden worden verzocht eigenhandig te schrijven en uitvoerige inlichtingen te verstrekken aan Drukkerij „VADA" te Wageningen.

Foto Boereboom
W. v. Noortplein 4a.
UTRECHT
★

vraagt
LABORANT(E)
voor alle donkerekamer-werkzaamheden.

RBP Regeneto Beschermings Procédé. Beschermt Uw films tegen alle soorten beschadigingen, die zich kunnen voordoen. Krassen, kabels, vocht, olie, etc.; U zult er geen last meer van hebben dank zij:

REGENETO FILM - DEN HAAG

Vraagt Uw Fotohandelaar onze interessante brochure.

AKARETTE
met uitwisselbare lenzen
VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

ferrania

DE WERELDBEROEMDE ITALIAANSE

Rolfilms

6 × 9

Thans verlaagd in prijs!

PANCHRO	28° en 32°	f 1.95
ORTHO	30°	f 1.75

Ook de prijzen der andere formaten zijn verlaagd.

Vraagt Uw fotohandelaar!

TE KOOP:

Fotogr. Atelier en Fotoh., met nieuw Woon- en Winkelhuis met Garage, op eerste stand in plaats Ov. Flink bestaan verzekerd. Zeer geschikt voor jonge mensen die willen trouwen. Direct aanvaardbaar (ook woning). Wegens vertrek naar elders.

Brieven onder No. 554791 Foto aan het bur. v. d. blad.

250 tot 1000% lichtwinst

in het zoekerbeeld van Uw reflexcamera, door toepassing van de moderne

Veldstri-lens

Vraagt inlichtingen.

Import VELDMAN EN STRIK, Kerkstraat 22, Bussum

TWEE PRACTISCHE HANDBOEKEN VOOR IEDEREEN!

Aftrekposten Inkomsten- en Vermogensbelasting

door B. SCHIPPERS en
J. L. v. HEDEL.
91 blz. PRIJS *f* 2.25.

Een mooie en niet dure camera kopen?

DAN EVEN NAAR

Ferrari LOPEN!

'n Pracht 6 x 6 camera 3.5 Objectief . .	f 87.50
6x9 met 4.5 lens	f 82.50

Haarlemmerstraat 119 - AMSTERDAM-C.

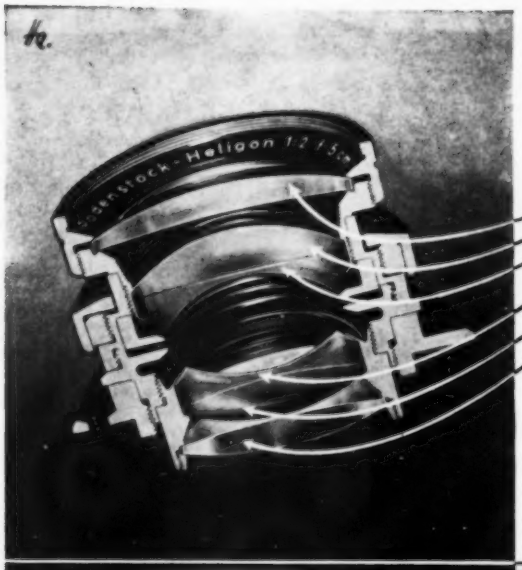

6 LENZEN

Het RODENSTOCK-HELIGON is een 6-lenzig objectief, volgens de nieuwste wetenschappelijke methoden berekend en vervaardigd van speciaal optisch glas. Door de inwendige constructie worden onovertroffen opnamen met dit objectief verkregen.

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland :
HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
Muzenstraat 37 - Den Haag

RODENSTOCK MÜNCHEN

RODENSTOCK-HELIGON

Lichtsterkten van 1 1,5 tot 1 3,2

OPTISCHE WERKE G. RODENSTOCK MÜNCHEN 5

Breng ons een bezoek op de Technische Beurs te Hannover (26.4-5.5.1953) Hal XVIII STAND 601.

Agfa
colorfilms
ontwikkelen in
1 dag

FOTO KARPO

Rozengracht 53,
AMSTERDAM C.
Tel. 020—34734

LIESEGANG

Ed. Liesegang · Düsseldorf

ZEISS IKON

Waarom kiest elke kenner de CONTINA?

De ZEISS IKON-kleinbeeldcamera voor de amateur, die zich geen dure speciaalcamera kan veroorloven.

ALTIJD HAARSCHERPE FOTO'S

door ingebouwde afstandsmeter met grote meet-basis

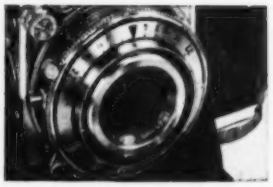

A

Tevens nog vele andere voordelen :

- Reflexvrije voor kleuren gecorrigeerde objectieven tot **TESSAR 2,8 (zie afb. A)**
- Alle instellingen met één oogopslag van boven te overzien **(zie afb. B)**
- Uiterst snel transporteren der film door practisch geplaatste transportknop **(zie afb. C)**
- Ring voor het markeren der ingelegde film **(zie afb. D)**
- Steeds scherpe foto's door ingebouwde afstandsmeter met grote meetbasis **(zie afb. E)**
- Telezoeker met groot helder beeld voor de juiste beoordeling van het motief
- Handige rompontspanner met blokkeerinrichting voor het voorkomen van dubbele opnamen.
- Volledig gesynchroniseerde Prontor VS-sluiter met zelfontspanner of gesynchroniseerde Compur-sluiter
- Opsteekschoentje voor het aanbrengen van toebehoren
- Diepte-scherpte-schaal aan het objectief

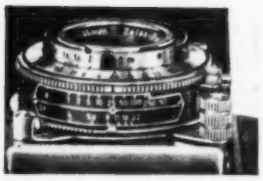

B

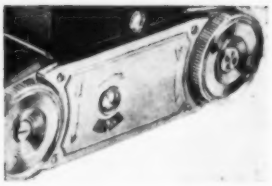

C

D

***CONTINA* 24 x 36** **met NOVAR 1:3,5 in PRONTOR VS . . f 299.-**
met TESSAR 1:2,8 in SYNCHRO-COMPUR f 426.-

Uw fotohandelaar zal zeer zeker gaarne bereid zijn deze nieuwe ZEISS IKON-aanwinst aan U te tonen

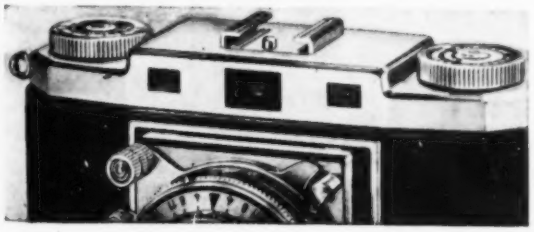

E

SIEWERS & NIESEL

Herengracht 422 - Amsterdam

Hoofdvertegenwoordiging der ZEISS - fabrieken

De EXAKTA Varex

brengt als eerste een

opzienbarende nieuwe instelmethode de INSTELWIG

De specifieke voordelen van de EXAKTA Varex als eenogige spiegelreflex (groot en helder instelbeeld, parallaxvrij voor iedere opnameafstand, juiste beeldbegrenzing) thans in één en dezelfde zoeker gecombineerd met het specifieke voordeel van de gekoppelde afstandmeter (snelle bepaling van het allerscherpste punt).

DE PRISMAZOEKER MET INSTELWIG toont in het midden van het matglasbeeld twee glasheldere deelbeelden die bij onscherpe instelling onderling verschoven zijn en bij scherpe instelling in elkaars verlengde liggen. De INSTELWIG is dus een gekoppelde afstandmeter, doch werkt niet op het object - maar het superieure matglas-systeem van de EXAKTA getrouw - eveneens op het door het objectief gevormde beeld. Hierdoor heeft de INSTELWIG nog enkele voordelen boven de afstandmeter omdat deze door zijn werkingswijze tevens geschikt is voor iedere brandpuntafstand van het objectief en iedere opname-afstand inclusief dichtbij-opnamen tot 3 cm.

Voor alle bezitters van een EXAKTA Varex met prismazoeker is het MATVERGROOTGLAS MET INSTELWIG los leverbaar. Dit kan steeds in een oogwenk tegen het normale matvergrootglas van de prismazoeker verwisseld worden.

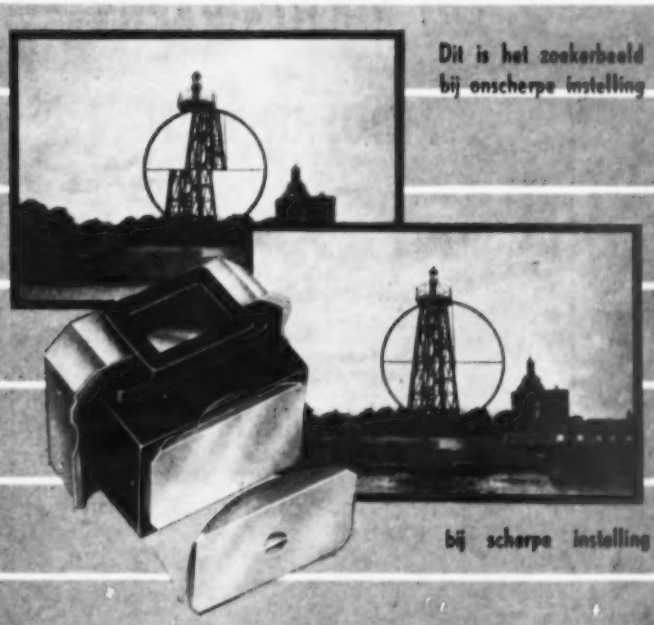

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging: Fa Dr K. Heynderickx.
Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag.

Het EXAKTA-systeem, het variabele systeem.

The World's Finest Selection of **NUDIST BOOKS**

All books are fully illustrated with genuine Nudist Pictures taken by World famous Camera Artists

Sussex Maidens by Roye Wyatt	Prijs ƒ 3.15
The Romance of Naturism by F. Mentone .	„ „ 3.15
Garden of Eden by Anne Seton	„ „ 4.05
Eve in the Sun by Ronald Mason . . .	„ „ 4.05
My life story by Rosemary Andrée . . .	„ „ 4.05
British Naturism by Michael Rutherford .	„ „ 4.05
Beauty and Naturism by Douglas Stewart .	„ „ 4.50
Ideal Manhood by Douglas Stewart . . .	„ „ 4.50

Levering franco na storting op girorekening 395.669 van

PHOFIL BOOK IMPORT

AMSTERDAM - Amstelkade 42 - Tel. 27578

LABORATORIUM PRINSEN

DELFT - TEL. 3034

Belichtingsmeters

SIMSON ... **ƒ 34.—**

SIMSON de LUX **ƒ 45.—**

met ketting

Kleurtemperatuurmeter

KELVINA ... **ƒ 99.—**

ELECTRONISCHE FLITS APPARATEN

TRANSAMERICAN & EXPORT NEWS CO.

CHICAGO

Publishers of:

ART PHOTOGRAPHY

&

MODERN MAN

Jaar-abonnement (12 nrs)	ƒ 33.—
Jaar-abonnement (6 nrs)	ƒ 17.50
Losse nummers	ƒ 3.50

Voor Nederland:

TIJDSCHRIFTENHANDEL

H. STOKKERMANS

Postbus 1117 - AMSTERDAM-C.

Postgiro 18476 - Gem. Giro S. 9187 - Tel. 40186

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Praktiflex 24 x 36 mm met Victar F 2,9 in tas ƒ 79,50. Praktiflex 24 x 36 mm met Heilomar F 2,8 ƒ 145,—. Futura 24 x 36 mm met Frilon F 1,5 in paraattas ƒ 425,—. Contax II A 24 x 36 mm met Sonnar F 2,0 coated en synchro-contact, laatste type ƒ 975,—. Baldinette 24 x 36 mm met Radionar F 2,9 coated, Compur en synchro-contact ƒ 110,—. Baldinette 24 x 36 mm met Radionar F 3,5 coated, Prontor S en synchro-contact ƒ 95,—. Voigtländer Vito 24 x 36 mm met Skopar F 3,5 coated, Prontor S en synchro-contact, als nieuw ƒ 165,—. Contax 24 x 36 mm zwarte uitvoering met Zeiss Tessar F 2,8 tot 1/1000 sec ƒ 225,—. Kodak Retina II 24 x 36 mm met Heligon F 2,0 coated Compur Rapid, synchro-contact, gekoppelde afstandmeter met paraattas ƒ 425,—. Leica III C 24 x 36 mm met Elmar F 3,5 coated, extra lens F 4,0—9 cm, universele zoeker, 2 zonnekappen, geelfilter, originele groenfilter, afdruk-apparaat voor 5 x 5 lantaarnplaatjes ƒ 795,—. Weltini 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 Compur Rapid, gekoppelde afstandmeter met paraattas ƒ 225,—. Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated Prontor S, synchro-contact ƒ 135,—. Reflekta II 6 x 6 cm met Pololyt 3,5 Prontor S, model 1951 ƒ 169,50. Isolette 6 x 6 cm met Apotar F 4,5 Prontor S, met synchro-contact en zelfontspanner, in paraattas ƒ 120,—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated Prontor S, synchro-contact ƒ 110,—. Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,5 synchro-contact, in tas ƒ 325,—. Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,8, in tas ƒ 295,—. Zeiss Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 3,5 coated Prontor S, synchro-contact ƒ 160,—. Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,8, in tas ƒ 275,—. Rixa 6 x 6 cm met metalen tube F 7,7 en synchro-contact ƒ 39,—. Rixa 6 x 6 cm met F 4,5 coated in Prontor II, 9 snelheden ƒ 69,50. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 in Prontor S met synchro-contact ƒ 99,—. Rolleicord 6 x 6 cm met Triotar F 3,5 bajonet-vatting, synchro-contact, met paraattas ƒ 325,—. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5, 5 snelheden, in paraattas ƒ 75,—. Voigtländer Perkeo I 6 x 6 cm met Vaskar F 4,5 coated, Prontor S, synchro-contact ƒ 135,—. Franka Solida III met Schneider F 3,5 Prontor S, synchro-contact met paraattas, als nieuw ƒ 145,—. Kinax 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5, 10 snelheden, synchro-contact, Newton-zoeker ƒ 95,—. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated, synchro-contact ƒ 69,50. Wirgin 6 x 9 cm met Schneider F 4,5 coated Prontor S, gesynchroniseerd ƒ 95,—. Super Kinax voor 3 formaten 6 x 9, 6 x 6 en 4,5 x 6 cm met Bellor F 3,5 coated, synchro-contact, Newton- en raamzoeker ƒ 159,—. Belfoca 6 x 9/6 x 6 cm met F 4,5 coated, 4 snelheden, synchro-contact ƒ 69,50. Super Pontura 6 x 9/4,5 x 6 cm met Zeiss Tessar F 4,5 Compur Rapid, gekoppelde afstandmeter ƒ 225,—. Télélens Hugo Meyer dubbel-anastigmaat Veraplan F 4,5—15 cm voor Kine-Exacta ƒ 55,—. Sonnar F 4—13,5 cm, chroomuitv., voor Contax met bajonet-vatting in étui ƒ 295,—.

Deze occasions zijn ook verkrijgbaar bij onze dealers. Een dealer-lijst wordt U op aanvrage gaarne toegezonden.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc — ROTTERDAM

Tel. 22242—24422

Houdt het voorjaar vast met

Rolleiflex
Rolleicord

FRANKE & HEIDECKE · BRAUNSCHWEIG

Op elk gebied is er werk voor

'BROMESKO'

INDUSTRIEEL WERK

Bromesko Wit, Glad, Glanzend (WSG) is voor dit doel uitstekend geschikt. Het laat zich prachtig glanzen, geeft een bijzonder lange gradatieschaal en leent zich zeer goed voor foto's die gereproduceerd moeten worden.
Verkrijgbaar in papierdik en cartondik.

PORTRETWERK

Hiervoor wordt in het bijzonder Bromesko Halfmat, Mat of 'Zijderaster' aanbevolen. Deze soorten zijn verkrijgbaar in een grote verscheidenheid van tinten en oppervlakken, teneinde ieders smaak te bevredigen. Cartondik.

AANBEVOLEN ONTWIKKELAARS

Voor een warmzwarte beeldtint:
Kodak 'Special' ontwikkelaar D-163

Voor warmere tinten:
Kodak ‚Warm Tone' (D-156) of
‚Extra Warm Tone' (D-166) ontwikkelaar

Voor een koude, zwarte beeldtint:
Kodak ‚Velox' ontwikkelaar (D-158) met toevoeging van Kodak ‚Anti-Fog'

Doka-verlichting: ‚Wratten' Safelight No. OB (groengeel)

'BROMESKO'

het veelzijdige chloro-bromidepapier

KODAK N.V. • DEN HAAG